

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
კლასიკური ფილოლოგიის, ბიზანტინისტიკისა და ნეოგრეცისტიკის ინსტიტუტი

●
პროგრამა «ლოზოსი»

პუბლიკაციები და ღონისძიებები კლასიკური ფილოლოგიის,
ბიზანტინისტიკისა და ნეოგრეცისტიკის სფეროში

2006
თბილისი

Irene Tatišvili

HETHITISCH-GEORGISCHES
WÖRTERBUCH

Lieferung 1: A

Herausgegeben von Lewan Gordesiani

ინინე ტატუვილი

ხეთურ-ქართული
ლაქსიონი

ნაჟვეთი 1: A

რედაქტორი   **ლევან გორდემიანი**

© პროგრამა „ლოგოსი“, 2006

© ირინე ტატიშვილი, 2006

ISBN 99940-31-15-5

პროგრამა „ლოგოსი“

ილია ჭავჭავაძის გამზირი 13,

თბილისი 0179

ტელ. 25-02-58, ფაქსი 22-11-81

ელ. ფოსტა greekstudies@caucasus.net

წინასიტყვაობა

ხეთური ენა ინდოევროპულ ენათა ოჯახის ანატოლიურ განშტოებას მიეკუთვნება. ის შემოგვინახეს თიხის ფირფიცებზე ლურსმული დამწერლობით შესრულებულმა ხეთურმა ტექსტებმა. მათ ყველაზე დიდ კოლექციას შეიცავს ხეთების¹ დედაქალაქ ხათუსას “არქივი”, რომლის აღმოჩენას წელს საიუბილეო თარიღი – 100 წელი უსრულდება. ხათუსაში, თანამედროვე თურქული სოფლის ბოლამქალეს (ძველი ბოლამქოის) ადგილას, ანკარიდან სამხრეთ-აღმოსავლეთით, დაახლ. 150 კმ-ის დაშორებით, ჰუგო ვინკლერის მიერ დაწყებული არქეოლოგიური გათხრები დღესაც გრძელდება და არქივი ყოველწლიურად ახალი აღმოჩენებით მდიდრდება. არქივი ამჟამად ოცდაათ ათასზე მეტ თიხის ფირფიცასა და ფირფიცის ფრაგმენტს ითვლის. ამ ფირფიცებზე ათი ათასზე მეტი ტექსტია აღბეჭდილი. დაახლოებით ას გომად გამოცემული ხეთური წერილობითი ძეგლები² უმნიშვნელოვანესი წყაროა ხეთების ცივილიზაციის საკვლევად. თიხის ფირფიცათა მნიშვნელოვანი კოლექციებია გამოვლენილი აგრეთვე ხეთების პროვინციულ ქალაქებშიც. ასეთებია: თაფთა (დღევანდელი მაშათი, 1975 წ.), საფინუვა (დღევანდელი ორთაქოი, 1990), სარისა (დღევანდელი ქუშაქლი, 1994).³ ხეთური ტექსტები ნაპოვანია ხეთების სამეფოს ფარგლებს გარეთაც: თელ აჯანაში (= ალაახი), რას შამრაში (= უგარიტი), მესქენეში (= ემარი), ელ-ამარნაში (= ახეტატონი) და სხვ.

ხეთურის გარდა, ხეთების არქივებში გამოვლენილია სხვა ენებიც: შუშურული და აქადური; ხეთური ენის მონათესავე ძველანატოლიური ენები – ლუვიური და ფალაური; არაინდოევროპული ენები – ხათური და ხურიტული. ხათების, ცენტრალური ანატოლიის უძველეს მკვიდრთა, ენა ხათუსას არქივის აღმოჩენამდე სრულიად უც-

¹ მათ შესახებ ქართულ ენაზე იხ. გ. გიორგაძე, ათასი ღვთაების ქვეყანა (ხეთები და ხეთური ცივილიზაცია). თბილისი, 1988.

² ტექსტები, ავტოგრაფების სახით, ქვეყნდება შემდეგ სერიებში: Ankara Arkeoloji Müzesinde bulunan Boğazköi Tabletleri (ABoT). Istanbul, 1948; Hittite Texts in Cuneiform Character in the British Museum (HT). London, 1920; Istanbul arkeoloji Müzelerinde Bulunan Boğazköi Tabletleri (IBoT). Istanbul, 1944-; Keilschrifttexte aus Boghazköi (KBo). Leipzig-Berlin, 1916-; Keilschrifturkunden aus Boghazköi (KUB). Berlin, 1921- 1990; A. Götzte (Ed.), Verstreute Boghazköi-Texte (VBoT). Marburg, 1930.

³ ტექსტების გამოცემებისთვის იხ. S. Alp, Hethitische Keilschrifttafeln aus Masat-Höyük (TTKY VI/35). Ankara, 1991; A. Süel, Ortaköi: Eine hethitische Stadt mit hethitischen und hurritischen Tontafelentdeckungen, Fs S. Alp. Ankara. 1991; G. Wilhelm, Keilschrifttexte aus Gebäude A. Kusakli – Sarissa (hrsg. Von A. Müller-Karpe), Band 1: Keilschrifttexte, Fasc. 1, Leidorf, 1997.

ნობი იყო მეცნიერთათვის,⁴ ხოლო ხურიტულ ენაზე შედგენილ ტექსტთა დიდი ნაწილი სწორედ აქ არის ნაპოვნი.

ხეთების ისტორიის, კულტურისა და ენის შესახებ მეცნიერების – ხეთოლოგიის⁵ დაბადების დღედ ითვლება 1915 წლის 24 ნოემბერი, როდესაც ჩეხი მეცნიერი ბედრჟიხ ჰროზნი “წინა აზიის შემსწავლელი ბერლინის სამოგადოების” წინაშე წარსდგა მოხსენებით ხეთური ენის გაშიფრის შესახებ. ამიერიდან შესაძლებელი გახდა ხეთური ტექსტების ამეცყველება.

ტექსტები უაღრესად მრავალფეროვანია შინაარსით. მათ ყველაზე დიდ ნაწილს შეადგენენ რელიგიური ტექსტები: მაგიურ თუ სადღესასწაულო რიტუალთა აღწერილობები, საკულტო-საინვენტარო და სამისნო ტექსტები, ჰიმნები, ლოცვები, მითოლოგიური ტექსტები. შეიძლება აგრეთვე გამოიყოს ტექსტების შემდეგი ძირითადი ჯგუფები: ისტორიული (ანალები, ხელშეკრულებები და სხვ.), აღმინისგრატიული (სამეფო ბოძების სიგელები, ინსტრუქციები, პროგოკოლები და სხვ.), საკანონმდებლო (კანონები, სასამართლო ოქმები), სასკოლო ტექსტები (ლექსიკონები, ლიტერატურული ტექსტების თარგმანები) და სხვ.⁶

ხეთური ტექსტების ყველაზე ადრეული ნიმუშები, რომლებიც ძვ.წ. XVII ს.-ის შუა ხანებით თარიღდებიან, უძველეს ინდოევროპულ წერილობით ძეგლებს წარმოადგენენ. ამდენად, ხეთური ენის შესწავლას განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება სხვა ინდოევროპული ენების დამწერლობამდელი ისტორიის რეკონსტრუქციისათვის, მათი შედარებით-ისტორიული გრამატიკის შესწავლისთვის და აგრეთვე ზოგადი ენათმეცნიერების სხვადასხვა საკითხის კვლევისთვის. თუმცა, ხეთურის – წინა აზიის ერთ-ერთი უძველესი კულტურული ენის – შესწავლის მნიშვნელობა ამით არ ამოიწურება. ქანრობრივად მრავალფეროვანი ტექსტების კვლევა საშუალებას აძლევს ხეთოლოგებს, ხეთური კულტურის მაგალითზე, თვალი გაა-

⁴ მისი შესწავლის თანამედროვე მდგომარეობას მიმოიხილავს გ. გიორგაძე სტაგიაში: ხათური (პროტოხეთური) ენა და ხათები (პროტოხეთები), ხეთოლოგიური და ქართველოლოგიური ძიებანი. თბილისი, 1999, 168 შმდ.; იქვე დასახულია ხათური და ქართველური ენების ნათესაობის კვლევის პერსპექტივები.

⁵ მისი ჩამოყალიბების, მიღწევებისა და ძირითადი მიმართულებების შესახებ იხ. ცნობილი ხეთოლოგის, აწ გარდაცვლილი ერის ნოს სტაგია “ხეთოლოგია დღეს”, რომელიც გამოქვეყნდა ვიურცბურგში გამართული ხეთოლოგთა IV საერთაშორისო კონგრესის მასალებში: Studien zu den Boghazkoi-Texten (StBoT) 45, Wiesbaden, 2001, 1 ff.

⁶ ტექსტების კლასიფიკაციისთვის იხ. E. Laroche, Catalogue des Textes Hittites (CTH). Paris, 1971; არსებობს მისი ახალი, შეესებული ელექტრონული ვერსიაც: www.hethport.uni-wuerzburg.de/CTH/

დევნონ კულტურისა და ენის ისტორიის კავშირებს. ხეთური რელიგიური შინაარსის ტექსტები, რომლებიც დღემდე გამოვლენილი ხეთური წერილობითი ძეგლების ყველაზე მრავალრიცხოვან ჯგუფს ქმნიან, უაღრესად მნიშვნელოვანია რელიგიის ისტორიისთვის, მეთოდოლოგიური თვალსაზრისითაც. მართალია, ეგვიპტესა და შუამდინარეთში აღმოჩენილი რელიგიური ტექსტები უფრო ადრეული ხანისაც გვაქვს, მაგრამ ხეთებთან ეთნოსის, სახელმწიფოსა და დამწერლობის შექმნა თანადროულად ხდება. ამდენად, ხეთოლოგს შეუძლია შეისწავლოს რელიგიურ წარმოდგენათა ჩამოყალიბების უძველესი ეტაპი, რომელიც ხეთურმა წერილობითმა ძეგლებმა შემოგვინახეს.

დღემდე ხეთოლოგის უპირველეს ლექსიკონად რჩება იოჰან ფრიდრიხის ხეთური ლექსიკონი – J. Friedrich, Hethitisches Wörterbuch (შემდგომი დამოწმებისას – HW), თუმცა ის დღეისათვის ლექსიკოგრაფიული თვალსაზრისით მოძველებულია. მისი მეორე გამოცემის მრავალტომეულის გამოქვეყნება, ანელიზ კამენჰუბერის რედაქტორობით, დაიწყო 1975 წელს – J. Friedrich-A. Kammenhuber, Hethitisches Wörterbuch (შემდგომი დამოწმებისას – HW²). კამენჰუბერის გარდაცვალების შემდეგ, 1995 წლიდან ამ ლექსიკონის რედაქტორი ხდება ინგე ჰოფმანი. დღეისათვის არსებობს ლექსიკონის სამი ტომი (I: A, II: E, III: H), დაყოფილი 16 ნაკვეთად (იხ. ბიბლიოგრაფია). მესამე ტომი არ არის დასრულებული: გამოცემას ელოდება მე-17 ნაკვეთი (hašša- ...). HW² ისევე, როგორც მისი წინამორბედი HW, ხეთური ენის შესახებ გრამატიკული და ლექსიკური ინფორმაციის მნიშვნელოვანი წყაროა, დაფუძნებული ხეთური ტექსტების მონაცემებზე. HW²-ის პარალელურად, ჩიკაგოშიც გამოიცემა ხეთური ლექსიკონი – The Hittite Dictionary of the Oriental Institute of the University of Chicago (შემდგომი დამოწმებისას – CHD) : L - Š. მისი გამოცემა დაიწყო ჰანს გიუგერბოკმა ჰარი ჰოფნერთან ერთად 1980 წელს, ხოლო გიუგერბოკის გარდაცვალების შემდეგ ამ საქმეს აგრძელებენ ჰოფნერი და თეო ვან დენ ჰაუტი. ჩიკაგოს ლექსიკონიც დესკრიპციული ხასიათისაა (გრამატიკული ინფორმაციისა და ხეთური კონტექსტების შემცველი) და აგრეთვე არ არის დღემდე დასრულებული (იხ. ბიბლიოგრაფია). ჰაიდელბერგისა და ჩიკაგოს ლექსიკონები ერთმანეთს გარკვეულწილად ავსებენ: A-დან – ნაწილობრივ გამოცემული H-ს ჩათვლით და L-დან – Š-ს არასრული გამოცემის ჩათვლით. ამ ლექსიკონებისგან აგების პრინციპით განსხვავდება ე. სტურტევანტის გლოსარიუმი (Sturtevant 1936) და აგრეთვე ი. თიშლერის (Tischler 1982,

2001) და ხ. რამოსის (online) ლექსიკონები, რომლებიც უფრო მეტად გლოსარიუმის ტიპისაა.

სამწუხაროდ, დღემდე არ შექმნილა ხეთურ-ქართული ლექსიკონი. მის საჭიროებას კი უდავოდ ხდის საქართველოში ხეთოლოგიის არსებობის მრავალწლიანი გრადიცია. მართალია, პირველი ხეთოლოგიური ნაშრომი (“ხეთის ქვეყანა, მისი ხალხები, ენები, ისტორია და კულტურა”, კონსტანტინოპოლი, 1924 წელი), რომელიც მიხაკო წერეთელს ეკუთვნის, საქართველოში არ გამოცემულა, მაგრამ ჯერ კიდევ 1918-1921 წლებში ქართულ უნივერსიტეტში არსებობდა “ძველი აღმოსავლეთის ისტორიისა და ასირიოლოგიის” კათედრა,⁷ რომლის მემკვიდრედ 1992 წელს, ცნობილი ხეთოლოგის გრიგოლ გიორგაძის თაოსნობით, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში აღმოცენდა მიხაკო წერეთლის სახელობის ასირიოლოგიის კათედრა.

აღსანიშნავია საქართველოში ხეთებით და მათი ენით დაინტერესებულთა მზარდი რიცხვი. როგორც გ. გიორგაძე შენიშნავდა, “ხეთებისადმი ინტერესი განუზომლად დიდია საქართველოში. ზოგადმეცნიერულ ინტერესს ჩვენში აღრმავენ ის, რომ ხეთების სამეფო ჩამოყალიბდა და მთელი საუკუნეები იარსება ქართველურ ტომთა უძველესი განსახლების მეზობლად (სამხრეთ-დასავლეთიდან). მცირეაზიულ, განსაკუთრებით, ხეთურ, სამყაროსთან ქართველური ტომების ისტორიული, ენობრივი და კულტურული უწყყარი კონტაქტების გამოვლენა ბევრ სიახლეს შეიტანს ქართველურ ტომთა უძველესი ისტორიის შესწავლის საქმეში, რისთვისაც ახლა იღვწიან ქართველი ისტორიკოსები, ენათმეცნიერები, არქეოლოგები”.⁸

წინამდებარე ნაშრომი ხეთურ-ქართული ლექსიკონის შექმნის პირველი ცდაა. სიტყვები აღებულია ძირითადად ი. თიშლერის ლექსიკონიდან (Tischler 2001).⁹ სიტყვა-სტატიების აგებულებაც, გარკვეული ცვლილებებით, მას ეყრდნობა. თითოეული სალექსიკონო ერთეულის შესახებ ინფორმაცია გადამუშავებული და შევსებულია ბიბლიოგრაფიაში ჩამოთვლილ ლექსიკოგრაფიულ წყაროებზე

⁷ კათედრის პროფესორი იყო მიხაკო წერეთელი. ქართული ასირიოლოგიის წინაშე მისი ღვაწლის შესახებ უფრო დაწვრილებით იხ. ნ. სამსონია, მიხეილ (მიხაკო) წერეთელი და ასირიოლოგია, თბილისი, 2005.

⁸ გ. გიორგაძე 1988, 3.

⁹ მასში შესულია ყველა სიტყვა, რომელიც HW-ს გამოცემის შემდგომ არის გამოვლენილი და დადასტურებულია ხეთური ტექსტების სხვადასხვა გამოცემაში (პირველ რიგში, იგულისხმება StBoT. Wiesbaden, 1965- და Texte der Hethiter (THeth). Heidelberg, 1971-).

დაყრდნობით. ასახული მაქვს ცალკეული ტერმინის საკუთარი კვლევის შედეგებიც, რომელთაგან ზოგიერთი გამოქვეყნებულია.¹⁰

ლექსიკონი გამოიცემა ნაკვეთების სახით. პირველი ნაკვეთი ეძღვნება მთლიანად ასო A-ს. ამ ასოზე იწყება, აკამენჰუბერის დახასიათებით, ხეთური სიტყვების “განსაკუთრებით ღიდი და პრობლემური”¹¹ ნაწილი.

ხეთურ-ქართულ ლექსიკონს დაერთვება დამატებები, სადაც თავმოყრილი იქნება ბოლამჭოის არქივის ხეთურ ტექსტებში ნახსენები შუმეროგრაფები (დამატება I) და აქალური სიტყვები და ფორმები (დამატება II).

ხეთურ-ქართული ლექსიკონის ბაზაზე მზადდება აგრეთვე ქართულ-ხეთური ლექსიკონიც, რომლის დასრულებას ვვარაუდობ უახლოეს მომავალში.

იმედს გამოვთქვამ, რომ ხეთურ-ქართული (და მომავალში ქართულ-ხეთური) ლექსიკონი დაეხმარება, პირველ რიგში, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ასირიოლოგიის განყოფილების სტუდენტებს. თუმცა, ცხადია, მხოლოდ ამ ლექსიკონით სარგებლობა არ იქნება საკმარისი და არ შეუცვლის მათ ღიდი ლექსიკონებით მუშაობას (ვგულისხმობ, პირველ რიგში, HW²-სა და CHD-ს). ლექსიკონის მიზანია, გაუადვილოს სტუდენტებს (განსაკუთრებით, საწყის ეტაპზე) ხეთური ენის დაუფლება მშობლიური ენის მეშვეობით. ვისურვებდი, რომ ის აგრეთვე სასარგებლო აღმოჩნდეს ხეთური ენით ან ხეთურ-ქართული პარალელებით დაინტერესებული ნებისმიერი პირისთვის, რომლისთვისაც სამღვარვარეთ გამოცემული ხეთური ენის ლექსიკონები ადვილად ხელმისაწვდომი არ არის. წინამდებარე ლექსიკონი საინტერესო შეიძლება აღმოჩნდეს უცხოელი ხეთოლოგისთვისაც, რომელსაც ხეთური სიტყვა შეუსრულებს მეგზურის როლს ქართული შესატყვისის გასაცნობად.

ცხადია, ნაშრომი ვერ იქნება ხარვეზებისგან დაზღვეული. მაღლიერებით მივიღებ ლექსიკონთან დაკავშირებულ საქმიან რჩევებსა და შენიშვნებს. აქვე მინდა ღიდი მადლობა გადავუხადო გამომცემლობა “ლოგოსს”, რომელმაც ითავა ამ ნაშრომის გამოქვეყნება.

---

¹⁰ მაგ., Хеттский храмовый строительный ритуал (KBo IV 1), მაცნე. ისტორიის, არქეოლოგიის, ეთნოგრაფიისა და ხელოვნების ისტორიის სერია I. (თბილისი), 1983, 123 შმდ.; I. Tatišvili, Zur [†]halentu-Frage, Assyrien im Wandel der Zeiten. Heidelberg, 1997, 181 ff.

¹¹ HW², 11.

ლექსიკონის აგების პრინციპებისა და ლექსიკონით სარგებლობის შესახებ

▣ თითოეული სალექსიკონო ერთეული შეიცავს ლექსიკურ და გრამატიკულ დახასიათებას. თარგმანი ხშირად დაზუსტებული და შევსებულია იქვე, მრგვალ ფრჩხილებში კურსივით, მოცემული დამატებითი განმარტებებით, რომლებიც, ლექსიკური მნიშვნელობის გარდა, უფრო ზოგად კვალიფიკაციებსაც შეიცავენ. იმ შემთხვევაში, როდესაც სიტყვის ზუსტი მნიშვნელობა არ არის ცნობილი, დაახლოებითი ლექსიკური განმარტება მრგვალ ფრჩხილებშია მოცემული. ინფორმაცია რომ უფრო ადვილად აღსაქმელი ყოფილიყო, თავი შეეკავებ ცალკეული სალექსიკონო ერთეულისათვის ბიბლიოგრაფიული ხასიათის მითითებებისა და ხეთური კონტექსტების დართვისაგან. ამავე მიზეზით, გრამატიკული დახასიათება მოცემულია მინიმალურად, მორფოლოგიური პარადიგმების გარეშე (გამონაკლისს წარმოადგენენ: ნაცვალსახელები, ასევე ფუძეცვალებადი სიტყვები – მაგ., aiš-/išš-). აგრეთვე, მხოლოდ ნაწილობრივ არის ასახული განსხვავებულ ფორმათა ხმარება სინქრონული თუ დიაქრონული ასპექტით. ამ ხარვეზის შევსებაში მკითხველს დაეხმარება ბიბლიოგრაფიულ სიაში ჩამოთვლილი ლექსიკონები (პირველ რიგში, HW, HW², CHD), აგრეთვე სხვა ლექსიკოგრაფიული თუ ლექსიკოლოგიური ნაშრომები.¹² ეტიმოლოგია მითითებულია მხოლოდ იმ შემთხვევაში, როდესაც ის მეტნაკლებად უდავოა, დაინტერესებულ მკითხველს კი ვურჩევ ხეთური ენის ეტიმოლოგიურ ლექსიკონებს, შედგენილს ი. თიმლერისა (HEG) და ი. ფუჰელის მიერ (HED).

▣ ხეთური სალექსიკონო ერთეულები გამოიყოფა მუქი შრიფტით (Bold-ით) და დალაგებულია ისე, როგორც ეს ხეთოლოგებთან არის მიღებული: თანმიმდევრობა მისდევს ლათინურ ანბანს; გემინაგები (გაორმაგებული თანხმოვნები) ანბანური დალაგებისას, ჩვეულები-სამებრ, არ არის გათვალისწინებული; მქლერი და ყრუ ბგერების მონაცვლეობის გამო, ისინი ანბანში ერთადაა მოთავსებული ყრუ

¹² ბიბლიოგრაფიისთვის იხ. N. Boysan-Dietrich, M. Marazzi, Bibliographie zum hethitischen Wortschatz, Archiv für Orientforschung (AfO), Bd. 32, 1985; იხ. აგრეთვე, AfO Bd. 34, 1987; V. Souček, J. Siegelová, Systematische Bibliographie der Hethitologie 1915-1995. Praha, 1996, Teilband 2 (44.5: Wortforschung), 100 ff. მას მერე გამოცემული ნაშრომებისა და, საერთოდ, ხეთური ენის შესწავლასთან დაკავშირებული სიახლეების შესახებ შეიძლება შევიტყუთ ინტერნეტიდან შემდეგი ელექტრონული მისამართის დახმარებით: www.hethiter.net

ბგერაზე; დიფთონგი ya (= ja) მოთავსებულია იქ, სადაც ანბანური თანმიმდევრობით i-ხმოვანს ეკუთვნის. ამგვარად, ხეთური “ანბანი” ასე გამოიყურება:

a b(→p) d(→t) e g(→k) ḥ i k l m n p q(→k) š t u w z

▣ სალექსიკონო ერთეულის მარჯვენა ზედა კუთხეში მოთავსებული არაბული ციფრების მეშვეობით განვასხვავებ მსგავსი დაწერილობის და სხვადასხვა ლექსიკური მნიშვნელობის მქონე ფორმებს, მაგალითად ასე:

(NA4) **aku**⁻¹ (c.) ქვა
adj. (NA4) akuwant-

aku⁻² /**eku**- (I) დალევა
= NAG; *part.* akuwant-; *inf.* akuwana; *nom. act.* akuwatar; *iter.* akkušk-
ლუვ. akuwan (akuwatta); *ფალ.* ḥu- დალევა

-(a)ku³ ... -(a)ku ან ... ან; იქნება ... თუ ...

▣ არასპეციალისტისთვის რომ გამეადვილებინა ლექსიკონით სარგებლობა, ერთმანეთთან მორფოლოგიურად დაკავშირებული სიტყვები ძირითად ფორმასთან დავაჯგუფე ერთ სიტყვა-სტაგიაში, ხოლო ზოგიერთი ფორმა ცალკე სალექსიკონო ერთეულად გამოვყავი, ძირითად ფორმაზე მითითებით (7). ასე მაგალითად: ašašk-/ašešk-, ašešanu-, ašešuwanzi, ašešant-, ašešuar, ašeššar – იგერატივის, კაუზატივის, აგრეთვე ინფინიტივის, მიმღობის და სახელმზნის (nomen actionis) ფორმები (7 ašaš-/ašeš-). იმ შემთხვევაში, როდესაც ესა თუ ის ფორმა ანბანურად მოსდევს ძირითად ფორმას, ის ცალკე აღარ არის გამოტანილი ლექსიკონში. მაგალითად:

arnu- (I) წალება, წაყვანა
inf. arnumanzi; *nom. act.* arnumar; *iter.* arnušk-

შესაბამისად, ანბანური წესი განაპირობებს ინფინიტივის, სახელმზნის, იგერატივის, თუ სხვა ფორმათა თანმიმდევრობას ერთი სალექსიკონო ერთეულის ფარგლებში.

დამოუკიდებელ ერთეულებად არის შეტანილი ლექსიკონში თანაბრად დადასტურებული ალტერნატიული ვარიანტები (ორთოგრაფი-

ის, წაკითხვის და სხვ.). მაგალითად: **aku**-²/**eku**- (I) და **eku**-/**aku**-². შედარებით ნაკლებად გავრცელებული ვარიანტი (ან ვარიანტები) მძიმით არის გამოყოფილი ძირითადი სალექსიკონო ერთეულისგან და ცალკე გამოგანისას მიეთითება ძირითადი ფორმა. მაგალითად :

alalam(m)a-, **alalima-** (c.) ხმაური, ბობოქრობა, ჩუხჩუხი (წყლისა), შრიალი (ცყისა)

და

alalima-
↗ **alalam(m)a-**

წაკითხვის განსხვავებული ვარიანტი, რომელიც ლურსმული ნიშნის პოლიფონიურობით შეიძლება იყოს განპირობებული, ძირითადი სალექსიკონო ერთეულისგან, ჩვეულებრივ, მრგვალი ფრჩხილებით არის გამოყოფილი. მაგალითად, **aḥarriyant-** (/aḥurriyant-) და **aḥurriyant-** (/aḥarriyant-). მრგვალ ფრჩხილებში მოთავსებული სადავო ან იშვიათი დაწერილობა სიგყვისა შეიძლება ყოველთვის არც იყოს ცალკე გამოგანილი.

▫ ხეთურ სიგყვას დართული აქვს მითითება მის უცხო (ლუვიურ, ხურიტულ ან ხათურ) წარმოშობაზე. ასეთი სიგყვები დამოუკიდებელ ერთეულებად მოხვდნენ ლექსიკონში, ვინაიდან ხეთურ კონტექსტებში იხსენიებიან.

ხშირად ხეთური სიგყვის უცხო წარმოშობაზე მიგვანიშნებს თვით ხეთების მიერ შემოღებული აღნიშვნა – ხეთურ ლურსმულ ტექსტში სიგყვის წინ ერთი ან ორი დახრილი სოლი (𐎶). ეს ნიშანი უპირატესად ლუვიურ სიგყვებს უძღვის წინ. ამის მიუხედავად, ლუვიური წარმოშობა ამა თუ იმ სიგყვისა ყოველთვის უდავო არ არის და ამიგომ ვარჩიე ყველგან დამეგოვებინა ხეთური აღნიშვნა (𐎶), ხოლო სათუო წარმოშობა ბრჭყალებით განმეხსევავებინა უდავოსაგან (ასე მაგალითად, “*ლუჴ*” და *ლუჴ*). უმრავლეს შემთხვევაში, სიგყვის ლუვიური წარმოშობა დასტურდება მისი ლუვიურ კონტექსტში მოხსენიებით.

▫ შუმეროგრამა და აქადოგრამა, რომლის ხეთური წაკითხვა დადგენილია და ეჭვს არ იწვევს, ჩართულია შესაბამის სალექსიკო-

ნო ერთეულში.¹³ შუმეროგრამას ხშირად დართული აქვს მისი შესატყვისი ხეთური ან აქადური სიგყვის დაბოლოება – ფონეტიკური კომპლემენტი. შუმეროგრამათა დიდი ნაწილი გამოიყენებოდა დეკრემინატივადაც – სიგყვითა განსაზღვრული სემანტიკური ჯგუფების გრაფიკულ ინდიკატორად. ისინი, ჩვეულებრივ, იწერება სიგყვის შემოთ, მის თავში ან ბოლოში. ცხადია, საჭირო ხდება ტრანსკრიფციაში შუმერული, აქადური და ხეთური სიგყვების ერთმანეთისგან განსხვავება. ხეთოლოგებს შორის მიღებულია მათი შემდეგნაირად აღნიშვნა: შუმეროგრამებისა – დიდი ლათინური ასოებით (მთავრულით), აქადური სიგყვებისა და ფორმებისა – დიდი ლათინური ასოებით და დახრილად (მაიუსკულური კურსივით), ხოლო ხეთურისა – პაგარა ლათინური ასოებით (მინუსკულით / ნუსხურით). მაგალითად ასე :

appašiwatt- (*c.*, *t-ფუძ.*) მომავალი დღე(ები), მომავალი

< appa (უკან) + šiwatt- (დღე)

= EGIR U_4 -MI (= EGIR UD^{MI}), EGIR U_4 ^{KAM}-MI (= EGIR UD^{KAM}-MI)

იგივეობის ნიშანი შუმეროგრამის ან აქადოგრამის წინ იმაზე მიუთითებს, რომ (შუმერული, აქადური) ლოგოგრაფიული და (ხეთური) ფონეტიკური დაწერილობა სიგყვისა მხოლოდ და მხოლოდ ორთოგრაფიულ ვარიანტებს წარმოადგენდნენ ხეთი მწერლისთვის. ლოგოგრამების / იდეოგრამების წაკითხვას რაც შეეხება, პარალელური ტექსტების შედარება გვიჩვენებს, რომ ხეთებს ისინი ხეთურ ენაზე უნდა გაეხმოვანებინათ. ჩვენ ამ შესაძლებლობას ხშირად მოკლებული ვართ იმის გამო, რომ უცნობია ამა თუ იმ იდეოგრამის ხეთური ფონეტიკური წაკითხვა.

▣ სიგყვა-სტატივებში, შეძლებისდაგვარად, ასახულია აგრეთვე ხეთური სიგყვის მონათესავე სიგყვები ლუვიური (ლურსმული, იეროგლიფური), ფალაური, ლიდიური, ლიკური ენებიდან. შერჩეულია მხოლოდ ის სიგყვები, რომელთა მნიშვნელობები მეტ-ნაკლებად ცნობილია და ხეთურ სიგყვებთან მსგავსებაც თვალშისაცემია.

▣ ფუძის ფორმით არის მოცემული ყველა სახელი და გმნაც, რომელიც ქართულად საწყისით არის გადმოცემული. იმის მიხვედრაში,

¹³ ხეთურ-ქართული ლექსიკონის ჩემს მიერ ჩაფიქრებულ I და II დამატებებში იგივე შესატყვისობები იქნება ასახული, ოღონდ, საპირისპირო (შუმერულ-ხეთური და აქადურ-ხეთური) თანმიმდევრობით.

საქმე ზმნასთან გვაქვს თუ სახელზმნასთან (ქართული საწყისი, როგორც ცნობილია, ყოველთვის ვერ ასახავს ზმნის პირიან, უღლებად ფორმას), გვეხმარება მითითება უღლებასთან, გვართან დაკავშირებით. მაგალითად, **ak(k)-/ek(k)-** (*II, აგრეთვე I*) კვლომა; **ar-** (*med.-pass.*) დგომა. ასეთ შემთხვევაში, მეტყველების ნაწილი (კერძოდ, *verbum*, შემოკლებით *vb.*) აღარ არის აღნიშნული.

ზმნის გასწვრივ მოცემული რომაული რიცხვები უღლებას აღნიშნავენ: *I* = მი-უღლება, *II* = ხი- უღლება. ორივე მოქმედებითი გვარის უღლებაა და, შესაბამისად, გვარი ასეთ შემთხვევებში აღარ არის მითითებული. თუ ზმნას მოქმედებითი გვარის გარდა საშუალებითი გვარის ფორმაც გააჩნია, ეს ასე აღინიშნება: (*III, აგრეთვე med.-pass.*).

▣ ლექსიკონში გამოყენებულია ხეთოლოგიურ ლიტერატურაში დამკვიდრებული გრამატიკული ტერმინოლოგია. ვინაიდან ლათინური ან ლათინიზებული ტერმინები უფრო მუსტად გადმოსცემენ ხეთურ გრამატიკულ კატეგორიებს და მათ შინაარსს, ქართული შესატყვისის არსებობის შემთხვევაშიც კი, ერთგვაროვნების დაცვის მიზნით, ძირითადად ამ ტერმინოლოგიით ვსარგებლობ.

▣ სიტყვა-სტატიას, შეძლებისდაგვარად, დაერთვის საილუსტრაციო მასალაც, რომელიც შერჩევით არის მოტანილი. ხეთური სიტყვის ლექსიკური მნიშვნელობის უკეთ წარმოჩენას ემსახურება მისი თარგმნა სხვადასხვა კონტექსტში. ზმნასთან დაკავშირებით, ნაჩვენებია მისი ხმარება სხვადასხვა ზმნისწინით. იმედია, სალექსიკონო ერთეულის ამ ფრაზეოლოგიურ ნაწილში თავმოყრილი ცალკეული სიტყვათშეთანხმებები და იდიომები უფრო სრულ წარმოდგენას შექმნიან ხეთურზე და ამ უძველესი ენის გამოხატვის მდიდარ შესაძლებლობებზე.

ბიბლიოგრაფია

- J. Friedrich**, Hethitisches Wörterbuch (HW). Kurzgefasste kritische Sammlung der Deutungen hethitischer Wörter. Heidelberg, 1952. 3 Ergänzungshefte, 1957-1966.
- J. Friedrich - A. Kammenhuber, & I. Hoffmann** (HW²). Hethitisches Wörterbuch. Zweite, völlig neuarbeitete Auflage auf der Grundlage der edierten hethitischen Texte. Heidelberg, 1975- (Bd. I: A, Lief.1-8: a- – azuri(u) [1975-1984]; Bd. II: E, Lief. 9-10: e – ezza(š)-; [1988]; Bd. III: H, Lief. 11-16: ḫa- – ḫaššu- [1991-2004]).
- H.G. Güterbock - H.A. Hoffner, & T. van den Hout** (CHD), The Hittite Dictionary of the Oriental Institute of the University of Chicago. Chicago, 1980- (Vol. 3, fasc. 1: la- – -ma [1980], fasc. 2: -ma – *mi(ya)ḫu(wa)nt- [1983], fasc. 3: *mi(ya)ḫu(wa)nt- – nai- [1986], fasc. 4: nai- – nutarnu- [1989]; Vol. P, fasc. 1: pa- – parā [1994], fasc. 2 : parā – ^(UZU)pattar A. [1995], fasc. 3: ^(UZU)pattar A. – putkiya [1997]; Vol. Š/1: ša – šaptamenzu [2002]).
- H.A. Hoffner**, An English-Hittite Glossary, *Revue Hittite et Asianique* (Paris) 25, fasc. 80, 1967, 6-99.
- Jin Jie**, A complete retrograde glossary of the Hittite language. Leiden, 1994.
- A. Kammenhuber**, Hethitische Lexicographie, წიგნები: F.J. Hausmann, Wörterbücher, Dictionaries, Dictionnaires. Ein internationales Handbuch zur Lexikographie, II. Berlin/New York, 1990, 1686-1689.
- A. Kammenhuber**, Materialien zu einem hethitischen Thesaurus. Heidelberg, 1973 - (Lief. 1-3, Nr. 1- 4: ak(k)-/ek(k)-, šu, ta, -a- [1973-1976]; A. Kammenhuber-A. Archi, Ende Lief. 3 -7, Nr. 5: eku-/aku- [1976-1977]; M. Ciantelli, Lief. 7-9, Nr. 6: da- [1978-1979]; C.F. Justus; Lief. 10, Nr. 7: šak(k)-/šek(k)- [1981]; P. Cotticelli, Lief. 11, Nr. 8: ḫandai- [1989]).
- E. Kronasser**, Etymologie der hethitischen Sprache I (fasc. 1-4), II (fasc. 5/6). Wiesbaden, 1963-1965, 1966.
- H. C. Melchert**, Cuneiform Luvian Lexicon, *Lexica Anatolica* 2, Chapel Hill 1993.
- E. Neu**, Glossar zu den althethitischen Ritualtexten. Wiesbaden, 1983.
- H. Otten**, Materialien zum hethitischen Lexikon. Wiesbaden, 1971.
- J. Puhvel**, Hittite Etymological Dictionary. Berlin/New York /Amsterdam, 1984- (Vol.1: A; Vol. 2: E, I [1984]; Vol. 3: Ḫ [1991]; Vol. 4: K [1997]; Vol. 5: L [2001]; Vol. 6: M [2005]).

J. R. Ramos, Léxico para la Introducción al Estudio de la Lengua Hitita (<http://www.hottopos.com/convenit3/hitita.htm>).

P. Reichert, Glossaire inverse de la langue Hittite, Revue Hittite et asianique (Paris), 1963, 61-143.

E.H. Sturtevant, A Hittite Glossary. Words of Known or Conjectured Meaning with Sumerian and Akkadian Words Occurring in Hittite Texts. 2nd ed. (William Dwight Whitney Linguistic Series.). Philadelphia, 1936.

J. Tischler, Hethitisch-Deutsches Wörterverzeichnis, Innsbruck, 1982, III-153.

J. Tischler, Hethitisches Etymologisches Glossar (Innsbrucker Beiträge zur Sprachwissenschaft, 20). Innsbruck, 1977- (Teil I, Lief.1-4: A - K [1977-1983]; Teil II, Lief. 5-7: L - N [1990- 1991]; Teil III, Lief. 8-10 : T, D/1-3 [1991-1994]).

J. Tischler, Hethitisches Handwörterbuch. Mit dem Wortschatz der Nachbarsprachen. (Innsbrucker Beiträge zur Sprachwissenschaft, 102). Innsbruck, 2001.

შემოკლებები:

აბსტრ. = აბსტრაქტული სახელი

ადგ. = ადგილობითი, ადგილის

ანაგ. = ანაგომიური გერმინი

არქიტ. = არქიტექტურული გერმინი

აქად. = აქადური

ახ. = ახალი (სამეფოს) ხეთური ენა (ძვ.წ. XIV-XIII სს.)

ბოგ. = ბოგანიკური გერმინი

ვილგ. = ვილგამეშის ეპოსი

დ.მ. = დაუდგენელი მნიშვნელობის

ეგვ. = ეგვიპტური

თანდ. = თანდებული

იერ. = იეროგლიფური ლუვიური

კარ. = კარიული

ლათ. = ლათინური

ლიდ. = ლიდიური

ლიკ. B = ლიკიური B (მილიური)

ლუვ. = ლურსმული ლუვიური (უპირატესად ლუვიური კონტექსტიდან)

"*ლუვ.*" = სავარაუდოდ, ლურსმული ლუვიური (ხეთური კონტექსტიდან)

მედ. = სამედიცინო გერმინი

ნაკლ. = ნაკლული სიგევა ან ფორმა
ნაწ. = ნაწილაკი
სუფ. = სუფიქსი
ტ.ტ. = ტექნიკური ტერმინი
უკუქც. = უკუქცევითი
უცხო წარმ. = უცხო წარმოშობის
ფალ. = ფალაური
-ფუძ. = -ფუძიანი
შდრ. = შეადარე
შემოკლ. = შემოკლებული
შუა ხ. = შუა (სამეფოს) ხეთური ენა (ძვ.წ. XV-XIV სს.)
ძვ. = ძველი; ძველი (სამეფოს) ხეთური ენა (ძვ.წ. XVI-XV სს.)
ხათ. = ხათური (იგივე პროტოხეთური)
ხეთ. = ხეთური
ხურ. = ხურიტული
ხურ.-ხეთ. = ხურიტულ-ხეთური ტექსტები

***

abl. = აბლატივი (მოქმედებითი ბრუნვა)
acc. = აკუზატივი (ბრალდებითი ბრუნვა)
act. = აქტივი (მოქმედებითი გვარი)
adj. = ადიექტივი (მედსართავი სახელი)
adv. = ადვერბი (მზნიშედა)
c. = (genus) *communae* (საერთო /მამრობით-მდედრობითი სქესი)
c./n. = (genus) *communae* / (genus) *neutrum* (საერთო და საშუალო სქესი; სქესის მონაცვლეობა)
c. ან n. = (genus) *communae* ან (genus) *neutrum* (საერთო ან საშუალო სქესი; სქესი დაუდგენელია)
caus. = კაუზატივი
ci. = *coniunctio* (კავშირი)
dat. = დატივი (მიცემითი ბრუნვა) ფორმით; ფორმით და სინ-გაქსურად
dat.-loc. = დატივ-ლოკატივი (მიცემით-ადგილობითი ბრუნვა) ფორმით; დატივი ან ლოკატივი – სინგაქსურად
+dat.-loc. = თანდებული ან მზნა მოითხოვს *dat.-loc.-ს*
denom. = დენომინატივი (სახელიდან ნაწარმოები მზნა)
deverb. = დევერბატივი (მზნიდან ნაწარმოები სახელი)
durat. = ღურატივი (განგრძობითი ასპექტი)

enclit. = ენკლიტიკა, ენკლიტიკური კავშირი / ნაცვალსახელი / ნაწილა-
 კი
gen. = გენეტივი (ნათესაობითი ბრუნვა)
 + *gen.* = თანდებული ან ზმნა მოითხოვს *gen.*-ს
imper. = იმპერატივი (ბრძანებითი კილო)
inf. = ინფინიტივი (საწყისი)
instr. = ინსტრუმენტალისი (მოქმედებითი ბრუნვა)
int. = interiectio (შორისდებული)
intrans. = ინტრანზიტიული (გარდაუვალი) ზმნა
iter. = იტერატივი (მრავალგზისი ასპექტი)
loc. = ლოკატივი (ადგილობრითი ბრუნვა), ფორმით და სინტაქსურად
 + *loc.* = თანდებული ან ზმნა მოითხოვს *loc.*-ს
med.-pass. = მედიოპასივი (საშუალ-ენებითი გვარი)
n. = (genus) neutrum (საშუალო სქესი)
nom. = ნომინატივი (სახელობითი ბრუნვა)
nom. act. = nomen actionis (მოქმედების აღმნიშვნელი სახელი)
nom. agent. = nomen agentis (მოქმედების შემსრულებლის აღ-
 ნიშნული სახელი)
nom. instr. = nomen instrumenti (მოქმედების შესრულების იარაღის
 აღმნიშვნელი სახელი)
oppos. = საპირისპირო
part. = პარტიციპი (მიმღეობა)
pass. = პასივი (ვნებითი გვარი)
pl. = პლურალისი (მრავლობითი რიცხვი)
postpos. = postpositio (თანდებული)
praepos. = praepositio (წინდებული)
praes. = პრეზენსი (აწმყო დრო)
praet. = პრეტერიტი (წარსული დრო)
praeverb. = პრევერბი (გმნისწინი)
pron. pers. = pronomen personalium (პირის ნაცვალსახელი)
pron. demonstr. = pronomen demonstrativum (ჩვენებითი ნაცვალსა-
 ხელი)
sg. = სინგულარისი (მხოლოდობითი რიცხვი)
subst. = სუბსტანტივი (არსებითი სახელი)
supin. = სუპინუმი
trans. = ტრანზიტიული (გარდამავალი) ზმნა
vb. = verbum (ზმნა)

დეგერმინატივები¹⁴

ა) იდეოგრამას წინ უძღვის
DINGIR (= შემოკლ. D) ღვთაება
DUG ჭურჭელი
É სახლი
GADA სელი, თავსაფარი
GI ლერწამი
GIŠ ხე
GU₄, GUD ხარი
HUR.SAG მთა
ÍD, I₇ მდინარე
IM ალიზი, თიხა
ITU თვე
KUR ქვეყანა
KUS ტყავი, ბეწვი
LÚ კაცი
MUNUS, MÍ ქალი
MUL ვარსკვლავი
MUŠ გველი
NA₄ ქვა
NINDA პური
PÚ წყარო
SI რქა
SÍG მაგყლი
TU₇ წვნიანი კერძი
TÚG, TU₉ განსაცმელი
Ú მცენარე
UDU ცხვარი
URU ქალაქი
URUDU სპილენძი
UZU ხორცი

---

¹⁴ სია აღებულია წიგნიდან: Ch. Rüster, E. Neu, Hethitisches Zeichenlexikon. Inventar und Interpretation der Keilschriftzeichen aus den Boğazköy-Texten. Wiesbaden, 1989, 383-384 (StBoT, Beiheft 2).

ბ) იდეოგრამას ბოლოში ერთვის:

DIDLI მრავლობითის ნიშანი, კრებითი

DIDLI ღI.A, DIDLI ღÁ მრავლობითის ნიშანი

ღI.A, ღÁ მრავლობითის ნიშანი

KAM მოსდევს რიცხვებს, დროის ერთეულებს

KI ადგილი

KU₆ თევზი

MEŠ მრავლობითის ნიშანი

MEŠ ღI.A, MEŠ ღÁ მრავლობითის ნიშანი

MUŠEN ჩიტი

SAR მცენარე

პირობითი ნიშნები:

- მზნის ხმარება წინსართებით; გაქვავებული სიგყვათშეთანხმებები, იდიომები და ზოგიერთი სხვა ფრაზეოლოგიური ერთეული
- სიგყვის ან ფორმის ბოლოში: ფუძე; თავში: ენკლიტიკური კავშირი, ნაცვალსახელი ან ნაწილაკი, სუფიქსი, ბრუნვის ან პირის ნიშანი; მარცვლების გამყოფი სიგყვაში, სიგყვებისა – კომპოზიტი
- ? სათუო მნიშვნელობა სიგყვისა
- / ალტერნატიული ვარიანტები (დაწერილობის, წაკითხვის და სხვ.); მონაცვლეობა (ხმოვნის, თანხმოვნის)
- < ფორმა ან სიგყვა მიღებული/ნაწარმოებია (ან ნასესხებია) ამა თუ იმ სიგყვიდან
- > გვაძლევს ამა თუ იმ სიგყვას ან ფორმას
- ↗ იხილე მითითებული სალექსიკონო ერთეული
- = შუემერული, აქადური ან სხვა ენაზე შესაგყვისი; იგივეობა
- ≈ არ არის სრული იგივეობა
- =? იგივეობა სათუოა
- ≠ არ არის იგივეობა
- [მომდევნო ნაწილი სიგყვისა დაზიანებულია
-] წინა ნაწილი სიგყვისა დაზიანებულია
- [ ] დაზიანებული სიგყვის ან მისი ნაწილი აღდგენილია
- [...] დატოვებულია აღდგენის გარეშე
- ( ) დამატებითი განმარტება ლექსემის თარგმანთან, გრამატიკულ კატეგორიასთან, ფორმასთან და სხვ. დაკავშირებით; გემინაცა, მარცვალი ან დეტერმინაცივი, რომელიც ყოველთვის არ გვხვდება ამა თუ იმ სიგყვასთან დაკავშირებით; სავარაუდოდ არასწორი ან იშვიათი დაწერილობა სიგყვისა
- I I უღლება = -mi- უღლება, პირველი პირის დაბოლოების (აწმყო დრო, მხოლობითი რიცხვი) მიხედვით
- II II უღლება = -hi- უღლება, პირველი პირის დაბოლოების (აწმყო დრო, მხოლობითი რიცხვი) მიხედვით
- * სავარაუდოდ აღდგენილი ლექსემა
- ⚡ ხეთური აღნიშვნა უცხო, ძირითადად ლუვიური, წარმოშობის სიგყვისა

A

a¹ (*pron. demonstr., ნაკლ.*) ეს, ის
nom. pl. c. e; ირიბი ბრუნვები (< ed-ფუძ): dat.-loc. sg. edani; abl. ediz, etez, edaz; dat.-loc. pl. edaš
– ešta (< e + -ašta) შემდეგ ისინი
⌘ ed⁻²; შდრ. ⌘ aši; eni

-a² (*III pron. pers., enclit.*) ის
nom. sg. c. -aš; acc. sg. c. -an; nom.-acc. sg. n. -at; nom. pl. c. -e (ძვ.), -at; acc. pl. c. -uš (ძვ.), -aš; nom.-acc. pl. n. -e (ძვ.), -at
ფალ., ლუვ., იერ., ლიდ. -a- ის

-a³ (*ერთვის დახურულ მარცვალს*) = -ya (*ერთვის ღია მარცვალს და იდეოგრამას; წინადადებებისა და სიტყვების დამაკავშირებელი ენკლიტიკური კავშირი*) და, მაგრამ; აგრეთვე
= Ū

– -(y)a ... -(y)a როგორც... ასევე ...; (*უარყოფისას*) არც... არც...
ფალ. -a/(y)a, ლიდ.-a, ლუვ., იერ. -ha, ლიკ. B -ke და

a⁴, ā- (*med.-pass.*) თბობა, ცხელება
part. ant-

aḥa, aḥā (*ხათ. შეძახილი ხეთ. საკულტო ტექსტებში*)

aḥarra- (*ც., ლუვ. დ.მ.*)

aḥ(a)ri (*ხურ. საკულტო გერმინი*) საკმეველი
⌘ aḥrušhi

aḥarriyant- (/aḥurriyant-) (*სამისნო გერმინი*)

^(GADA) **aḥlipakki-** (*ქსოვილის სახეობა*)

aḥra- (*ლუვ. მავიური სიტყვა*)

– aḥran waḥran / aḥraš waḥraš / aḥra waḥran აბრაკადაბრა
⌘ waḥra-

āhraman (ლევ., სულიერი ავადმყოფობა ან დისკომფორტი)

↗ aħra-, wahra-

ლევ. āħra- (c.) მწუხარება, ტკივილი, განჯვა

(DUG) **aħrušhi**, aħuršihī (c., ხურ., საკულტო დანიშნულების სავანი) სა-
საკმეველე

– aħrušhi ħuprušhi

↗ aħ(a)ri, ħuprušhi

aħurriyant- (/aħarriyant-) (სამისნო გერმინი)

ai¹, a(y)i- (c.) ტკივილი, გასაჭირი, ვაი-ვაგლახი

↗ ai (int.), awaia, wai-

ai² (int.) ვაი!

↗ ai- (c.), awaia, wai-

ayakki (საკულტო სავანი გაძარში; იშთარის ეპითეტი)

ayatniyaš (ლევ. საკულტო სავანი)

ayawala- (c.) მეფისნაცვალი, მეფის აგენტი (?)

aikawartanna (ჰიპოლოგიური ტ.ტ.) ერთ ბრუნში / წრეში

aimpa- (/arimpa), impa- (c.) სიმძიმე, გვირთი (ფიზიკური, სულიერი)

denom.: impai- (iter. impaišk-), aimpanu-, impanai-; nom. act. impauwar

↗ impa-

aimpanu- (-kán anda) შეწუხება, თავის მობეზრება

↗ aimpa-, impa-

aiš-/išš- (n.) პირი; დინგი (სამისნო ტექსტებში აგრეთვე ღვიძლის
გარკვეული ნაწილი)

nom.-acc. sg. aiš; gen. sg. iššaš, dat.-loc. išši; abl. iššaz; instr. iššit

= ^{UZU}KA, ^{UZU}KAXU-(iš) = PŪ (მხოლოდ ხურ.-ხეთ.)

ლევ. aš(ša)- პირი (?)

aiš(š)- (intrans.; ჰიპოლოგიური ტ.ტ.)

aiwant- (*c.*, *ასტროლოგიური გ. გ. სამისნო პრაქტიკიდან*)

ak(k)-/ek(k)- (*II, აგრეთვე I*) კვლომა

= ÚŠ; BA.UŠ, BA.ÚŠ (= akkiš) მოკვდა; *part.* akkant-; *iter.* akkišk-; *nom. act.* aggatar; *supin.* akkiškiwan

– ^DXXX-aš aki მთვარე კვდება = მთვარე ბნელდება; arḫa ak(k)- (სახლიდან?) შორს სიკვდილი; kattan ak(k)- ვინმესთან (ერთად) სიკვდილი; aki-pát-šan ის იქ მოკვდება

aga- = agandi (?) (*ხურ. საკულტო ტერმინი, მ. უ.*)

^{TU7}**agaḫalanti-** (*კერძის სახეობა*)

aggala- (*c. ან n.*) ხნული

= AB.SÍN

– aggalan penna-, aggalan peda- ხნულის გავლება

^{DUG}**aganni-** (*c. “ლუგ.” ან ხურ. გ.გ.*) თასი, ფიალა

= ^{DUG}AGAN(N)U; *ხურ.* aganni

akkant- (*part.*) მკვდარი; მიცვალებულის სული

= GIDIM მიცვალებულის სული

– akkantaš ḫulališ მკვდრის გამოკვრა / გამოხვევა = მწერის ჭკუპრი

➤ ak(k)-/ek(k)-

ლუგ. u(wa)lanti- მკვდარი

aggatar / aqqatar (*nom. act.*) სიკვდილი

= ÚŠ-tar; MŪTU(M)

– SAG.DU-aš (= ḫaršanaš) ÚŠ-tar (=akkatar) სისხლის სამართლის დანაშაული

➤ ak(k)-/ek(k)-

agandi = aga (?) (*ხურ. საკულტო ტერმინი, მ. უ.*)

agataḫi (*ღვიძლის რომელიღაც ნაწილის აღმნიშვნელი ხურ. სამისნო სიტყვა*)

⚡ **aggati-** (c., “ლუგ.”) ბადე, მახე
➤ ekt-, ekza-, ikt-

akkišk- (*iter.*; *act.*, *med.-pass.*)
– akkišk- ის მოკვდება ხოლმე = სიკვდილის შემთხვევები ხშირია
➤ ak(k)-/ek(k)-

⚡ **akni** (*რძაღვ სავანი ან ადვილი*)

(^{NA4}) **aku-**¹ (c.) ქვა
adj. (^{NA4}) akuwant-

aku-² /eku- (I) დაღევა
= NAG; *part.* akuwant-; *inf.* akuwanna; *nom. act.* akuwatar; *iter.* akkušk-
ლუგ. akuwan (akuwatta); *ფალ.* აჰუ- დაღევა

-(a)ku³ ... -(a)ku ან ... ან; იქნება ... თუ ...

akuka-, akuki- (*subst.*, *მ. უ.*)

akugalla- / akutalla-(?) თასი (ვერცხლისა, მეფისთვის ხელის დასაბანად განკუთვნილი)

⚡ **akkuš(š)a** (*nom.-acc. pl. n.*) ორმო-ხაფანგი
= BŪRU (*აქად. ვილგ.-ში*)

akkušk- (I, *iter.*)
➤ aku-²/eku-

akutalla (?)
➤ akugalla

^{LÚ} **akuttara-** (c.) მსმელი; მერიქიფე (*ქურუმის კატეგორია ხათ. წარმოშობის რიგუალში, ფუნქციურად = ხათ. ^{LÚ}haggazuel*)
➤ aku-²/eku-

akuwakuwa- (c.) ბაყაყი (?); გომბეშო (?)

akuwanna (*inf.*)

↗ aku-²/eku-

^(NA4)**akuwant**-¹ (*adj.*) ქვიანი

↗ ^(NA4)aku-¹

akuwant-² (*part.*) დალეული, შესმული

↗ aku-²/eku-

akuwatar (*nom. act.*) დალევა

↗ aku-²/eku-

alla- (*subst., რაღაც საქონელი ?*)

alaxuḥ[- (*სამელიციხო-მაგიური დანიშნულების მცენარე?*)

allaiti (*ხურ. სამისხო გერმინი*)

^(GIŠ)**allayana/i-** (*c., ხის ჯიშთ: მეთისხილი ?*)

(*)**allalla-** (*c., "ლუგ."*) დალაგა, დარღვევა (ხელშეკრულებისა)

– allal(I)a pa(i)- (*pauwar*) დალაგის ჩაღება, განღობა

alalam(m)a-, **alalima-** (*c.*) ხმაური, ბობოქრობა, ჩუხჩუხი (წყლისა), შრიალი (გყისა)

alalamnešk- (*I, iter. < *alalamniya- ან *alalamnai-*) მოთქმა, გოდება

alaleššar (*n., r/n-ფუძ.*) (*სამეურნეო დანიშნულების მიწის მომრდილო ფართობი*) საძოვარი, მინდორი

შღრ. ↗ alil (*alel*)

alalima-

↗ alalam(m)a-

^{GADA}**alalu-** (*განსაცმლის სახეობა: სამგზავრო მოსასხამი ?*)

ლუგ. ^{GADA}alaluša (*nom.-acc.sg. n.*) (*განსაცმლის სახეობა: სამგზავრო მოსასხამი ?*)

^{NINDA} **allalunza** (*nom.-acc.sg.*) (ლუკ. პურის სახეობა)

alampazzi

➤ alumpazḥi

^D **Allani**- მიწის მზის ქალღმერთი

ხურ. allanni ქალბატონი, დედოფალი

allaniya- (*I*) (*ჰიპოლოგიური გერმინი*) მოუსვენრად ყოფნა, ცქმუცვა (?)

^{GIS} **allantaru-** (*n., ხის ჯიშთ: მუხა?, მუხის მასალა?*)

^É **alanduwa** (*საკულტო ნაგებობა*)

შდრ. ➤ ^É ḥalentuwa-

SISKUR alanuwaššiyaš (*რიგუალის სახეობა*)

^{GIS} **alanza(n)**- (*c., ხის ჯიშთ და მისი მასალა*)

allap(p)ahḥ- (*II*) ფურთხება, გამოფურთხება

– anda allap(p)ahḥ- ჩაფურთხება; katta allap(p)ahḥ- გაღმოფურთხება;

para allap(p)ahḥ- გადაფურთხება; šara allap(p)ahḥ- ამოფურთხება; šer

allap(p)ahḥ- დაფურთხება

^{NINDA} **allapuri** (*ხურ.-ხეთ., პურის ან ნამცხვრის სახეობა*)

allašše (*ხურ., მმართველობის აღმნიშვნელი გერმინი*) დედოფლის წოდება, დედოფლობა / ქალბატონობა (?)

SISKUR allaššiyaš, SISKUR allaššiyant- (დედოფლად კურთხევის საზეიმო რიგუალი)

➤ allanni; *შდრ.* ➤ SISKUR šarraššiyaš, SISKUR šarraššiyant-

([⚡]) **allattar** (*r/n-ფუძ.*) ხილი

^{NINDA} **aladdari-**, laddari- (*c., ხურ.-ხეთ., შვრიის ნამცხვრის სახეობა; ხილის ღვებელი?*)

LÚ/MUNUS **allawant[ɨ-** (მოსამსახურე / მოხელე კაცი / ქალი)

alel-

⚡ alil-

aleššar (n., r/n-ფუძ.) (ქსოვილის ან განსაცმლის სახეობა)

alḫari- (c., ქვის სახეობა)

MUNUS **alḫuešra-, alḫuitra-** (c., ქურუმი ქალი)

– É^{MUNUS} alḫuitra- a.-ს სახლი

ლევ. ^{MUNUS} alḫuitra (ქალღმერთ ხუვასანას კულტის მსახური) ქურუმი ქალი (= ხეთ. alḫuešra-)

^(SÍG) **ali-** (c., ვარკვეული სახეობის მაგყლი და მისგან დამზადებული ძაფი)

alliya- (aliya-) (c., სამიხნო ფრინველის სახეობა: მგრელი?)

მდრ. ⚡ alili-

aliyan- (c.) ხვალი შველი (?)

aliya(n)zina-, aliyazena- (c., საკულტო სიმბოლო ცხოველის გამოსახულებით?)

მდრ. ⚡ šena-

alil-, alel- (n., l-ფუძ.) ყვავილი

denom. alileš-

მდრ. ⚡ alaleššar

^(D) **alila**⁻¹ (ღვთაებისადმი მიძღვნილი რაღაც საგანი, ღვთაების საკულტო საგანი)

alila⁻²

⚡ alili-

alileš- (I) ყვავილობა

მდრ. ⚡ alil-

alili- (alila-, aliliya-) (c., სამისნო ფრინველის სახეობა)
მდრ. 7 alliya-

♣ **allin** (subst., "ლუკ.", დ.მ.)
ლუკ. alinnan (subst., დ.მ.)

^{NINDA} **alinnašši-** (c., ლუკ., პურის ან ნამცხვრის სახეობა)

^{GIS} **alkišta(n)-** (c.) გოგი, ნუკრი
= ARTU (ახ.)

alpa - (c.) ღრუბელი
= URPU

alpant- მოჯაღოებული, მოხიბლული
= *alwanza- (?)

alparama- (subst., ბუნების რომელიღაც მოვლენა)

(♣) **alpašši-** (c., "ლუკ.", პურის ან ნამცხვრის სახეობა)

alpinant- (?) (c., სამისნო ფრინველის სახეობა)

alpu- წვეგიანი
= KEPŪ

oppos. dampu- ბლაგვი; აბსტრ. alpuemar- წვეგი; ხარის რქა; მოვარის რქა (სამისნო გექსგებში); denom. (para) alpueš- (I) გამწვავება (ომისა)

^{GIS} **alpudaya** სატვირთო ეგლი
= ^{GIS} MAR.GÍD.DA + -ya (ci. enclit.).

alšant- (part. < *alš) თანხლებული(?), ამაღა(?); გყვე(?); ერთგულების ფიცით შეკრული(?)

alšuar (n., r/n-ფუძ.) ერთგულება, ღვთაებების სიყვარული

(PŪ) **altanni/a** (c.) წყარო, ჭა

≈ PÚ; wattaru-
ლუგ. altannima (დ.მ.)

^{GU4} **alu-** (c.) ცის ხარი (მითიური)
= ALÚ (ვილგ.-ში)

alumpazhi, alampazzi (ხურ. გერმინი, კეთილდღეობის და ნეგარების აღმნიშვნელი)

^{GIŠ} **alušša-** (c., რაღაც ხელსაწყო)

*alwanza-

↗ alpant-; alwanzahh-

alwanzahh- (I) მოჯადოება, მოხიბვლა

= UH₇; *deverb.* alwanzahh- ჯადო, ჯადოს ძალა; *part.* alwanzahhant- მოჯადოებული; *iter.* alwanzahhišk-; alwanzatar (n., r/n-ფუძ.) შავი მაგია, ჯადოქრობა; *adj.* alwanzena- ჯადოსნური; alwanzeššar (n., r/n-ფუძ.) ჯადო, მოჯადოება

alziman (ხურ. სამისნო გერმინი)

am (= შემოკლ. ambašši)

↗ ambašši-, amši, amšin

ammama¹ (?) (დ.მ.)

– aruni am-ma-ma uwanun ... a. ზღვასთან მოველი

^{MUNUS} **ammama**⁻² (c., კულგის მხახური ქალი)

ammanašši- (სამისნო ფრინველის სახეობა)

amandant- (სამისნო ფრინველის ვაურკვეველი აგრძობები)

– amandanteš MUŠEN^{HLA} a.-ჩიგები

↳^U **ammarhuwa-** (ხეთ. ან ხურ. , მკენარის სახეობა?)

ammel (*pron. pers.I. gen. sg.*)

ა uk

ammedaz (*pron. pers. I. abl. sg.*)

ა uk

ammihī (*ხურ. საკულტო ტერმინი*) მოსვლა, გამოცხადება

ammiyant- პაგარა

= TUR; *oppos.* ოალი- დიდი

– humanza ოალიშ ammiyanza ყველა – დიდი და პაგარა; GAL-la-mu-uš (= ოალიmuš) DINGIR^{MEŠ}-uš ... a-mi-ya-an-du-uš DINGIR^{MEŠ}-uš დიდი ღვთაებები ... პაგარა ღვთაებები

მღრ. ა kappi-

ლიკ. ammāma ახალგაზრდა, პაგარა

^{NINDA}**ammiyanteššar** (*ქურის სახეობა: ფუნქტუმა?*)

amiyara- (*c.*) სარწყავი თხრილი, არხი

= PA₅, PALGU

^{NINDA}**ampanzi** (*ხურ. ან “ლუკ.”, ქურის ან ნამცხვრის სახეობა*)

ambašši- (*c., ხურ. საკულტო ტ.ტ.*)

– SISKUR ambašši, SISKUR ambaššiyaš (*შესაწირის სახეობა, ვეხვდება ძირითადად იშთარ / შუშგას კულტში*)

^{NINDA}**ampura-** (*c., ქურის ან ნამცხვრის სახეობა*)

amši, **amšin** (= *შემოკლ. ambašši*)

ა ambašši

ammuk (*pron. pers. I. dat./acc. sg.; აგრეთვე nom. sg.*)

– ammuga (*dat./acc.*) ხოლო მე / მე კი

ა uk

^{LÚ}**amumikuni-** (*c., მაღალი რელიგიური ან სამხედრო თანამდებობის პირი*)

amumgihi (*ხურ. საკულტო ტერმინი*)

-an (*ძვ. აღვ. ნაწ., იშვიათად იხმარება*)

anna/i- (*ც.*) დედა

= AMA, UMMU

– annaš daganzipaš დედა(-)მიწა; annaz kartaz დედის წიაღიდან = დაბადებიდან; attaş annaš მამა (და) დედა (*უფრო იშვიათად, annaš attaş დედ-მამა*); annaš šiwatt- დედის დეე = გარდაცვალება

ფალ. anna- (*ც.*) დედა

ლუვ. ānni- დედა (*მდრ.* ānni(ya)-, annalla, annašši დედობრივი; annā- *n.* ჭკუა, გამოცდილება)

ლოკ. eni დედა

anaḫari (*ხურ. საკულტო ტერმინი*)

anaḫi- (*n.*) სინჯი (*შესაწირისა, უმთავრესად პურის და ხორცის*)

ლუვ. anāhit- (*n.*) სინჯი (*შესაწირისა*)

anāḫitāḫit- (*n.*, *შესაწირი პურის სახეობა*)

denom. anāḫidāi- (*ლუვ.*) სინჯის ალება, გასინჯვა(?)

ლუვ. anāittari (*vb.*, *დ.მ.*; ცეცხლი)

annalla/i- ადრეული, ძველი (*ახ., ძირითადად, საკულტო-რელიგიური მნიშვნელობით*)

abl. annallaz (*adv.*) ადრე, უწინ

ლუვ. annalla (*nom.-acc.pl.n.*) დედობრივი; (> annalla/i ადრეული, ძველი)

მდრ. ო annaz, anišan, karuili-

⁴ **annan** (*adv.*, „*ლუვ.*“, *დ.მ.*)

ლუვ. ānnan (*adv., praepos./prev.*) ქვევით, ქვეშ

ლუვ. ānnanā[-] (*დ.მ.*)

annaneka- (*ც.*) და (*საერთო დედი*), ღვიძლი და; დეიდა (?)

< anna- დედა + neka- და

ლუვ. (*an)nanašri- და

anani (*ხურ.*) სისარული(?)

– ananešḫi (anišḫi) სასიხარულო(?); anišḫiya pindiḫiya (შესაწირის სახეობა)

annantila- (განსაცმლის მოხართავი)

annanu- (I) განათლება, განსწავლა, წვრთნა (ძვ. მხ. ადამიანის; ახ. აგრეთვე ცხოველის, ფრინველის)

part. annanuwant-; *nom. act.* annanumar

↗ aniya-

annanuxḫa- გაწვრთნილი, მოთვინიერებული (გარეული ცხოველი, ფრინველი; აგრეთვე ადამიანი)

oppos. ^(L0)dampupi- გაუნათლებელი, ველური, უკულტურო (ადამიანი)

annanumar (*nom. act.*) განათლება

↗ annanu-

annanuwant- (*part.*) განსწავლული, გაწვრთნილი

↗ ananu-

^{KUS}**annanuzzi-** (c., ცხენის აღკაზმულობის ნაწილი, აღვირი ლაგამის გარეშე)

denom. *annanuzziya- (ცხენის) შეკაზმვა; annanuzziyant- შეკაზმული (?)

anapi- (*subst.*, დ.მ.)

(*)**ānnari-** (c., ლუჯ.) ღონე, სიცოცხლის ძალა, სიმხნევე

ლუჯ. annari- ძლიერი, ღონიერი, მხნე

annaru- ღონიერი(?)

ლუჯ. ānnarummāḫit- (*n.*) ღონე, ძალა, მამაკაცობა; *adj.gen.* annarumāḫitašši- ძლიერი, ღონიერი, მხნე

annarumai- (ლუჯ.) ძალღონით სავსე, ჯანმრთელი

ლუჯ. ānnarummi- ძლიერი, ღონიერი, მხნე

anašša- (სხეულის ნაწილი მურგსა და ანალურ-გენიგალურ ნაწილს შორის: თეძო, საჯდომი?)

≠ ლათ. anus (= ხეო. arra-)

anaššar (*n., r/n-ფუძ.*) (*სახლის ნაწილი*)

↗ annašnant-

annašši- (*ლუკ.*) დედობრივი

მდრ. ლუკ. annalla დედობრივი

↗ anna/i-, annalla/i-

anaššiya- (*vb., ჰიპოლოგიური გერმინი, დ.მ.*)

anašk- (anšik-, anšišk-) (*iter.*)

↗ anš-

annašnant- (*c., სახლის ნაწილი, ბოძი?*)

< annaššar + -ant – სუფ.

↗ annaššar

^{MUNUS}**annati-** (*c., კულტის მსახური ქალი*)

annawali-

↗ annauli-

^{MUNUS}**annawanna** დედინაცვალი

ლუკ. ānnawanni- (*c.*) დედინაცვალი

annauli- (annawali-) თანაბარი რანგისა, თანასწორი (*ძირითადად, მეფეებზე*)

annaz(a) (*adv., აბ.*) აღრე, წინათ, ოდესღაც

მდრ. ↗ annalli/a-, annišan, karu-

annešk- (*I, iter.*)

↗ aniya-

anni- (*pron. demonstr., ნაკლ.*) ის, სხენებული; ეგ

(*მხოლოდ*) *nom.sg.c.* anniš

უალ. anni (*ნაცვალსახელი, დ.მ.*)

ani (*ხურ. საკულტო გერმინი*)

aniya- (*I, act./med.-pass.*) კეთება, ქმნა, მუშაობა
caus. annanu-; *part.* aniyant- (*n.* aniyān) სამუშაო; *nom. act.* aniyatt-; *inf.* aniyauwanzi; *iter.* annešk-

– NUMUN^{HLA} aniya- თესვა; tuppiyaz aniya- ფირფიცის (წერილობითი ლოკუმენტის) შექმნა, ფირფიცაზე წერა; appa aniya- საქმის გაგრძელება, საქმის შეწყვეტა; arħa aniya-შესრულება; განწმენდა; peran arħa aniya- ვინმეს წინაშე საქმის შეწყვეტა

ფალ. ani(ya)- ქმნა, კეთება, შესრულება

ლუკ. anni(ya)- განხორციელება, დამუშავება, კეთება

aniyatt- (*c.*; *pl. n.*) სამუშაო, ნაღვაწი, ქმნილება; საკულტო მოწყობილობა

nom.-acc. pl. n. aniyatta/ti = KIN^(HLA)-ta/ti მოწყობილობა, (სარიტუალო) ინვენტარი, სამოსი

– KIN meħur მუშაობის დრო

↗ aniya-

anniyatar (*n.*, *r/n-ფუძ.*) დელობა

↗ anna/i-

aniyauwanzi (*inf.*)

= KIN (*ახ.*)

↗ aniya-

aniyauwar (*n.*, *r/n-ფუძ.*) = (?) aniur მსხვერპლშეწირვის მოწყობილობა

↗ aniya-, aniur

(LÚ/MUNUS) **anninniyami-** (*c.*, “*ლუკ.*”) ბიძაშვილი, დეიდაშვილი, მამიდაშვილი

annišan (*adv.*, *ახ.*) ადრე, წინათ, ოდესღაც

მღრ. ↗ annalli/a-, annaz

***anišiwat-** (*c.*, *t-ფუძ.*) დღევანდელი დღე

< *ani (*ეს*) + šiwat (*loc.sg.*, დღე)

– *loc.* anišiwat, *dat.* *anišiwati (= ani-UD.KAM-ti) (*adv.*) დღეს, დღეიდან

მღრ. 7 appašiwat-

annitalwatar (*n.*, *r/n-ფუძ.*) შობისუნარიანობა

aniur (*n.*, *r-ფუძ.*) მაგიური რიგული, მსხვერპლშეწირვის აღჭურვილობა
=KIN-ur მსხვერპლშეწირვის აღჭურვილობა

(x)-**anki** (x)-ჯერ (*იხმარება რიცხვებთან*)
– 1-anki (1-ānki, 1-šU) ერთჯერ

ankiš^(SAR) (*n.*, *ბოხგნეული მცენარე, მწკანილი*)

anku (*adv.*) მთლიანად, სულ მთლად, ერთიანად; აუცილებლად

MUNUS **ankuwarnu-** (*კულგის მსახური ქალი*)

anš- (*II, აგრეთვე I*) გაწმენდა (*დანაშაულისგან, საკულგო უწმინდურებისგან, ბოროტი ჯაღოსგან და ა.შ. წყლით, თაფლით, მეთით, პურიით და სხვ.*)

iter. anašk- (anšik-, anšišk-); *part.* anšant- (*n.*, anšan) გასუფთავებული, გარეცხილი, გაწმენდილი

anšaššiwī- (*c.*) გვამი (?)

ant- (*part.*) თბილი, ცხელი

– ^{NINDA}ant- (*ან NINDA ant-*) ნამცხვარი

7 a⁻⁴

anda (*praeverb.*) ჩა-/ჩამო-, შე-/შემო-, მო; (*postpos. + loc.*) -ში, -თან, -თვის (*პასუხობს კითხვებზე: სად? საით? = ŠĀ*); (*ახ. აგრეთვე adv. = andan*) მასთან / გვერდით / მახლობლად, მასზე, მასში

– anda appanda ყველაფერი ერთად, მთლიანად; anda arranda ყველაფერი, რაც ხელმისაწვდომია / რასაც შეხვდები; anda wart- (*ცხენის კულგის*) შეკვრა, დახვევა, დაწვნა (*ინდოირანული ჰიპოლოგიური ტ.ტ.*); na-an!-šan INA KUR ^{URU}Hatti andan uit ის ხათის ქვეყანაში (შემოვიდა; na-aš-kán namma anda Ú-UL[...] nu-kán LUGAL MUNUS.LUGAL anda ის (კულგის მსახური) ისევ არ არის აქ (/გვერდით

/ მახლობლად, მეფე (და) დედოფალი აქ არიან; anda-ma(-) ამასთან, ამას გარდა (ახ., წინადადების დასაწყისი; შდრ. namma)

შდრ. ႁ andan

ლუკ. anda (anta) (*adv., postpos., prae.*): მასში, შიგნით; -ში; შე-
იერ. ata/anda (*prae., adv., postpos.*): შე-; შიგნით; -ში; atatali- შიდა
ლიკ. ႁte(pi) (*prae. ან adv.*): შე-; შიგნით

ფალ. anta (ნაწილაკთა ჯგუფი წინადადების დასაწყისში)

^{LÚ}andayandatar (*n., r/n-ფუძ.*) საქმროს სტაგუსი

შდრ. ႁ ^{LÚ}antiyant-

antaki- ოთახი, საძინებელი

შდრ. ႁ tunnakkeššar

andakuma- (კერძი, ერთი თავი საჭმელი)

andan (*adv.*) შიგნით; (*postpos. + loc.*) -ში (პასუხობს კითხვაზე სად? იშვიათად, კითხვაზე – საით?); (ახ., აგრეთვე *praeverb.* = anda) ჩა-, შე-, მო-

– É-ri andan სახლში, შიგნით; É ...andan it ...სახლში შედი! kuit andan paizzi (ის,) რაც შევა

ႁ anda

andara-, antara(nt-), antari-¹ ლურჯი

= ZA.GÍN; SÍG antari- (*c.*) ლურჯი მაგყლი; *denom.* andarešk- (I, *iter.*) მაგიური მოქმედება ლურჯი მაგყლით

ႁ **antari-²** (*c., ევკ.*: ღვთაება ან გაღმერთებული მეფე ??)

^{GIŠ}**antarwila-** (საკმეველის დასამზადებელი მცენარე)

^{LÚ}**antiyant-** (*c.*) სიძე, საქმრო

ႁ ^{LÚ}andayandatar

antu- (*n.*) ქონება, დოვლათი

antuḫa-

ႁ antuḫša-

antuḥša- (anduḥša, antuḥḥa-, antuwaḥḥa/i-) (c.) ადამიანი
 = LÚ.NAM.U₁₉.LU (LÚ.U₁₉.LU), (აბ.) UN; antuḥšannant- (= UN^{MES/HLA}-annant-)
) (c.) მოსახლეობა, ხალხი, კაცობრიობა; antuḥšatar n.(c.) (r/n-ფუძ., =
 UN^{MES}-tar, NISŪ) კაცობრიობა, ადამიანის მოდგმა, მოსახლეობა
 – appizziš antuwaḥḥaš უმნიშვნელო / დაბალი რანგის ადამიანი,
 მღაბიო; ḥa-an-da-an-za-š-a-kan (ḥandants-a-kan) an-tu-uḥ(!)-wa-aḥ-ḥa-aš
 მართალი / სამართლიანი ადამიანი; idalaweš UN^{MES}-š-i-š ცული /
 ბოროტი ადამიანები; linkiyaš antuḥša- ვასალი (სიკვეპისიკვეით: ფი-
 ცის კაცი); takku LÚ.U₁₉.LU-aš LÚ-aš našma MUNUS-za ... როდესაც
 ადამიანი, კაცი ან ქალი ...; ANA ^DUTU^{Šr} aggannaš TI-annaš UN-aš eš
 ḥeḡmi, “მზის”, იყავი სიკვდილსა (და) სიცოცხლეში! (/მკვდარიც და
 ცოცხალიც)

LÚ **andupšallu** = (LÚ)antuwašalli-
 ᄀ (LÚ)antuwašalli-

anturiya-, andur(r)iya- (adj.) შიგნით მყოფი/მღებარე, შიდა; ადგილო-
 ბრივი
oppos. araḥzena- (araḥziya-, araḥza-) მიმღებარე, გარეთ/მეგობლად
 მღებარე, მეგობელი; საზღვარგარეთული, საზღვარგარეთელი, უცხო

andurza (adv.) მასში, შიგნით
oppos. araḥza გარეთ
 – andurziya < andurza + -ya (ci. enclit.)

antuwaḥḥa/i-
 ᄀ **antuḥša-**

(LÚ) **antuwašalli-** (c., მალაღი თანამდებობის პირი ხეთების სამეფო
 კარზე)
 = (?) antu-GAL < antuwaš- (antu- n. gen. ქონება, დოვლათი) + šalli-
 /GAL (დიდი) მეჭურჭლეთუხუცესი, ბელის / სათავსოს გამგებელი
 (?) (მღრ. EN É-TI A-BU-(US-)ŠÍ (= ^Eapuzzi) ბელის, სათავსოს გამგებე-
 ლი) ; < (?) (ბათ.) *antuwašel (დიდი კაცი, მეთაური ?); < (?) (ბათ. ან
 ხურ.) *antuwaš- ან *antubs- (= ABUSU) + -alli- – სუფ. (მღრ. arkammanalli-
)
 ლუგ. anduwašši- (adj. gen., დ.მ.)
 ᄀ šapašalli-

(^ლ) **anu-** (მცენარის სახეობა)

– anuwaš (sg. gen.) ხარწanalli a-ს გვირგვინი

(^ლ ^{URU}) **anunumna-**, (^ლ)anunumna- ანუნუველი, კაცი ანუნუვადან

annutaima/i- (part., ლუკ.) მოკალული, კალით დაფარული

anzax̄hi (დაუმუშავებელი მინის სახეობა)

< ANZAH̄HU

↗ ANZAH̄HU

anzaš (pron. pers.I. dat./acc. pl)

↗ weš

ლუკ. ānza (ānzaš) (pron. pers.I. dat./acc. pl)

anzašši/e- (c., სარიტუალო ცხოველი, “განტყვების ვაცი” ?)

anzel (pron. pers.I. gen. pl)

↗ weš

anzellu ტაბუ, ცოდვა, უწმინდურება

< ANZILLU

↗ ANZILLU

anzedaz (pron. pers. I. abl. pl)

↗ weš

ap(p)-/ep(p)- დაჭერა

inf. appanna; part. appan, (^ლ)appant-; iter. appišk-/appešk-; supin. ap-peškiwan

↗ ep(p)-/ap(p)-

-apa¹ (/ap, -pa) (enclit. ნაწ., ძვ. აგრეთვე ახ., მოქმედების ინვერსიის ან განმეორების მაჩვენებელი: ისევ, კვლავ, უკან); (აღგ. ნაწ.(?), რომელიც აღნიშნავს მიმართულებას გარედან შიგნით, შორიდან ახლოს, მოქმედების დასრულების ადგილისკენ: აქეთ, ამაში)

apa⁻² (pron. demonstr.) ის

sg. nom. c. apaš; *acc. c.* apun; *nom.-acc. n.* apat; *gen.* apel; *dat.-loc.* apedani; *abl.* apedaz, apez(za); *instr.* apit, apedanda; *pl. nom. c.* ape; *acc. c.* apuš; *nom.-acc. n.* ape; *gen.* apenzan; *dat.-loc.* apedaš

apa- + -a³(/-ya ci.) > a-pa-ša (a-pa-aš-ša), a-pu-un-na, a-pa-at-ta, a-pí-el-la, a-pu-uš-ša

– nu-ut-ta apāt KUR-e ešdu დაე, ის შენი ქვეყანა იყოს! nu-za apel kištati მისი გახლება? (= მის მხარეზე გადახვალ?); apedani lamni იმ წუთას; nu a-pu-uš-ša KUR.KUR^{MES LU}KUR kururiyahhir იმ მგრულმა ქვეყნებმაც ომი დაიწყო

ფალ. (-)apa- (*pron. demonstr.*)

ლუვ. apā- (*pron. pers. III, pron. demonstr.*), apašša/i- (*adj. gen.*)

appa³ (*adv.*) კვლავ, უკან

= EGIR-pa

↗ appan¹, appanda

ლუვ. āppa (*prae.*) უკან

^{LU}**appa**⁴ (*c.*) სასახლის მომსახურე პირი

= LÚ (É) tuppāš საწყობის მუშა

appai-/appiya- (*II*) (რადაც მოქმედების) დამთავრება, დასრულება; მზად ყოფნა

– nu LUGAL-uš āppai მეფემ დაასრულა (რიგული); appai waganna მზად ყოფნა საკბენად / შესაჭმელად; LUGAL MUNUS.LUGAL appiyanzi მეფე (და) დედოფალი მზად არიან...

appala- (*c.*) ხაფანგი, მახე

denom. appalai- (*I*) ხაფანგის დაგება, მოგყუება; *iter.* appalešk-; *nom.*

agent. appaliyalla-

– na-aš-ta ANA LUGAL KUR^{URU} Hatti appāli dāi ის ხათის ქვეყნის მეფეს ხაფანგს უგებს / აგყუებს

^{GIŠ}**appalašša-** გუთანი (? ან გუთნის ნაწილი ?), სახრჩობელა (?), სამარცხვინო ბოძი (?)

– ...^{GIŠ}ap-pa-la-aš-ša-aš šara tittanuzzi ...(თუ თავისუფალი კაცი გუთანს (^{GIŠ}APIN-) მოიპარავს ... გუთნის მფლობელი მას [კისერს] დაადებინებს გუთნის ნაწილზე (?) (და მას ხარები [მოკლავენ / ათრევენ(?)])

appalešk- (*iter.*)

– ammuk-ma-wa appaleškanzi (ბომ არ) მაგყუებენ (?)

↗ appala-

appaliyalla- (*nom. agent.*) ხაფანგის დამგები, მაგყუარა, თვალთმაქცი; მოწინააღმდეგე, მტერი

↗ appala-

apalki- (*ხურ. საკულტო ტერმინი*)

შდრ. (?) ხაი. ḫapalki რკინა

appan¹ (*adv.*) მის უკან, უკან; (*postpos. + gen./dat.-loc.*) შემდეგ (*დროის მნიშვნ.*), უკან (*ადვ. მნიშვნ.*)

= EGIR-an;

↗ appa³, appanda

ლუვ. āppan (*prev.*) უკან; (*postpos.*) მის უკან

appan² (*part., n.*) მოპოვებული, შენახული, შენარჩუნებული

– UL SIG₅-in appan ცუდად შენახული, ცუდ მდგომარეობაში შენარჩუნებული

↗ ap(p)-ep(p)-

appanna (*inf.*)

↗ ap(p)-ep(p)-

^(LÚ)**appant-** (*part., c.*) დაჭერილი, ტყვე

= ^{LÚ}ŠU.DAB(.BU), ^{LÚ}ASIRU (*ASĪRU*), ^{LÚ}ŠABTU(M). შდრ. arnuwala-

↗ ap(p)-ep(p)-

appanda (*adv.*) შემდეგ ; (*postpos. + gen./dat.-loc.*) (მის) შემდეგ, უკან

= EGIR-anda, EGIR-ŠU

ლუვ. appanda (*prae.*) მის უკან

↗ appa³, appan¹

appanziya- (*ოქროს ან ვერცხლის დეკორატიული საგანი*)

^(DUG)**apparma-** ხილის წვენი

= gapparma

aparšanuwami- (*part., დ.მ.*)

მღრ. ႁ^{NINDA} parnuwami-

apašila ის თვითონ

ႁ -ila (*სუფ.*)

appašiwatt- (*c., t-ფუძ.*) მომავალი დღე(ები), მომავალი

< appa (უკან) + šiwatt- (დღე)

= EGIR U_4 -MI (= EGIR UD^{MI}), EGIR U_4 ^{KAM}-MI (= EGIR UD^{KAM}-MI);

ARKAT ŪMI – (*სიტყვასიტყვით*) ზურგი / უკანა მხარე დღისა (*ე.ი. ის, რაც აღამიანის თვალსაწიერში არ თავსდება, უცნობია*)

– *adv.* appašiwatti (*dat.*) მომავალში

ႁ anišiwat

apašdu- (*c., გაღმერთებული სარიტუალო სავანი / ცნება*)

apadda(n) (*adv.*) იქ, იქით; (*აგრეთვე*) ამასთან; ამის მეშვეობით; ამი-
გომ, ამის გამო

– nu-wa-kán ÍD a-pad-da zaiwen ჩვენ იქ მდინარე გადავლახეთ; nu
gankuwar a-pa-at-ta-ya *UL* duqqari წონა აგრეთვე არ ითვლება (/არ
არის გასათვალისწინებელი / არ ითვლება / უმნიშვნელოა) ამაში /
ამასთან; a-pa-at-ta-ya *NI-EŠ* DINGIR^{LIM} šarratti შენ ამითაც / ამის
შედეგადაც ფიცს არღვევ; apadda(n) šer TUKU.TUKU-u(-wa)-an-za
ამის გამო ხარ (ღვთაებავ) გაბრაზებული?

მღრ. ႁ apa⁻²

appatar (*n., r/n-ფუძ.*) ხელში ჩაგდება, დაუფლება, მოხელთება

denom. appatariya- (I). გიროდ ალება; კონფისკაცია

– GŪ-tar šarā appatar ზელა განის გამართულად ჭერა = სიმხნევე

ႁ ap(p)-ep(p)-

^(D) **abati/e** (*ხურ., საკულტო სავანი*)

ape

ႁ apa⁻²

apel

ႁ apa⁻²

apeniššan (*adv.*) ისე, ისევე
= *QATAMMA*; *oppos.* kiššan ამგვარად, შემდეგნაირად
მღრ. ႁ apa⁻², apeniššuwant-, eniššan

apeniššuwant- ისეთივე; იმდენივე

apenzan
ႁ apa⁻²

appeškiwan (*supin.*)
ႁ ap(p)-ep(p)-

apeda (*იშვიათად, adv.*) ამის გამო; იქით

apedani, apedanda, apedaš
ႁ apa⁻²

apez (*apezza*)
ႁ apa⁻²

appezzi-, appezziya-
ႁ appizziya-, appizzi(ya)-

^(D) **api(-)** (*n.*), apita- (*c.*) სამსხვერპლო ორმო (მიწის ღვთაებებისთვის)
= BÜR

apiya (*adv.*) მაშინ; იქ
– apiyaya (< apiya + -ya *ci.*) და იქ; (*ძვ.*) apiya UD-at (= šiwat, *loc.*) მაშინ, იმ დღეს; (*ძვ.*) apiya-pát MU.KAM-ti (= witti) მაშინ, იმავე წელს; (X)-ma *UL* apiya (X) კი იქ არ (არის); *namma kuitman ABU-YA* apiya ešta შემდეგ, სანამ მამაჩემი იქ იყო.

apiyak(ku) (*adv.*) იქ(ვე), მაშინ

^(D) **apiri** (*ხურ. საკულგო სავანი*)
^{LÚ} apiri- (*c.*, *კულგის მსახური*)

^{LÚ} **apiši-** (*c.*, *შემლოცველი ქურუმი*)

მღრ. ႁ ^{LÚ}AŠIPU, ^{LÚ}AŠEPU

appišk- (*I*) (*iter.*)

ႁ ap(p)-ep(p)-

^{URUDU} **apiškuri-** საპარსი ღანა (?)

= zapiškuri

appizziya- (*ძვ.*), appizzi(ya)- (appazzi-, appaizzi(ya)- *ახ.*) უკანა, უკანასკნელი, უმნიშვნელი

oppos. hantezzi(ya)-; (*adv.*) appezziya, appezziyaz შემდგომ, მოგვიანებით

apun

ႁapa⁻²

apupi (*ხურ. საკულგო სავანი*)

apuš

ႁapa⁻²

^{GIŠ} **apputuri-** (*c.*, *ხის ჯიშო*)

^É **apuz(z)i/** É a-pu/bu-(uz-)-zi ბელელი, სათავსო

= É A-BU-(US-)ŠÍ

ႁ ABUSSU, ABŪSUM

^(UZU) **appuzzi**, wappuzzi- (*n.*) ღორის ქონი

^{UZU} appuzziyant- (*c.*, *გასულიერებული, მოქმელი სუბიექტი*)

ar- (*med.-pass.*) ღვომა

= GUB; *oppos.* eš⁻² ჯღომა; *part.* arant (= GUB-ant-), (*იშვიათად*, GUB-aš (*arandaš (*gen.*) მღვომა

– anda ar- შებიჯება, შესვლა; შიგნით (შეტანილი / შეყვანილი) ღვომა / ყოფნა; შედგომა (დაწყება); appan ar- ვინმეს უკან სიარული; ვინმეს მხარეს ყოფნა; რამეზე ზრუნვა; arḫa ar- უკან დახევა; kattan ar- ჩასვლა; kattan arḫa ar- უკან დახევა, ხელის ჩაქნევა; peran ar- ვინმეს წინ ღვომა, წარღვომა; šara ar- აღვომა; გამართულად ღვომა;

გამძლეობა; დავალების ქონა; ვინმეს განკარგულებაში ყოფნა; *šer ar-* დადგომა; დაბიჯება

ar-/er- (II) მოსვლა, მოღწევა / მიღწევა

iter. arašk-/aršak-; *caus.* arnu-; *part.* arant- მოსული

– anda ar შესვლა; უკან დახევა, მოსვლა; შიგნით (შეგანილი / შეყვანილი) დგომა / ყოფნა; appa ar- უკან დაბრუნება, მობრუნება; (kattan) arha ar- შორს წასვლა, გადაკარგვა; katta(n) ar- შეღწევა, შესვლა; kattan appa ar- კვლავ შესვლა; kattanta ar- ჩაღწევა; para ar- მიღწევა, გაღწევა; peran ar- რაღაცის წინაშე წარდგომა; šarā ar- აღწევა, ასვლა; (მზის) ამოსვლა; kuedanikki kašti ar- დამშევა; meyani ar- დაბერება, ხანში შესვლა

ფალ. ar- მისვლა, მიღწევა (?)

ara- (n.) სწორი, შესაბამისი; ის, რაც მისაღებია ამა თუ იმ სოციალური ჯგუფისთვის, შეესაბამება სოციალური ქცევის ნორმებს

– ara სწორი(ა); natta ara არ (არის) წესი, არასწორი(ა), დაუშვებელი(ა), მიუღებელი(ა)

LÚ/MUNUS **ara-** (c.) მეგობარი (კაცი / ქალი); ამხანაგი (კაცი / ქალი)

– araš aran ერთმანეთი (*მღრ.* kaš -kun)

arra⁻¹ (II) ბანა, რეცხვა

deverb. arriya-; *iter.* arrešk-; *part.* arrant-; *inf.* arrummanzi; *nom. act. (gen.)* arrumaš

– arha arra-, katta arra- ჩამორეცხვა, ჩამობანა; para arra- (პირის) გამორეცხვა; peran arra- (ვისიმე, რისამე) წინ რეცხვა

(UZU) **arra**⁻² (c.) უკანალი, საჯდომი

= ^{UZU}GU.DU, QINNATU

– arraz ფეხებით წინ / უკუღმა; *oppos.* puriyaz ტუჩებით / სახით წინ

([⚡])**arraḫḫani-** (*ლევ.*, *subst.*) წყევლა (?)

denom. arraḫḫaniya- (I), *part.* arraḫḫaniyama- (c.), *iter.* arraḫḫanišk-

araḫza-, **araḫzena-**, **araḫzenant-**, **araḫziya-** (*adj.*) მიმდებარე, გარეთ მდებარე; საზღვარგარეთული, უცხო

oppos. anturiya-, andur(r)iya-

Ḫarḫa-/irḫa- (c.)

arahza, arahzanda (*adv.*) გარშემო, გარეთ; გარედან
oppos. andurza შიგნით

– arahziya (< arahza + -ya *ci.*) და გარედან / და გარეთ
⚡arah-a-/irħa- (*c.*)

arai¹ (*intr. II, მოგვიანებით აგრეთვე I*) ასვლა, აღმასვლა; (*აგრეთვე*
ვინმეს წინააღმდეგ) აღდგომა; (*intr.*) აღმართვა, აღდგომა
iter. araišk-; *part.* arant-; *nom. act.gen.* arauwaš (< *arawar)

– šara arai- ასვლა, აღმასვლა; šer arai- (*trans.*) ჯობნა, დაჯაბნა; na-aš-
kán ^{GI}SÚ.A-az šara ħudak araiš ის სასწრაფოდ აღგა / წამოიჭრა სკა-
მიდან; nu-za karu ariwar ħudak ariħi დილაადრიანად სასწრაფოდ
ვღებო; ka-aš-ša-mu kuiš ^{LÚ}KÚR LÚ KUR Aš-šur aranza ეს მგერი,
ასურელი კაცი, რომელიც ამიმხედრდა

arai² (*I*) (ვინმეს, რამეს) შეჩერება, დაშოშმინება; (რამეს) ჩაშლა,
ჩახშობა, თავიდან აცილება

– na-an LÚ ^DIŠKUR araizzi მას (ამინდის ღვთაების მრისხანებას)
ამინდის ღვთაების კაცი ახშობს / აშოშმინებს

araišk- (*iter.*)

⚡ arai¹, ariya-

^{LÚ}**araləħa-** (*c.*, *პროფესია, დ.მ.*)

arallai- (*I*) (*trans.*) ერთი ადამიანის მეორესთან შეკავშირება / გაერ-
თიანება(??)

arali- (*c.*) მიწისქვეშა სამყარო (??)

=? ARALLŪ

aramnant- (*c.*, *სამისნო ფრინველის სახეობა*)

aramni- (*c.*, *ლითონის საკულტო ობიექტი ფრინველის გამოსახულებით* ?), *სამისნო ფრინველი* ?)

arant- (*part.*) მდგომი; მოსული; ამდგარი, აჯანყებული; შეჩერე-
ბული; ორაკულის მეშვეობით დადგენილი

➤ ar- (*med.-pass.*); ar-/er- (*II*); arai⁻¹; arai⁻²; ariya-

arrant- (*part.*) გარეცხილი, დაბანილი
➤ arra⁻¹

arandalliya- (*I*) ბუმბუნა, ღრტვინვა

ararkišk- (*I*) (*დ.მ.*)
=? arški/a- (*iter.*) ➤ ar-/er-

araš aran ერთმანეთი / ერთმანეთს
– aran ari anda nai ერთს მეორისაკენ აბრუნებს, ერთმანეთს
უპირისპირებს
➤ ^{LÚ/MUNUS} ara-; *მღრ.* ➤ kaš -kun

^{GIS} **araša/i-** (*c.*) შიდა კარი

ar(a)šk (*iter.*)
➤ ar-/er-; aršai-(?)

^{GIS} **arašti-** (?) (*c., ხოს სავანი*)

arauwaš¹ (*nom. act. gen. < *arawar*)
➤ arai⁻¹

arauwaš² (*nom. sg.*)
➤ arawa-

arawa- (*adj. და subst., c.*) თავისუფალი; თავისუფალი კაცი / ქალი
denom. arawaḫ- (*I*) გათავისუფლება, arawe- საკუთარი თავის
თავისუფლად გამოცხადება, araweš- (*I*) თავის გათავისუფლება

arawan(n)i- (*adj. და subst., c.*) თავისუფალი; თავისუფალი კაცი /
ქალი

arawe-, araweš- (*denom.*)
➤ arawa-

areša- (*მცენარე ან მცენარეული სუბსტანცია*)

arešk- (araišk-) (*iter.*)

↗ ariya-

arrešk- (*iter.*)

↗ arra-¹

LÚ.MEŠ **arešmana**[- (*მოხელე*)

arḫa (*adv.*) შორს, იქით, განზე; (*praeverb.*) გა-, წა- (*აგრეთვე*) გადა- (*შეიძლება გმნას საპირისპირო მნიშვნელობაც შესძინოს*); (*ახ., აგრეთვე postpos. + abl./dat. +-kán/-ašta*) –ღან, -გან

↗ arḫaiya(n)

arḫa-/irḫa- (*c.*) საზღვარი, ოლქი

=ZAG; *denom.* arḫai-/irḫai- შემოვლა, წრის ღარცემა;

↗ arḫza (*adv.*), arḫza- (*adj.*)

arḫaiya(n) (*adv.*) განზე, ცალკე; (*სამისნო ტექსტებში*) ჩვეულებრივი მდგომარეობისგან განსხვავებული

↗ arḫa (*adv.*)

arḫana- (*ფინიკის პალმის მრდის ერთ-ერთი სგადია?*)

arḫinu (*subst., დ.მ.*)

^É**arḫuzna-** (arḫuizna-, arḫuzzana-; *რალაც ნავებობა*)

მღრ. ↗ ^{GIS}warḫuizna-

ari, āri (*ხურ. საკულტო გერმინი, ცოდვის ცნება?*)

ariya itarkiya და ariya mudriya *სარიტუალო შესაწირის სახეობები*

ariya- (*I*) მკითხაობა, ორაკულის მეშვეობით კვლევა

iter. arešk-; *part.* arant-; *nom. act.* ariyauwar

– anda ariya-, arḫa ariya-, katta ariya-, peran ariya- ორაკულის მეშვეობით დადგენა

arriya-¹ (*I*) დარაჯობა, თვალყურის დევნება

arriya⁻² (*deverb.*)

↗ **arra**⁻¹

GIS⁵ **ariyal(a)**- (*ლუკ.*) კალათა (დაწნული, ხილით სავსე)

ariyašeššar (*n., r/n-ფუძ.*) ორაკული

↗ **ariya**-

***ariyatt-** ამალეზა, მთა; (საქონლის) მაღლა ასვლა (= გაძრისთვის შეწირვა)

ლუკ. ლუკ. ari(ya)-აწვევა, (შევით) აგანა; ariyatalli- (*ამინდის ღვთაების ეპითეტი*)

(-)**ariyattariya**^{-SAR} (*სამკურნალო პალახი*)

ariyauwar (*nom. act.*)

↗ **ariya**-

arimma- (*c., ძვირფასი სავანო*)

GIS⁵ **arimpa**⁻¹ (*c., საკულტო-სარიტუალო სავანო*)

arimpa⁻² (*c.*) = **aimpa-** სიმძიმე, ტვირთი

(*)**arinna-/arna-** წყარო

= PÚ

– ^{URU}PÚ-na = ^{URU}Arinna (ქალაქი) არინა; ^DAriniti (^DAriniddu) “არინელი” (*ხათ. არინას მშობ. ღვთაება*)

aripa- (*c., დ.შ.*)

arrirra- (*II*) ჩამოფხეკა

part. arrirrant- ჩამოფხეკილი; *inf.* arirauwanzi

– arha arrirra- ჩამოფხეკა / გადაფხეკა; para arrirra- გამოფხეკა

arišanda- (*c./n., მცენარე: ღერწმის სახეობა?*)

arišuwanti (*ყანა, მინდორი*)

ark- (*II, იშვიათად med.-pass.*) დანაწევრება, დაყოფა; (ცხოველის) შეწყვილება, კოიტუსი
part. arkant; *iter.* arkišk-; *inf.* arkuwanzi

([⚡])**arkamma(n)-**, argam(m)a(n)- (*c.*) ბეგარა, ბეგარის გადახდა
= *MANDATTU*; *denom.* arkammanahh- (*I*) ხარკის შეწერა / დაბეგვრა;
arkammanallai- ხარკის შეწერა / დაბეგვრა; *adj.* arkammanalli- დახარ-
კული / დაბეგრილი; *nom. act.* arkammanatar ხარკის გაღება / ბეგარის
გადახდა
➤ *ARGAMANNU*

(^{GIS})**arkam(m)i-**, argami- (*n., c.*) არფა ან ქნარი
= ^{GIS}BALAG.DI
^{LÚ/MUNUS}arkammiyala- (^{LÚ/MUNUS}BALAG.DI) არფაზე / ქნარზე დამკვრე-
ლი

arkant (*part.*) შეწყვილებული
➤ ark-
– 1 UDU šuppištuwaran natta arkantan ერთი (რიტუალურად) წმინდა
ცხვარი (რომელიც) არ (არის) შეწყვილებული

arga(-)tiya- (*I*) ბრძოლის გამართვა, ხელჩართული ბრძოლა

argawi (*dat.-loc.sg., დ.მ.*)
➤ ^Earkiu-

arki- (*c.*) (*ანატ.*) საკვერცხე; სათესლე ჯირკვავი
=ŠIR

arkišk- (*iter.*)
➤ ark-

^E**arkiu-** (*c.ან n., ცადრის ნაწილი:*) სამლოცველო(?), დერეფანი(?),
ჭიშკრის ოთახი (?)
ლუგ. ^Earkiwita (*nom.-acc. pl. n.*) (*ცადრის ნაწილი:*) სამლოცველო(?),
დერეფანი(?), ჭიშკრის ოთახი(?)

arkueššar (*nom. act.*) ლოცვა

↗ arkuwai-

arkuešk- (*iter.*)

↗ arkuwai-

arkuešni (/arkunešni) (*nom. act., dat.-loc.*)

↗ arkuwai-

arkuwai- (*I*) თავის დაცვა, თავის მართლება; ლოცვა, ვედრება

iter. arkuešk-; *nom. act.:* arkueššar, arkuwar
– kattan arkuwai- ვედრება ღვთაებისადმი

arkuwanzi- (*inf.*)

↗ ark-

arkuwar (*nom. act.*) არგუმენტი, სასამართლოში თავის დასაცავად წარმოთქმული სიგევა; ლოცვა

– memian arkuwar = AWATE^{MES} arkuwar ლოცვის სიგევები; arkuwar ešša-, arkuwar iya-, arkuwar dai- ღვთაებისადმი ლოცვით / თავის მართლებით მიმართვა

↗ arkuwai-

arlip- (*n., სხეულის ნაწილი: ბარძაყი?*)

arlu (*უცხო წარმ., ანტიფონიური გერმინი, შეძახილი?*)

arma¹ (*c., ხეთ.-ლუქ.*) მთვარე (*ავრუთვე* მთვარის ღვთაება) ; თვე
= ^DSIN (= ^DXXX)/^DEN.ZU; ITU^(KAM) თვე

– ITU-mi ITU-mi (= *armi armi) თვიდან თვემდე, ყოველთვე; MU-aš ITU-aš walheššar წლების (და) თვეების დარგემა (= სიბერე); ANA MU^{KAM}-ya kuit ITU 12^{KAM} და რადგან წელიწადში 12 თვეა...

***arma(n)**² (*c.*), erman-, irman- (*n.*) ავადმყოფობა

= GIG-aš (*nom.sg.*); *adj.* armala-/irmala-, *denom.:* armaliya-/irmaliya-, armaniya-/ irmaniya- ; *nom. act.* irmaliyawar, irmaniyawar; *part.* irmaliyant- (= GIG-ant)

↗ erman-, irman-

armahh- (*II, trans.; -za უკუქც. ნაწ.-ით, intrans.*) დაფეხმძიმება

part. armahġant- დაფეხმძიმებული, ფეხმძიმე; მაკე; *nom. act.* armahġatar დაფეხმძიმება, ფეხმძიმობა; *iter.* armahġiŋk-; *nom. act.* armahġuwar (*gen.* armahġuwaŝ)

– INA ITU ᵗ^{KAM} armahġuaŝ ფეხმძიმობის მე-7 თვეში; armahġuwaŝ waŝŝi- ფეხმძიმობის წამალი

armai- (*I*) ფეხმძიმედ ყოფნა

part. armant- ფეხმძიმე, მაკე; *nom. act.* armawar ფეხმძიმობა

– ġukmaiŝ armawaŝ ფეხმძიმობის შელოცვა

armala-/irmala- (*adj.*) ავადმყოფი

↗ *arma(n)-²

armaliya-/irmaliya- (*denom. I, აგრეთვე med.-pass.*) ავად გახლობა, დაავადება

nom. act. irmaliyawar დაავადება; *part.* irmaliyant-

↗ *arma(n)-²

armannaima/i- (*ლუჯ.*) ნამგალა მთვართი შემკული

↗ armanni-

armannant- (*subst., დ.მ.*)

armanni- (*c.*) ნამგალა მთვარე; საკულტო ობიექტი ნამგალა მთვარის გამოსახულებით (ლუნულა)

= U₄.SAKAR; armanniuŝ (*acc. pl.*) ŖA KŪ.BABBAR GUŖKIN ZABAR ვერცხლის, ოქროს (და) ბრინჯაოს ლუნულები; ^{NINDA}armanni- ნამგალა მთვარის ფორმის პური, ნამცხვარი (= კრუასანი)

armaniya-/irmaniya- (*denom., med.-pass.*) ავად გახლობა

nom. act. irmaniyawar

↗ *arma(n)-²

armant⁻¹ (*part.*) ფეხმძიმე

↗ armai-

armant⁻² (*ოქროს სავანი*)

^{NINDA}**arma(n)talanni-** (*c., პურის ან ნამცხვრის სახეობა*)

armantaliya- მთვარეული (?)

↗ arma-¹

armatar (*n.*) თვე (დროის მონაკვეთი)

= ITU-tar; შდრ. witantatar წელი (დროის მონაკვეთი)

↗ arma-¹

armawant- ფეხმძიმე, მაკე

↗ armant-¹, armaḥḥant-

armawar (*nom. act.*) ფეხმძიმობა

↗ armai-

armiḥi (*ხურ. საკულტო გერმინი, დ.მ.*)

(GIŠ/NA4) **armizzi-** (*n.*) ხიდი

denom. armizziya- ხიდის გაღება

– para armizziya (ხმის) გავრცელება

armuwalai- (*I*) მთვარესავით ნათება; მთვარესავით ზრდა (?)

nom. act. armuwalašḥa- (*c.*) მთვარის ნათება; მთვარის ზრდა (?)

↗ arma-¹

(*)**arna-** წყარო

↗ arinna-

L¹ **arnala-** (*c.*, *მთხელე*)

arnammiya- (*I*) მსხვერპლმეწირვა (?)

ლუვ. arnaminti, arnamitti (*3. sg. praes.*)

arni (*ხურ.*) ბრალი (?), ცოდვა (?)

ḥ¹ **arnitašši-** (*ლუვ., adj. gen.* <*arnit- *სამკურნალო მცენარე*)

arnu- (*I*) მოყვანა / მოგანა, წაყვანა / წადება, გადაადგილება

inf. arnumanzi; *nom. act.* arnumar; *iter.* arnušk-; *part.* arnuwant-

– anda arnu- შეგანა, შეყვანა; katta arnu- წაღება / წაყვანა; მოგანა / მოყვანა; ბოლომდე მიყვანა, დასრულება; kattanda arnu- ჩამოყვანა, ჩამოღვენა; para arnu- შორს გაგზავნა, გადაგანა / გადაყვანა; *DINAM* arnu- ჩივილი, სარჩელის აღძვრა; ZI-aš arnu- სურვილის შესრულება; ZI-ni arnu- (ღვთაების) სულისთვის მიგანა / მიძღვნა (*შესაწირის*); ^DUTU^š-ma-aš-šan ZI-aš arnuandu დაე, მათ ჩემი, “მზის”, სურვილი შეასრულონ! na-at DINGIR^{MEŠ}-aš ZI-ni para *UL* arnutteni და (თუ) თქვენ მას (= შესაწირს) ღვთაებების სულს არ მიუგანთ...; EZEN₄ šašnummaš arnummaš დაძინების (და) გაღვიძების სადღესასწაულო რიტუალი

arnuwala- (*c.*) (დაპყრობილი ტერიტორიიდან) დეპორტირებული ადამიანი

= NAM.RA; *მღრ.* appant-

↗ arnu-

arnuwant- (*part.*) მოყვანილი / მოგანილი, წაყვანილი / წაღებული

↗ arnu-

arp(a)-¹ (*I*) (*ღ.მ.*)

part. arpant-

(*)**arpa-**², arpu- (*c.*, “*ლუკ.*”) მარცხი, წარუმატებლობა, უიღბლობა

denom.: arpaša-, arpiya- (*med.-pass.*), arpuwai-; *part.* arpuwant-

ლუკ. arpa- (*c.*) დაბნეულობა, არევ-დარევა, კინკლაობა; arpaša- დაბნევა, შეშფოთება; arpuwan(n)i- უიღბლო (?); arpuwatar (*r/n-ფუძ.*) კლაკნილი, მიხვეულ-მოხვეული (?)

ლიკ. erbbe მარცხი

arpalimmi- (*ლუკ., ღ.მ.*)

^{NINDA}**arpamar** (*კურის ან ნამცხვრის სახეობა*)

arpant- (*part.*)

↗ arp(a)-¹

arpandi- (*subst., ღ.მ., სამზარეულოს ხელსაწყო?*)

(*)**arpaša-** (*II, denom.*) დამორჩილება, დაქვემდებარება

Თ (⚡)arpa-²

arpiya- (*med.-pass.*) გართულება (?)

Თ (⚡)arpa-²

arpuwai- (*denom.*) მარცხის, წარუმაგებლობის განცდა, რისკიანობა

Თ (⚡)arpa-²

arpuwant- (*part.*) ძნელი, დაუძლეველი, გაუვალი (გზა, მთები)

Თ (⚡)arpa-²

arpuzziya (*subst., ღ.ძ.*)

arš-, aršiya- (*I, act., აგრეთვე med.-pass.?*) დენა, დინება

part. aršant-, *caus.* aršanu-

– katta(n) arš- ჩამოდინება; para arš- გამოდინება; piran arḥa arš- წინ, იქით დენა

ლუგ. aršiya- დენა, დინება

arša¹ (*tiya-*) განზე (დგომა); უკან (დახევა)

arša-² (*subst., გაურკვეველი სავანი*)

aršai-/aršiya- (*I*) დარგვა, მოვლა-პატრონობა, (*med.-pass.*) ზრუნვა (*ვინმეზე, რამეზე*)

iter. aršešk-, aršašk-

– appa aršai- ხელახლა დარგვა

Თ arši-

aršak- (*iter.*)

Თ ar-/er-

aršakiti- (*c., subst., ღ.ძ.*)

Რ **aršana**-¹, Რ **arzana-** სასტუმრო

aršana-²/(⚡)**aršaniya-** შურიანობა, ეჭვიანობა, სიბრაზე

part. aršanant- შურიანი, გაბრაზებული, ბრაზიანი; *nom.agent.*

aršanatalla- მოშურნე

aršant- (*part.*) მიმდინარე

↗ arš-, aršiya-

aršanu¹ (*caus. I*) წყლის მიშვება

– anda aršanu- ჩასხმა

↗ arš-, aršiya-

aršanu² (*n.*) დინება, ნაკადი

↗ arš-, aršiya-

arša(r)šur(a/i)- (*deverb. n.*) დინება, მიმართულება

↗ arš-, aršiya-

aršašk- (*iter.*)

↗ aršai-

aršešk- (*iter.*)

↗ aršai-

arši¹ (*c., სამისნო გერმინი, დ.მ.*)

arši² (*c.*) ბეჭელი (?)

arši³ (*c.*) ნარგავი; სანერგე (?)

↗ aršai-/aršiya-

aršiya¹

↗ arš-

aršiya²

↗ arš ai-

aršintara- (*c., სამისნო ფრინველი; შეცდომით ašintara-*)

arši(n)tatši- (*c., სამისნო ფრინველი*)

aršišk- (*iter.*)

↗ ar-/er-

← **aršulai-** (*I, უცხო წარმ., trans.*) დაკმაყოფილება(?)

ard(a)-¹, ardu- (*II*) ხერხვა
nom. act. ardu^m, ārtatar(?)

arda-² (*c., დიდი ფრინველი: ყანხა ?*)

^(GIS)**artahhi-** (*c.*) წყლის მილი, წყლის გაყვანილობა
= PìSAN/ ^(GIS)ŠEN

^{URUDU}**ardal-** (*n.*) ქვის ხერხი

^(GIS)**artarti-/artati-** (*c., ხე ან ბუჩქი*)

artatar (?)

↗ ard(a)-

artattar (*n.*) ბზარი, ნაპრალი კლდეში, ხევი, ხრაში

^(GIS)**artati-**

↗ ^(GIS)artarti-

ardu-

↗ ard(a)-¹

ardumar (*nom. act.*)

↗ ard(a)-¹

aru- მაღალი

nom.-acc.pl. n. *aruwa (> arum(m)a) (*adv.*) უხვეულოდ, მეტისმეტად, განსაკუთრებით, უაღრესად

– aram[uš] (*acc. pl. c.*) HUR.SAG^{MES} მაღალი მთები

მღრ. ↗ arum(m)a, arušwaru, šuwaru-

ლუვ. aru- მაღალი

ფალ. aru- ბევრი; ძალიან; (*ავრეთვე*) მაღალი (?)

aruḫuyaššar (*r/n-ფუძ. subst., დ.მ.*)

arum(m)a (*adv.*) უხვეულოდ, მეგისმეგად, განსაკუთრებით, უაღრესად
– mekki aruma (= aruma mekki) სრულიად უხვეულოდ; mekki aruma
აწგ[ახჰუტ განსაკუთრებით უფრთხილდი / მოერიდე

arrummanzi (*inf.*)

➤ arra-¹

arrumar (*nom. act. gen.* ar(r)umaš) ბანა, რეცხვა

– arrumaš SISKUR დაბანის რიგუალი; ^{GADA}arrummaš (*განსაცმლის ნაწილი*); arrumaš watar დასაბანი წყალი; arrumaš laḫḫu- ხელის დასაბანი წყლის დოქი

➤ arra-¹

arummura- (*subst., დ.მ.*)

aruna- (*c., ხათ.?*) ზღვა

= A.AB.BA, *TIAMTUM/ TÁMTU*

– (*ძვ., ხათ.*) შავი ზღვა; ხმელთაშუა ზღვა; კასპიის ზღვა (?); tarmanaš arunaš ვანის ტბა (?); aruni anda ზღვაში; კუნძულზე (?); arunaz arḫa ზღვიდან; კუნძულიდან (?); aruni parranda ზღვის გაღმა; (*იშვიათად გაღმერთებული*) ^DAruna-; arunaš GU₄.MAḪ-aš ზღვის კეთილშობილი ხარი (*თევზის სახეობა*); arunaš ^{MUS}illuiyankaš ზღვის გველი / გველეშაპი

ფალ. *aruna- (*sg. acc.* arunampi) ზღვა

ლუვ. arunai- (*დ.მ.*)

arunitaš (= **EZEN₄ arunitaš**) (*ხათ. (?) დღესასწაულის სახელწოდება*)

– ^DArunitti

➤ aruna- *მღრ.* ➤ (*)arinna-, ^DAriniti, ^DAriniddu

arunumana- (*ახ.*) სამღვაო, ზღვისა, ზღვისპირა(?)

➤ aruna-

ar(r)uš- დალაგა, განზე განდგომა

acc. arušan; *abl.* arušaz

– arruša pai- განდგომა, დალაგა, (*პოლიტიკურად*) ჩამოშორება; გზის აბნევა; arša tiya- განზე დგომა; უკან დახევა

arušuwaru (*adv.*) ენერგიულად, სერიოზულად; გამშაგებით
< aru- + šuwaru
↗ aru-, šuwaru

ar(u)wai- (*I*) თაყვანისცემა, მუხლმოდრეკა; გაღმერთება
= ŠUKĒNU; ḥaink-/ḥink-; *part.* aruwant-; *nom. act.* aruwawar; *iter.*
arwešk-; *supin.* arweškiwan
– andan aruwai- შიგნით (*გაძარში*) თაყვანისცემა; appa aruwai- კვლავ
გაღმერთება
ლუგ. aru(wa)ruwa აწევა, ამალღება (?); arūrūwammi- ზევით აწეული
(?), ამალღებული(?)

arwana- (*მცენარის სახეობა?*)

arwanalla (*ფრინველის სახეობა?*)

arwešk- (*iter.*)

↗ ar(u)wai-

arzagatalli- (*subst., დ.მ.*)

^Éarzana- (= É/pir arzanaš, arzanaš pir/É) (*c.*) სასტუმრო

↗ ^Éaršana-

*arzanai- (*ახ., denom.* < ^Éarzana-; *ტ.ტ.*: დეპორტირებულების დასახ-
ლება ?)

LÚ/MUNUS arzanala- (*კულტის მსახური კაცი / ქალი ?*)

arzanant- (*part.*) დასახლებული

↗ *arzanai-

arzanatar (*ახ., -r/n-ფუძ., n.*) დასახლება

dat. arzananni

arziya- (*n.*) დამუშავებული მიწა; ბედელი (*სათემო*)

ლუგ. arziašši (*adj. gen. დ.მ., აღნიშნავს სათემო საკუთრებას*)

arzila/i- (*მოსაბოთქამებელი მასალა?*)

^{URU}**arziwail** არცავას ქვეყნის ენაზე = ლუვიურად(?), ლუვიური(?)

შდრ. KUR ^{URU}Arzawa, ^{URU}Arzawiya

შდრ. 7 luwili

arzur (ხორბლის სახეობა?)

შდრ. 7 zarzur

aš⁻¹ (I) დარჩენა, გადარჩენა

part. aššant-; *iter.* ašk-; *inf.* aššuwanzi

– man-ma-aš-kán] kuedanikki a-aš-zi თუ ის] ვინმესთან (და)რჩება...;
na-aš-ta É-ir ANA DUMU-ŠU DUMU.DUMU-ŠU ... a-aš-du სახლი მის ...
შვილსა და შვილიშვილს უნდა დარჩეს! paḫḫur kuit ANA GUNNI a-aš-
zi ცეცხლი, რომელიც კერაში (და)რჩება...; nasta ^{URU}Hattuš aš-pát URU-
riaš 1-aš a-aš-ta მხოლოდ ხათუსა, ერთადერთი ქალაქი, (გა)დარჩა;
m]aḫḫan-ši-kan ITU 6 KAM UD 2 KAM ašanzi როდესაც მას (ფეხ-
მძიმეს) 6 თვე (და) 2 დღე დარჩება (მშობიარობამდე)...

aš⁻²/eš- (I) ყოფნა

part. ašant-

ლუვ. āš- ყოფნა

ფალ. aš- (/eš-?) ყოფნა

7 eš⁻¹/aš-

aš⁻³/eš- (*med.-pass.*, *act.* I) ჯდომბა, დაჯდომბა

=TUŠ

inf. ašanna; *part.* ašant-/ešant-; *caus.* ašaš-/ašeš-; *nom. act.* ašatar

– ALAM ašan მჯდომარე გამოსახულება

7 eš⁻²/aš-

aš(š)⁴ (*med.-pass.* < aššu- კარგი) კარგი (ვინმესთვის)

– maḫḫan DINGIR^{MEŠ}-aš antuḫš ašš'a a-aš-š'a-a-ri [... DINGIR^{MEŠ}-aš ZI-
anza and]a QATAMMA SIG₅-anza esdu როგორც [...] არის კარგი
ღვთაებებისა და აღამიანებისთვის, [ღვთაებების სულიც], დაე, ასევე
კარგი იყოს!

7 aššu-, aššiya-

aša- (n.) სირცხვილი

ašsakuriyant- (*adj./part., დ.მ.*)

aššalatašši- (*ლუჯ. ეპითეტი ღვთაების*)

ašaltimi- (*სამისნო გერმინი*)

ašalu[- (*subst., დ.მ.*)

ašanna (*inf.*)

↗ aš⁻²/eš-

(*)**ašanna/i-** (*ქსოვილის სახეობა?, უნავიროს ნაწილი?*)

aššant- (*part.*) დარჩენილი, მორჩენილი

↗ aš⁻¹

ašant⁻¹ (*part.*) მყოფი; ჭეშმარიტი

↗ aš⁻²/eš-, eš⁻¹/aš-

ašant⁻²/ešant- (*part.*) მჯდომი; დასახლებული

gen. ašandaš (= TUR-aš) მჯდომარე, ჯდომისას

↗ aš⁻³/eš-, eš⁻²/aš-

ašandula/i- (*c.*) გარნიზონი

denom. ašandulai- (I) დაკავება, გარნიზონის ჩაყენება, გარნიზონში დგომა; *nom. act. dat.* ašandulanni (*ašandulatar); *iter.* ašandulešk-

aššanu-, ašnu- (*I*) (ღვთაებების, დღესასწაულის) უმრუნველყოფა, მომარაგება (შესაწირით, საკულტო ინვენტარით), (დღესასწაულის) მოწყობა, მოწესრიგება

inf. aš(ša)numanzi; *iter.* aš(ša)nušk-; *part.* aššanuwant-/ašnuwant- მოწყობილი; უმრუნველყოფილი; ნაბეიძები; შესაბამისი, სასურველი; *nom. act.* aššanuwar (*gen.* aš(ša)numaš)

– aš(ša)numaš რელიგიური დღესასწაულისთვის გაღებული (შესაწირი); EZEN₄ ašnuwaš მომარაგების / განაწილების დღესასწაული; KAŠ ašnumaš "მარაგის" ლუდი

ა აწუ-

ašapši (*ხურ. საკულტო ტერმინი*)
მდრ. šapši (*საკულტო ობიექტი*)

ašara-/ešara- თეთრი, ნათელი
= BABBAR; ^(SIG)ašara-/ešara- (*c.*) (თეთრი შალის) სარტყელი; ^{GIS}ašara-
/i- (*c.*, *პატარა მავიღა?*); ^{NA4}ašara- (*ქვის სახეობა*); *denom. iter.* ašarešk-
(I) მაგიური მოქმედება აšara-სარტყლით

EZEN₄ ašarḫiyaš

ა EZEN₄ ašarḫiyaš

ašariya- გათეთრება (?)

ა აšara-/ešara-

ašaš-/ašeš- (*II, აგრეთვე med.-pass.*) დასმა; დასახლება
iter. ašašk-/ašešk-; *part.* ašešant-; *caus.* ašešanu-; *inf.* ašešuwanzi; *nom. act.*
ašešuar, ašešar (*n., r/n-ფუძ.*)
– anda(n) ašaš ჩასმა; appa ašaš- კვლავ დასმა, კვლავ დასახლება;
katta(n) ašaš- დასმა; გადასახლება(?); peran ašaš- წინ დასმა; šara ašaš-
ამოყვანა; (მიცვალებულის სულის) შელოცვა
ა აš-³/eš-, eš-²/aš-

ašatar (*nom. act.*) ჯდომა; დასაჯდომი

– ^{GIS}ašannaš (*gen.*) დასაჯდომი (ეჭლი)

ა აš-³/eš-, eš-²/aš-; მდრ. ა ^{GIS}ašnateia(u)waš, ^{GIS}GIGIR

aššatašši- (“ლუკ.” ეპითეტი ღვთაებისა: მშვიდობიანი? გამარჯვე-
ბული?)

aššawant-, aššuwant- (*adj.*) კარგი

ა აššu-

ašawar, ašaun- (*n., r/n-ფუძ.*) ბოსელი, ფარეხი
=TÛR; *TARBA/ĀŠU(M)*

ašeḫa- (*საკულტო ინვენტარის ნაწილი*)

ašē-

↗ ašaš-/ašeš-

ašešant- (*part.*) დასმული; დასახლებული

↗ ašaš-/ašeš-

ašešanu- (*caus. I*) დასმა; დასახლება

inf. ašešanumanzi; *iter.* ašešanušk-;

– appa ašešanu- კვლავ დასახლება; awan katta ašešanu- დაპატიება დასაჯლომად; šara ašešanu- ამოყვანა; (მიცვალებულის სულის) შელოცვა

↗ ašaš-/ašeš-

ašeššar (*n., r/n-ფუძ.*) დასახლება; (საკულტო) შეკრება

– šalli ašeššar დიდი საკულტო კრება

↗ ašaš-/ašeš-

ašešuwanzi (*inf.*)

↗ ašaš-/ašeš-

ašešuar (*nom. act.*) დაჯღომა, დასმა

– šara ašešuaš SISKUR (*ღვთაების*) დასმის რიტუალი

↗ ašaš-/ašeš-

✦ **ašhaimmattanašši-** (“*ლუკ.*”, *adj. gen.*, დაკავშირებული მინლორთან)

ašhayul/r (*სარიტუალო სიტყვა*)

ლუკ. ašhanuwant(i)- სისხლიანი, სისხლით დასვრილი; ašhar (*r/n.*) სისხლი; ašharnummi- (*part.*) გასისხლიანებული, სისხლით დასვრილი

ašhital(li-) (*n. ან adj., ღ.ძ.*)

^{NINDA} **ašhumai** (*ქურის ან ნამცხვრის სახეობა*)

aši (*pron. demonstr., ნაკლ.*) დაკავშირებული; შესაბამისი

nom. sg. c. ašiš

aššiya- (*med.-pass.*) საყვარელი (ვინმესთვის)

part. aššiyant- (*ვინმესთვის*) საყვარელი, ძვირფასი, სასურველი; *caus.* aššiyanu- (I, *iter.* aššiyanušk-) შეყვარება; *nom. act.* aššiyatar, aššiyawar; *iter.* aššišk-

ašiyaši-^(SAR) (*მცენარის სახეობა*)

=? ^U A.ŠI.A.ŠI^{SAR} = *BALTU* ეკლიანი მცენარე

ašiyašuwa(wa)nt- (*adj.*, *დაკავშირებული მინდორთან*)

aššiyatar (*nom. act.*) სიყვარული

↗ aššiya-, aššiyawar

aššiyawant- შეყვარებული

↗ aššiya-; *მღრ.* ↗ aššiyant-

aššiyawar (*nom. act.*) სიყვარული

↗ aššiya-, aššiyatar

ašieba-/i- (*მცენარეული სუბსტანცია*)

ašintara-

↗ aršintara-

aššišk- (*iter.*)

↗ aššiya-

^(LÚ) **ašiwant-** (*adj.*, *subst. c.*) ღარიბი, ღატაკი

oppos. ḫappinant- მდიდარი; *nom. act.* ašiwantata სიღარიბე; *denom.*

ašiwanteš- (I); *iter.* ašiwantešk-

ლუგ. aššiwantattar (*r/n-ფუძ.*) სიღარიბე; aššiwantattanašši- (*adj. gen.*)

ašk- (*iter.*)

aš-¹/eš-

aška- (*c. ან n.*) ჭიშკარი, კარიბჭე, კარი

= KÁ = *BĀBU(M)*, KÁ.GAL = *ABULLU(M)*; *abl.* aškaz(a) (*adv.*) გარედან; (*უფრო იშვიათად*) გარეთ (*oppos.* andurza შიგნით)

– LUGAL-an aška- მეფის ჭიშკარი = სასამართლოს უმაღლესი ინსტანცია

aškašipa- (aškašepa-) (c., ნაკლებად მნიშვნელოვანი ღვთაება; აგრეთვე მთის სახელი)

– EZEN₄ aškašipa- (ღვთაებასწაულის სახელწოდება)

ašku- (c., პატარა მომის ცხოველი, მწერი: კალია? ჭრიჭინა?)

ašlešhi (ხურ., საკულგო საგანი, გაძრის ინვენტარის ნაწილი?)

ašma (adv.) თავდაპირველად, უწინარეს ყოვლისა

GIŠ ašnateiya(u)waš, GIŠ ašnateiya(u)waš დასაჯდომი (და) დასადგომი (ეგლი?)

𐎠 GIŠ ašannaš, GIŠ GIGIR

ašnu-

𐎠 aššanu-/ ašnu-

ašpuzza (ოკითხება: BE¹ pu-uz-za)

= man pušz¹) როდესაც (მთვარე) ბნელდება (სამისნო გექსტიდან)

EZEN₄ ašraḫiyaš (EZEN₄ ašarḫiyaš; ნინევიის იშთარის საკულგო ღვთაებასწაულის) ქალურობის ღვთაებასწაულის

ašraḫitašši- (ლუვ., adj. gen. (< *ašraḫit- ქალურობა), დაკავშირებული ნინევიის იშთარის ღვთაებასწაულისთან)

ლუვ. ašrul(i)- ქალური; ašrulḫit- (n.) ქალურობა

ašri (ხურ., უწმინდურება ?)

ašre/iški- (ხურ., სიკეთე ?)

-(a)šta¹ (> -sta; enclit. ნაწ., აღნიშნავს მოძრაობის მიმართულებას მოქმედისკენ ან მოქმედისგან) (აქედან, (იქიდან)

– -ašta para აქედან / იქიდან (გარეთ); -ašta arḫa (აქედან / იქიდან) შორს; -ašta anda იქიდან; იქიდან / აქედან შიგნით; -ašta ištarna (აქედან / იქიდან) შუაში, შუაგულში; -ašta katta/šara (აქედან / იქი-

დან) ქვევით / ზევით; -ašta menahḫanda (აქედან / იქიდან) ერთ-მანეთის შესახვედრად, პირისპირ
შდრ. 7 -an, -apa¹, -kan, -šan

ašta⁻² (ღვთაების ეპითეტი, დ.მ.)

–^Dx (ღვთაება x) aštaš waštaš

ლუვ. ašta- (c.) (ბოროტი) ჯაღოქარი, ჯაღოქრობა; aštaya-
ჯაღოსნური სიგყვების წარმოთქმა (ან მსგავსი რაბ)

aštayaratar (n., r/n-ფუძ; მაგიური რიტუალი, შელოცვა?)

aštaniya- (II) (სამიხრო გეჟსტიდან) ჯაღოსნური სიგყვების წარ-
მოთქმა (ან მსგავსი რაბ)

aštaniyawar (nom. act.) მაგიური რიტუალი ან შელოცვა (დაკავშირე-
ბული ფიცის დაღებისას მსხვერპლშეწირვაში დაშვებულ შეცდო-
მასთან)

^D**Aštanu-** (^DIštanu-) (c.) მზის ქალღმერთი

ხათ. eštan მზე, მზის ქალღმერთი

aštanuš- (iter., დ.მ.)

^{GIŠ}**aštarala-** (ლუვ., ხე ან ხის მასალა)

ლუვ. ^{GIŠ}aštaralan[(-) (acc. sg. c., დ.მ.)

aštarangi (ხურ. გერმინი, კეთილდღეობის აღმნიშვნელი)

^{NA4}**aštarni-** (ქვის სახეობა)

aštat(i)- (შენობა ან შენობის ნაწილი)

aštawar (საჭმლის სახეობა)

– aštawar-ši ad[anna ...] UL ara მისთვის (ფეხმძიმე ქალისთვის)
aštawar-ის ჭამა აკრძალულია / არ არის წესი; SAL-aš aštawar LÚ-
a[š UL ezzazi LÚ-naš ašt]awar SAL-za UL ezzazi ქალის aštawar-ს
კაც[ი არ ჭამს, კაცის ašt]awar-ს ქალი არ ჭამს

^{SIG} **aštula-** (*შალის საეანი*)

aššu- (*adj.*) კარგი, მიზანშეწონილი, სასარგებლო, სასიამოვნო, კეთილი, თავაზიანი; (*n.*) სიკეთე; ქონება
=SIG₅ (*adj.*); NÍG.GA (*n.*); aššul- (*n.*), aššula- (*n.*); aššuwatar (*n.*); *adj.*
aššuwant-, aššawant-

– ^DIM-unni aššuš ešta ის ამინდის ღვთაებისთვის კარგი იყო; na-aš-ta le aššaweš idalauwaš anda ḫarkanzi სიკეთე ბოროტებასთან ერთად არ დაიღუპება; aššuwaz uwa- (*ჩივის ფრენაზე სამკითხაო ტ.ტ.*) “სიკეთიდან მოსვლა”

➤ aš(š)-⁴, aššiya-

aššuhḫa- (*ხის სახეობა: ფიჭვი?*)

aššul- (*n.*), **aššula-** (*c.*) სიკეთე, კეთილდღეობა; საღამი, მოკითხვა, ცნობა (წერილობითი); კეთილდღეობა
= *ŠULMU*

dat.-loc. aššuli (= SILIM-li) (*adv.*) კეთილად, საკეთილდღეოდ

➤ aššu-

aššulant- (*c.*) სიკეთე, კეთილდღეობა (*პერსონიფიცირებული*)

➤ aššu-, aššul-

aššular (*აბსტრ., r/n-ფუძ.*) სიკეთე, კეთილდღეობა

➤ aššu-, aššul-

^{LÚ} **aššunašḫanti-** (*c., მოხელე*)

aššurašura-, šurašura- (*c., სამისნო ფრინველი*)

aššuša- რგოლი, ყურის რგოლი (?)

adj. aššušant- რგოლით შემკული, გარშემოკრული (?)

aššušan (*acc.*) KÁ.GAL-aš ჭიშკრის რგოლი; ištammani-iš-š-i-ya-an

aššušē მას ყურებში რგოლებს (ყურთან ?); GUD.MAḪ aššušantan (*acc.*) რგოლით შემკული / გარშემოკრული(?) ხარი

aššušala-, ^{LÚ} aššušatalla- (*კულტის მსახური*)

LÚ **aššušann(i)-** (*c.*) ცხენების მწვრთნელი, მეჯინბე
ლუგ. āššūtti- (*c.*) ცხენი (?)

LÚ **ašušatalla-**
Თ **ašušala-**

aššuwant-¹ სიკეთე
= SIG₅-(uw)ant-
Თ aššu-; შდრ. Თ aššawant-

aššuwant-² კარგი
= SIG₅-ant- (SIG₅-uwant-)

aššuwanzi (*inf.*)
Თaš-¹/eš-

aššuwatar (*n., r/n-გუძ.*) სიკეთე, კეთილდღეობა; ქონება
= SIG₅-(u-)tar; aššuwanni (= SIG₅-anni) კეთილგანწყობით; ერთგულად
Თ aššu-

aššuzeri- (*n.*) ღოქი, თასი
= ^(DUG)ZA.HUM(?)

ad-/ed- (*I*) ჭამა, თქვლეფა
= KÚ, AKĀLU

inf. adanna; *part.* adant-; adatar (*n., r/n-გუძ.*); *iter.* azzak-/azzik-; *supin.* azzikiwan

– adanzi akuwanzi ჭამენ (და) სვამენ; arha ed- გადაჭმა, შეჭმა; šara ed- შეჭმა, შეთქვლეფა

ლუგ. ad-/āz- ჭამა; adammi- შეჭმული (?); adari(ya)- ჭმეფა, კვება

ფალ. ad- ჭამა

-at (*nom.-acc.sg. n., nom.-acc. pl. n., nom. pl. c.*)
Თ -a-²

atta- (*c.*) მამა

attalla- მამობრივი; მამის ღროინდელი; მამისეული; *აბსტრ.* attatar (*n.*)

– attaş annaš მამა (და) დედა; DINGIR^{MEŠ} –aš attaş ღმერთების მამა;
attaš uttar მამის სიგყვა; É addaš annaš მამისა (და) დედის სახლი;
attalla ḫūḫadalla (= ლათ. patrīta et avīta)

ლუვ. tati(ya)- მამა

იერ. tati(a)- მამა; tatali- მამობრივი, მამისეული; tatališ ḫuḫatališ (= ლათ. patrīta et avīta)

ლიკ. tedi, ddedi- მამა; tedeš i მამობრივი, მამისეული

ლოდ. taada- (?), ata- (?) მამა

addammitta, adamtaḫi-, adamti, (*ხურ., სამისნო გერმინი*)

adanna (*inf.*)

➤ ad-/ed-

addannaimi- (*ც., ლუვ., საინვენტარო სიიდან*)

adani (*ხურ., საკულტო სავანი, გამოიყენებოდა თემუბისა და ხე-
ფათის კულტში*)

მდრ. ➤ tabri, tuni, kešḫi

adaniš- (*subst., დ.მ.*)

atanit(a)- (*ც., ლუვ. ფორმა adani-სა სამისნო ტექსტებიდან, აღნიშ-
ნავდა შიდა ორგანოების სახეობას*)

➤ adani

adant- (*part.*) შეჭმული

➤ ad-/ed-

adarani (*ხურ., საკულტო / საგადრო სავანი*) ფეხის დასაღები გაბუ-
რეტი

atarti- (*subst., დ.მ.*)

attašše (*ხურ.*) მამობა(?), მემკვიდრეობიდან წილი(?)

adatar (*n., r/n-ფუძ.*) საჭმელი, კერძი

➤ ad-/ed-

attatar (*n., r/n-ფუძ.*) მამობა

↗ **atta-**

ლუჯ. atrahit- (*n.*) კეება, საკეები

URUDU **ateš** (*n.*), **atešša-** (*c.*) ცული, ნაჯახი

= *PĀŠU* ან *HAŠŠINNU*

addi- (*c., სხეულის ან ნაგებობის ნაწილი*)

adiḫi (*ხურ. საკულტო გერმინი*)

addu- (*n.*) კეთილდღეობა, ბედნიერება

– uwaddu-wa addu დაე, კეთილდღეობა იყოს (*სიტყვასიტყვით: მოვიდეს*)

↖ **atupalašša/i-** (“*ლუჯ.*”, სათავსო განსაცმლისთვის; მარდახშა)

ფალ. atupla[(-) (*დ.მ.*)

TÚG **adupli-** (*n., მეფის სადღესასწაულო სამოსის ნაწილი: მოსასხამი*)

?)

= **TÚG** **NÍG.LÁM** (?)

au-

↗ **au(š)-**

(UZU) **auli-** (*c.*) ყელი, ხორხი ან კისრის აორგა

– **UDU** **auli-** (*c.*) საკლავი, შესაწირი ცხოველი;

ლუჯ. aula/i- (*სხეულის ნაწილი: ყელი, ხორხი* ?)

ფალ. auli- შესაწირი ცხოველი

auri- (*n./c.*), **awari-** (*c.*) კოშკი, სათვალთვალ კოშკი

nom.agent. auriyala-, auriyatalla- მესამღვრე, სამღვრის მცველი ჯარისკაცი

– auriaš iṣḫa- (= *EN/BĒL MAD-GAL₉-TI* = *ZAG-aš EN-aš*) სამღვრის კომენდანტი, მესამღვრეთა უფროსი

au(š)-/ u(wa)- (*II და I*) ყურება, დანახვა; კითხვა

= *IGI*; *med.-pass.* au(š)- (*trans.*) გამოჩენა; *med.-pass.* uwa- (*intrans.*)

გამოჩენა; *iter.* ušk- (*uškīšk-*); *nom. act.:* uškiyauwar, uwatar (= *IGI-watar*)

მხედველობა; *inf.* uwanna

– anda au(š)- შეხედვა; რაღაცისთვის ყურადღების მიქცევა; appanda au(š)- უკან ყურება; katta(n) au(š)- შეხედვა; ამოცნობა; შემჩნევა; menaxhanda au(š)- წინ ყურება, ლოდინი; para au(š)- მიღმა ყურება; შეწყნარება, არ დამჩნევა; šara au(š)- ზევით ყურება

ლუგ. auwa, awa (*int.*) ჰაი! შეხე!

↗ au(š)-/u-

aušiyala-, aušiliya-, awišiliya- (*c.*, მოხელე)

auti-

↗ awiti-

([⚔])**auwalla-** (*c.*, მცენარე ან მცენარეული პროდუქტი)

auwan

↗ awan

auwauwa(i)- (*c.*, თობობა?; აგრეთვე რიგონი)

მღრ. ↗ akuwakuwa-

auwiti-

↗ awiti-

auzamewa_a, auzumewa_a (*ხურ. გერმინი საცხენოსნო გექსგებში*)

ოთხით საჭენებლად

awa (*int.*) აღექ! აბა! მიდი!

ლუგ. awa, auwa (*int.*) ჰაი! შეხე!

awaia (*გკივილის გამომხატველი წამოძახილი*)

–[a-w]a_a-a-i-ya a-wa_a-a-i-ya ვაი-ვაი

მღრ. ↗ ai⁻¹, ai, wai-

awan, auwan (*adv.*) (*იხმარება მიმართულების გამომხატველ მზნიშებლებთან, აძლიერებს მათ მნიშვნელობას*)

– awan arḫa შორს, იქით; awan katta ქვევით, ქვევითკენ; awan šara ზევით, ზევითკენ

awanduš

– kunzigganni awanduš (*უცხოენოვანი ფრაგზ, ჩართული რიგულში*)

awari- (c.) კოშკი, სათვალთვალ კოშკი

➤ auri-

ფალ. awi- მოსვლა

ლუგ. awi- მოსვლა; (part.) awimma/i- მოსული

awišiliya-

➤ aušiyala-

awiti-, auwiti-, auti- (c., მტაცებელი ცხოველი, სფინქსი ?)

-az (უკუქც. ნაწ.)

➤ -z(a)

azzak-/azzik- (I, iter.) ხშირად (მაძღრად) ჭამა, ქეიფი

➤ ad-/ed-

ლუგ. az(zაშ)- ჭამა

azzalli- (n., პირბაღე ?, ბაღე ?)

azammi- (ხურ.) გამოსახულება, ქანდაკება

azzi (ხურ., მმართველობა?)

azzikkiwan (supin.)

➤ ad-/ed-

^{MUNUS} **azinna-** (იშთარის კულგის მსახური ქალი)

azzumaraliyaš (სამისნო გერმინი, დ.მ.)

azuri(u) (ხურ. სარიტუალო გერმინი, დ.მ.)

B → P

D → T

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
კლასიკური ფილოლოგიის, ბიზანტინისტიკისა და ნეოგრეცისტიკის ინსტიტუტი

პროგრამა «ლოგოსი»

პუბლიკაციები და ღონისძიებები კლასიკური ფილოლოგიის,
ბიზანტინისტიკისა და ნეოგრეცისტიკის სფეროში

2007
თბილისი

Irene Tatišvili

**HETHITISCH-GEORGISCHES
WÖRTERBUCH**

Lieferung 2: E-Ḫ-I

Herausgegeben von Lewan Gordesiani

ირინე ტატიშვილი

ხეთურ-ქართული
ლექსიკონი

ნაჟვეთი 2: E-ჟ-I

რედაქტორი **ლევან გორდემიანი**

© პროგრამა „ლოგოსი“, 2007

© ირინე ტატიშვილი, 2007

ISBN 978-99940-31-40-5

პროგრამა „ლოგოსი“

ილია ჭავჭავაძის გამზირი 13,

თბილისი 0179

ტელ. 25-02-58, ფაქსი 22-11-81

ელ. ფოსტა greekstudies@caucasus.net

E

e¹ (*ძვ., nom. pl. c.*)

↗ a⁻¹

-e² (*ძვ., nom. pl. c., nom.-acc. pl. n.*)

↗ -a⁻²

^{NINDA} eḥippi- (*ნამცხვრის სახელობა*)

eḥlipak(k)i (*ხურ. გ.გ. ხეთ. საინვენტარო ტექსტებში: ძვირფასი ქვის სახელობა*)

eḥu (*int., იმპარება როგორც 2.sg.imper. < uwa-*) ჰეი! აქეთ! მოდი!

– anda (andan) eḥu შემოდი! appa (appan) eḥu დაბრუნდი! arḥa eḥu წადი (და) მოდი! katta (kattan) eḥu ჩამოდი! menaḥḥanda eḥu შეშვებე / შეშვდი! para (+ -ašta, -kan) eḥu გადი აქედან! šara eḥu ადი / ამოდი!

eḥu zik Á^{MUS^{SEN}} it ჰეი, შენ, არწივო, წადი / გაფრინდი! eḥu-ta aruna pí-e-i-mi მოდი, მე შენ ზღვისკენ გაგაგზავნი; eḥu-wa-mu-za katta šeš მოდი (და) დაწევი ჩემთან! katti-mi- eḥu ჩემთან მოდი!

მღრ. ↗ oppos. it

ლუკ. eḥuiddu (3.sg.imper., დ.მ)

eḥuradai- (*denom.*)

↗ ^{SIG} eḥurati-

^{SIG} eḥurati- (*c.*) შალის საცობი

denom. eḥuradai- (I) (ყურების) დაცობა (შალით)

eyamšeḥi (*ხურ. საკულტო გერმინი, დ.მ*)

^{GIS} eya(n)- (*n., მარადმწვანე ხე: ურთხელი ?*)

ek(k)- (II) კვდომა

ა ak(k)-/ek(k)

eka⁻¹ ერთი (?)
dat.-loc. eki

eka⁻² (c., n.) სიცივე, ყინვა, ყინული
= *ŠURĪPU*

denom. *egai-, igai* (I, med.-pass.) გაციება, გაყინვა, გაშეშება

– ekaš ḫariulli ყინულის (შესანახი) ჭურჭელი; *ekaš pir = *É/BĪT ŠURĪPI*
საყინულე (*სიგყვასიგყვით*: ყინულის სახლი); nu Hattušašš-a KUR-e
igait ხათუსას ქვეყანაც პარალიმბებუღია

ა ekuna-, ikuna-

eki

ა eka⁻¹

([⚡])ekt-, ekza-, ikt- (“ლუკ”) ბადე, მახე
მღრ. ა aggati-

^U **ekdu**-, ikdu- (n.) ფეხი, წვივი

eku- /aku- (ekw- /akw-) (I) დაღევა (*პროფანული და საკრალური მნიშ-
ვნელობით*)

= NAG (*ძვ. წ. XIII ს.*); *ŠATŪ*

– arḫa eku- (ბოლომდე) დაღევა; x-ღვთაება + eku-/aku- (*ხათ.
წარმოშობის მავიური მოქმედება, ღვთაებისთვის მსხვერპლშეს-
ხურების აღმნიშვნელი, სიგყვასიგყვით* : x-ღვთაების დაღევა)

adueni akueni ვჭამთ (და) ვსვამთ; watarr-a ekuššī და წყალს დაღევ;
adandaš akuwandaš EME-an მჭამელის (და) მსმელის ენა; azzikatten
akkuškatten ჭამეთ (და) სვით (ხოლმე); akuwanna-šmaš paiš მათ სასმე-
ლად/დასაღევად აძღევს; adatar akuwatar ჭამა(-)სმა; 1 DUG
šipanduwaš GESTIN akuwannaš 1 სამსხვერპლო ღოქი ღვინო
სასმელად/დასაღევად; LUGAL-უწ ^DUTU ^DMezzulla ekuzi მეფე “სვამს”
მზის ღვთაებას, ღვთაება მეცულას; ^DTaurit tawal ekuzi ღვთაება
თაურიოს ის ასმევს tawal-ს; ^DISKUR-an ... GEŠTIN-it ekuzi ამინდის
ღვთაებას ... ის ღვინით “სვამს”(/ ამინდის ღვთაებას ის ღვინოს
ასმევს/სწირავს ?)

ა aku⁻²

^{TUG}**ekul-** (*განსაცმლის სახეობა*)

ekuna-, ikuna- გრილი; უგულო, მგრულად განწყობილი
= *KAŞU*; *oppos.*: ant-, genzu-; *denom.*: ekunahx-; ekuneş; ekuniya-;
აბსტრ. ekunima-
↗ eka-²

ekunahx- (*denom.*) გაცივება, გაგრილება (*ვიღაცის, რღაცის*)
↗ ekuna-

^{UZU}**ekunant-**, ^{UZU}ikunant- (*ი., ცხოველის სხეულის საჭმელად გამოხადე-
ვი ნაწილი*)

ekuneş, ikuneş (*denom.*) გაცივება, შეცივება
↗ ekuna-

ekuniya- (*denom.*) გაცივება
kuedani meḥuni ekunizzi haşşi... როდესაც ის ცივია/გაცივდება, კერა-
ში/კერაში/კერასთან (მოათავსებენ გასათბობად ?)
↗ ekuna-

ekunima- (*აბსტრ.*) სიცივე (*ავრეთვე ვაღაჭანითი მნიშვნელობით*)
dat.-loc. ekunimi
– apedani DUMU-li attaş annaş ekunimi kattan DU²-anzi მამა (და) დედა
ამ შვილს ცივად/უგულოდ ეპყრობიან
↗ ekuna-

eguşşumi (*ხურ. საკულტო გერმინი, მღ.*)

^{LÜ}**ekuttara-**
↗ ^{LÜ}akuttara-

ekza- ბადე, მახე
↗ ekt-, ikt-; *შდრ.* ↗ (♣)aggati

elami, elmi (*ხურ. საკულტო გერმინი*)

elaniya- (I) დაგვიროთვა; ღამბიძგება; დევნა, წვალება, შეწუხება
iter. elanieşk-

elašnai- (*vb.*, *დ.მ.*)
შდრ. Ⴀ ileššar

elašni, **ilašni**
Ⴀ ileššar

elliyanku-
Ⴀ ^{MUS}illuyanka-

elmi, **elami** (*ხურ.*) ფიცი (*ავრეთვე საკულტო გერმინი*)
= *ხეთ. lingai-*

^(NA4)**ellueššar** (*n.*, *r/n-გუძ.*) ქვა-ლორლიანი ალგილი (?) (გველის ხვრელი?, შდრ. **elliyanku-**, ^{MUS}illuyanka-)

elwatiyati- (*დ.მ.*)
შდრ. Ⴀ ^{NINDA}ilwatiyati-

^{GIŠ}**elzi-**, **ilzi-** (*n.*) სასწორი; სასწორის თევშ(ებ)ი
= ^{GIŠ}ÉRIN, ^{GIŠ}NUNUZ, ^{GIŠ}RÍN; ^{GIŠ}ÉRIN / NUNUZ ZI.BA.NA; ^{GIŠ}ÉRIN / NUNUZ ZI.BA.NI-TU(M); *GIŠRINNU(M)*

enant- (*adj.*) თვინიერი; მოთვინიერებული, გაწვრთნილი
nom. sg. c. enanza; acc. sg. c. enandan
შდრ. Ⴀ annanuḫḫa-

ener-/inir- (*n.*) (*enera-*, *enira-*, *inira-*, *innari-*, *inniri-* *c.*) წარბი
= *ŠŪR ĪNI, ŠŪR IGI*

eneššan
Ⴀ eniššan

eni (*ხურ. საკულტო გერმინი, დ.მ.; ღვთაება თეშუბის ეპითეტი*)
Ⴀ ini

eni-, **ini-** (*pron. demonstr.*, *ნაკლ.*) ის, ხსენებული; ეგ
nom. sg. eniš, nom.-acc. sg. n. eni, acc. pl. c. eniuš

– eni ŠA^DKAL ასეთია მფარველი ღვთაების (ნება); eni uttar ის / ეგ საქმე; eni kuit (რაც შეეხება) იმას, რომ ... ; ის ..., რომელიც...

eniššan, eneššan (enišan, iniššan) ასე, ამგვარად

➤ eni-

^{MUNUS}**entanni-** (*ც.*, ქურუმი ქალი)

➤ entašši-

entašši- (*ხურ.*, ქალღმერთ ხეფათის აგრიბუგი; ქურუმი ქალი)

➤^{MUNUS}entanni-

enti-, inti- (*ც.*, შიგნეულობაზე სამკითხაო ხურ. გერმინი; ცულის მომასწავებელი ნიშანი)

enu-/ inu- (I) გათბობა / გაცხელება; ხარშვა / ღულება

part. enuwant-; *iter.* inušk-

enuma- (*med.-pass.*, *ღ.მ.* გვხვდება ცხენების წვრთნის კონტექსტებში)

დასვენება, დაწყნარება / დამშვიდება (?)

enumašši (*ხურ.*) სიმშვიდე, მშვიდობა

enumaššiya (*გვხვდება მსხვერპლშეწირვის კონტექსტში*)

enuwant- (*part.*) გამთბარი / გაცხელებული

➤ enu-, inu-

enzi- (*n.*, სამშენებლო იარაღი, იხსენიება ლურსმნის/პალოს, ჩაქუჩის გვერდით)

ep(p)-/ap(p)- (I) (ხელში) დაჭერა, დაკავება, დაპყრობა/შეპყრობა, მითვისება

= DAB, DIB; ŠABĀTU

inf. appanna (*ახ.* აგრეთვე epuwanzi); *part.* appan- (*n.*) მოპოვებული,

^(L,U)appant- (*ც.*) დაჭერილი, გყვე; *nom. act.* appatar (*gen.* appannaš) ხელით

გდება, დაუღლება, მოხელთება; *iter.* appišk-/appešk-; *supin.* appeškiwan

– (+ *acc.*): epta-an nahšaraz შიშმა შეიპყრო ის; kuin KASKAL-an (=

palšan) appanzi რომელ გზასაც ისინი დაადგებიან; ^{URU}Hattuši kurur epta

ხათუსას წინააღმდეგ მან ომი წამოიწყო; peda(n)-šet epzi ის თავის

ადგილს იკავებს; (+ *dat.*): ^{L1}SĪLA.ŠU.DUḪ.A LUGAL-i NINDA.KUR₄.RA epzi მერიქიფე მეფეს სქელ პურს გამოართმევს; (+ *abl.*) šmaš-kan ŠU-za apandat მათ ერთმანეთს ხელი ჩაჰკიდეს; (+ *instr.*) ZAG-it kišširit epzi მარჯვენა ხელით დაიჭერს; (-za + *inf.*) nu-za maḫḫan ^{L1}MUḪALDIM UDU ḫuganna epzi როდესაც მზარეული ცხვრის დაკვლას შეუღებება;

anda (*ავრეთვე* andan) ep(p)- შეპყრობა, დაკავება; ჩაკეცვა, გარემოცვა; ჩართვა; appa (*ავრეთვე* appan) ep(p)- ხელახლა დაჭერა, დაპყრობა; appan ep(p)- დაჭერა, ხელით გდება; (გაქცეული, დამარცხებული მგრის) ღვენა; arḫa ep(p)- წართმევა, გამორთმევა; ḫanza/SAG.KI-anza (ḫanzan) ep(p)- მეგობრულად მიღება, შეხვედრა; katta(n) ep(p)- ჩამოსხნა, ჩამოღება; წამოწყება, ხელის მოკიდება; katta ep(p)- სქესობრივი ურთიერთობის ქონა; menaḫḫanda ep(p)- წინააღმდეგობის გაწევა, დაპირისპირება; ვილაცის წინ/ წინაშე რაღაცის ჭერა; para ep(p)- მიწოდება, გაწოდება; GEŠTU-an para ep(p)- ყურის თხოვება; -kan para ep(p)- ამოღება, გამოღება; piran ep(p)- გზის გადაღობვა (*ვინმესთვის*); წართმევა; šara ep(p)- აწევა, აღმართვა; kattān šara ep(p)- ქვემოლან ზემოთ აწევა, ამოყირავება; piran šara ep(p)- ვილაცის წინაშე აწევა (*გვხვდება სამისნო კონტექსტში*); šer ep(p)- რაღაცის თავზე/ ზემოთ ჭერა; šer katta ep(p)- მთლიანად მიტაცება, დაპყრობა; takšan ep(p)- ერთად შეპყრობა, თავმოყრა

ep- (*vb.*, *დ.მ.*) ფორმის მიცემა, გამოძერწვა (?)

3. *sg. praes.*, *med.-pass.* epari

eppiya-

7 ^{G1S}ippiya-

epurai- / epuriya- (I) მღუდის აგება, შემოღობვა, (ცხვისმაგრის) თხრილის ამოვსება; ალყის შემორტყმა, გარემოცვა (?); მდინარის დაგუბება, წყლის გადაგდება (კაშხალით)

nom. act.: epureššar, ipurawar; *inf.* epurawanzi

epureššar (*n.*, *r/n-ფუძ.*) მღუდის აგება, თხრილის ამოვსება

7 epurai- / ipuriya-

eppuwanzi (*inf.*)

7 ep(p)-/ap(p)-

er-

7ar-/er-

erai- (c., ხურ. ?, ვებელება სამისნო გექსტებში) ღვიძლის (ან სხვა ორგანოს) ნაწილი

erašše (ხურ.): აყვავება (?)

eraduwan (ხურ. სიგყვა ან ფორმა დ.მ., ვებელება რიგუალში)
– eraduwan pašteni

ereltiḫi (ხურ. საკულტო გერმინი, დ.მ.)

erḫa-

7 arḫa-/irḫa-

^{GIS}**erḫui-** (ძვ.), ^{GIS}irḫui- (ძირითადად აბ.) (n., ხათ. ?) კალათა (ღერწმისგან დაწნული)

= ^(GIS)(^{GI})MA.SÁ.AB

– memal ^{GIS}MA.SÁ.AB-it (= ^{GIS}erḫuit) harzi ის კალათში (სიგყვასიგყვით: კალათით) ბურღულს ინახავს; ^{MUNUS/GIS}ir(ḫ)uid/talli- (c., ქალი, რომლის საქმიანობა კალათასთან არის დაკავშირებული, კალათის მატარებელი და სხვ.)

^{GIS}**eripi(t)-**, irimpi(t)-, irippi(t)- (n., ლუვ. ან ხურ.) კედარი, კედარის კოჭები

= ^{GIS}EREN; ERĒNU, ERINNU

erirant-(?) (აბ., დ.მ.)

მდრ. 7 arrirant-

erman-, irman- (n.) ავადმყოფობა

7 *arma(n)-²

ლუვ. ēr(ḫ)wa- (რადაც დაავადება ?); ēr(ḫ)wa- დაავადების ქონა

eruḫi- (c., ხათ., ჭურჭლის სახეობა; არასწორი დაწერილობა სიგყვობა ^{GIS}erḫui- ?)

მღრ. 7^{GIŠ}erḫui-

eš-¹/ aš- (I) ყოფნა

= *BASŪ*; *part.* ašant-; *nom. act.* ešuwar

– *natta/UL* ešzi = *NU.GÁL* არ არის / არ მოიპოვება/ არ არსებობს; *gen.* და *dat.* + eš- ქონა/ყოლა: *nu-šši-mān DUMU-ŠU* ešzi თუ მას ვაეიშვილი არ ჰყავს/არ მოეპოვება; *part.* + eš (*აწარმოებს შედგენილ წარსულს, გადმოსცემს პასივს*): *pānza ešun* მე წავედი (*მღრ. გერმ. ich bin gegangen, ფრანგ. je suis allé*); *tarahḫan ešta* დაპყრობილი იყო; *apat ešdu* დაე, (ასე) იყოს ეს! / ეს (ასე) უნდა იყოს! / რა თქმა უნდა! *appa eš-* მხარის დაჭერა/დახმარება/გვერდში ამოღვომა (*სიგვესიგვეით: უკან ყოფნა*); *kattan eš* (*ვინმესთან*) ერთად ყოფნა; *piran eš* (*რაიმე საქმის*) ხელმძღვანელობა/სათავეში ყოფნა

7¹ aš-²/eš-

eš-²/aš- (*med.-pass., act. II*) ჯდომა, (*ავრეთვე*) ბინადრობა, ცხოვრება; დაჯდომა; (ქალაქის, ქვეყნის) დაკავება, დასახლება

= *TUŠ*; *TUŠ-aš/ašandaš* (*gen.*) მჯდომარე, ჯდომისას; *part.* ašant-/ešant- მჯდომი, მჯდომარე; დასახლებული (ქალაქი); *nom. act.* ašatar ჯდომა, (ადგილის, ქალაქის) დაკავება; დასაჯდომი; *inf.* ašanna; *caus.* ašaš-/ašeš-

– -za eš- დაჯდომა; დასახლება; დამკვიდრება; -za *appa(n) eš-* (*ვინმეს/რაიმეს*) უკან დაჯდომა; წინააღმდეგობის გაწევა; *katta eš-* შემეცირება, დაკლება, დასუსტება, დაცხრომა: *nu mahḫan pahḫur katta išari* როდესაც ცეცხლი დაიკლებს/ჩაქრება...; -za *katta eš-* (*ქვევით, რაღაცის ქვეშ*) დაჯდომა; *para ešant-* მეწინავე (რაზმი), ავანგარდი, მგრის თვალთვალისგან /იერიშისგან დაუცველი (?), *para ašatar* ფორპოსტი (?); (*trans. med.* + -za) *man-za šan k[uišk]i(?) URU-an ZI-it ešari* თუ ვინმე ქალაქს თვითნებურად დაიკავეს; *ANA* ^D*Kumarbi-wa* ^{GIŠ}*haššalli ašanna tiyandu* დაე, ქუმარბის სკამი დაუდგან დასაჯდომად; *LUGAL-iznanni ašatar* სამეფო გახგის დაკავება; *EZEN ašannaš* (*gen.* < *ašatar*) (სამეფო გახგმე) ასელის ან (ქალაქის) დასახლების დღესასწაული

7¹ aš-³/eš-

ešša-, **išša-** (*durat.*) კეთება, ქმნა

part. eššant-; *iter.* eššešk- / eššik-, iššek-; *nom. act.* eššumar; *supin.* eššuwān, iššuwān

– kuit išsanzi რას აკეთებენ? nu EZEN^{III.A} eššešta მან დღესასწაულები
იბეიმა/გადაიხადა; karnan marnan ešša-
↗ iya-¹

eššayaš (დ.მ.)

– EZEN eššayaš (რომელიმე დღესასწაული, იხსენიება დღესას-
წაულთა ჩამონათვალში)

ešš(a)n-

↗ ieššar

ešant-/aşant- (part.) მჯდომი

↗ eš-²/aş-

eššant- (part.) გაკეთებული, შექმნილი

– kuit arḫa eššan (ის,) რაც დასრულებული(ა) / შესრულებული(ა)
/განხორციელებული(ა)

↗ ešša-

eššar (= ešḫar)

↗ ešḫar

(s^{IG}) **eššara-**

↗ aššara-

eššarašila-, iššarašila- (c., ახ., მეცნარის სახეობა: ლერწამი ?)

ლუკ. iššarašila- (c., მეცნარის სახეობა)

eššari- (= ešri-)

↗ ešri-¹

s^{IG} **eššarri-** (= s^{IG} ešri-)

↗ s^{IG} ešri-²

eššešk- / eššik-, iššek- (iter.)

↗ ešša-, išša-

ešḫa-

↗ išḫa-

ეჭაჰრუ-

↗ იჭაჰრუ-

ეჭაჰრუა-

↗ იჭაჰრუა-

*ეჭანალეშ-

↗ იჭანალეშ

ეჭანანტ-, იჭანანტ- (*c.*) სისხლი, სისხლისღერა (*გასულიერებული*)

nom. sg. ეჭანანა

↗ ეჭარ

*ეჭანატალა-

↗ იჭანატალა-

ეჭანტა (*sg. instr.*)

↗ ეჭარ

ეჭანუანტ-, იჭანუანტ- სისხლიანი

↗ ეჭარ-; იჭან-

ეჭარ, იჭარ, ეჭარ (*n., r/n-ფუძ.*) სისხლი; სისხლიანი საქმე, მკვლელობა; (*გადაგანითი მნიშვნელობით*) სასიცოცხლო ძალა, სიცოცხლისუნარიანობა; სისხლით ნათესაობა; სისხლისფერი (*მხოლოდ რიგუალში*)

= MUD სისხლი

sg. gen. ეჭანაშ, იჭანაშ; *caus.* ეჭარნუ- (იჭარნუ-), ეჭარნუმაი- (იჭარნუმაი-) გასისხლიანება, სისხლით დასვრა; *part.* ეჭარნუანტ- (იჭარნუანტ-) სისხლიანი, სისხლისფერი; ეჭარაუაჰ- გასისხლიანება, სისხლით დასვრა; სისხლისფრად შეღება; *adj.* *ეჭარანტ- (იჭარანტ-) სისხლისფერი; *ეჭარაუარ (იჭარაუარ) სისხლივით წითელი შეფერილობა; *iter.* *ეჭარაუეშკ- (იჭარაუეშკ-); ეჭარაუილ-, იჭარაუილ- (*n.*) სისხლისფერი (საგანი)

–ეჭანაშ DINGIR^{LIM} სისხლის ღვთაება; იჭარნუანა D^U.GUR სისხლიანი / სისხლისფერი ნერგალი; *weššanda-ma iŕharwantuŕ TÚG^{HLA}-uŕ* მათ კი სისხლისფერი განსაცემელი აცვიათ; *na-at iŕ-har-ú-i-eŕ-ki-iz-zi*

ის (ვაშლი – ი.გ.) სულ/მუდამ სისხლისფრად ღვივის; ešharwil KUS(-an) სისხლისფერი გყავი

ešašiš (= ešhaš-šiš) მისი უფალი (*იგულისხმება* “მსხვერპლის უფალი”, მსხვერპლის შემწირავი)

ešhaškant-, iškant- (*adj.*) სისხლიანი; (*აგრეთვე*) სისხლიანი საქმის/მკვლელობის ჩამდენი

➤ ešhar

ešhurešk- (*შეცდომით*)

➤ šhurešk-

ešhurriya- (*an ešharriya-? შეცდომით*)

➤ šhuriya-

MUNUS **eši-** (*ც., ლუგ., მეძავი – კულტის მსახური ქალი*)

– *pl. nom. c.* SAL.MEŠ e-ši-in-zi (*იხსენიებიან იშთარის პიძნში, მათ გვერდით* – SAL.MEŠ KAR.KID იეროდულეები)

ešiya (*შემოკლ. enumašši*)

➤ enumašši

eššik- / eššešk, išk- (*iter.*)

➤ ešša-, išk-

eški/a- (*iter.*)

➤ eš⁻²/aš-

ešri¹, eššari- (*n.*) გამოსახულება, ქანდაკება; აღნაგობა; ფორმა; სახე = ALAM; ŠALMU

SIG **ešri**² (ešri, SIG eššarri-) (*n./c.*) მაგყლი, საწმისი

მღრ. ➤ KUS kurša-

ešta (< e + -ašta) შემდეგ ისინი

– eš-ta (*მღრ.* e-eš-ta ის იყო)

➤ a⁻¹

eššumar (*nom. act.*)

↗ ešša-, išša-

eššuan, iššuan (*supin.*)

– eššuan teḫi გაკეთებას ვიწყებ / მზად ვარ გასაკეთებლად

↗ ešša-, išša-

ešwar (*nom. act.*) მხარდაჭერა, გვერდში დგომა

= *DUGULDU/TUKULTU*

↗ eš-¹/aš-²

ešzi- (*c., დ.მ.*)

ed-¹/ad- (*ავრეთვე*) ezza(š)-/ azza(š)- (I) ჭამა, თქვლეფა

– edmi ekumi ვჭამ (და) ვსვამ; et-za eku ჭამე (და) დალიე! nu NINDA UL ezzazi პურს ნუ შეჭამ; DINGIR^{MEŠ}-aš adannaš meḫuni ღმერთების გრაჰების დროს; namma-at-za adanna ešantari შემდეგ ისინი საჭმელად სხდებიან arḫa ed- (ბოლომდე) შეჭმა, მოთაყვება (საჭმლის); šara ed- შეჭმა, შთანთქმა

↗ ad-, ezza-

ed-² (*pronom. dem. a-ს ირიბი ბრუნვების ფუძე*)

dat.-loc. sg. edani; *abl.* ediz, etez, edaz; *dat.-loc. pl.* edaš

↗ a-¹

edani (*dat.-loc. sg.*)

↗ a-¹

etariyant- (*adj. ან part., დ.მ.*)

edaš (*dat.-loc. pl.*)

↗ a-¹

edaz (*abl.*)

↗ ediz, etez, a-¹

etez (*abl.*)

↗ ediz, edaz, a-¹

edi¹/idi (*ძვ. adv.*) იმ/სხვა/იქით მხარეს, იქით
oppos. ket
↗a⁻¹

edi²/idi/iti (*ხურ. საკულტო ტერმინი, დ.მ.*)

ediz (*abl., sb. adv.*) იმ/სხვა/იქით მხარეს, იქით
oppos. kez
↗edaz, etez, a⁻¹

etmari-
↗^(D)itmari-

edrešk- (*denom.*) კვება
↗ edri-

edri- (idri-, ^{NINDA}edri-) (*n.*) კერძი, საკვები (*ავრეთოვე საქონლის*)
= ŠÀ. GAL; *denom. (iter.) edrešk-*; *caus. edriyanu-* (*iter. edriyanuš-*); *nom. act. edriwar*
– edriwaš EZEN₄ დაპურების დღესასწაული

edriyanu- (*caus.*)
↗ edri-

^{TUG}**etriwa-** (*c., წყვილი ჩახატმელი*)

edriwar (*nom. act.*)
↗ edri-

euwar = (?) iwar

e(u)wa-, **e(u)wan-** (*n., ქერის სახეობა და მისგან დამზადებული საჭმელი*)

ewali- ნაყოფიერი(?)

ezza- (*subst., დ.მ., იხსენიება ისრისა და მშვილდის გვერდით*)

ezzan-, **izzan-** (*n.*) ჩალა, ბზე; წვრილად დაჭრილი ჩალა (*საქონლის საკვები*); ანაცერი, ქაგო; კაჭაჭი, ჩენჩო (*გადაგანითი მნიშვნელობით*) უმნიშვნელო რამ (= ჩალის ფასად ღირებული)
– ezzan taru/GIŠ-ru “ჩალა (და) ხე” *ანუ* უმნიშვნელო, უვარგისი რამ = *აქად.* *HĀMŪ U HUŠĀBŪ*

ezza(š)-/azzaš

Ṣed-/ad-

G → K

ჰ

ჰა- (I) (*ვობიძე, რისაძე*) ნღობა, დაჯერება

part. ოანტ-; *caus.* ოანა-

ჰახჰ- (*vb.*, *ღ. მ.*)

inf. ოახჰუანჯი

^(GIS)**ჰახჰალი-** (*ჰახჰალი-*) (*n.*) ბუჩქი, ბუჩქნარი, შამბნარი; სიმწვანე, ფოთლეული, (*ველური*) მცენარეულობა; მწვანე ფოთლები *ან* ტოტე-ბი

***ჰახჰალი/i** *ან* ***ჰახლა/i-**

↗ ***ჰახლა/i-**

^{MUNUS}**ჰახჰალილა-** (*c.*, *ლუე. ქალღმერთ ხუეასანას კულტის მსახური ქალი*)

ჰახჰალანტ- (*c.*) ბუჩქი, ბუჩქნარი *და* *ა.შ.* (*გასულიერებული, მოქმედი სუბიექტი*)

↗ ^(GIS)**ჰახჰალი-**

ჰახჰალივანტ-

↗ ***ჰახლა/i-**

ჰახჰალია- (*iter.* ოახჰალეშკ-, ოახლეშკ-) გაყვითლება (*ყვითლება*)

↗ ***ჰახლა/i-**

***ჰახჰალივანტა(r)** *ან* ***ჰახლია(r)** (*აბსტრ.*) სიყვითლე (*ფერი, აგრეთვე ავადმყოფობა*)

= SIG₇.SIG₇-tar

↗ ***ჰახლა/i-**

^(GIS)**ჰახჰარა-/ჰახრა** (*c.*) ფოცხი, საფხეკი, ცეცხლის საჩხრეკი (?)

↗ ოახჰარია-

haxhari⁻¹ წერილი, თხელი, ხმელი, გამხმარი
=? SIG

^{UZU}**haxhari**⁻² (c.), ^{UZU}haxriš- (s-ფუძ), *haxreššar, haxrišn- (n., r/n-ფუძ)
ფილტვი (აგრეთვე დიაფრაგმა?)

haxhariya- (haxriya-) (I) კაწვრა, უხაჭნა, თხრა, ფოცხვა, ხვეტა (?)
deverb. haxratar
– arha haxhariya- ჩაფვლა, ჩამარხვა (ნაჩქარევად, სახელდახელოდ)
↗ ^(GIS)haxhara-

haxharš- (I) სიცილი; დაცინვა
iter. haxharšk-/ haxrešk-; haxharšanant- (c.) დამცინავი/აყვია ან
მოცინარი/მხიარული; *deverb.* haxharašnata(r)
– para ႁhaxrešk- დაცინვა, სასაცილოდ/მასხრად აგდება; გულიანად
გაცინება; IGI-anda haxriškizzi- ის (მე) პირში დამცინის; para
haxharškit გესლიანად გაიცინა, ღიდად გამხიარულდა

haxhašitti- (c., რაღაც ბალახი ან მცენარე)

haxhima- (c.) უძრობა, უმოძრობა, უსიცოცხლობა

haxhišk- (*trans.*, დ.მ.)

***haxla/i-** (haxlawant-, haxallawant-, haxliwant-, ႁhaxluwant-) მწვანე,
ყვითელი

= SIG₇/ SIG₇.SIG₇, *HAXARTU/ HAXERTU* < haxhal- ?

denom.: haxlahh- (*iter.* haxlahhišk-), haxlana- (*iter.* haxlanešk-) გაყვით-
ლება (აყვითლებს); haxhaliya- (*iter.* haxhalešk-, haxlešk-) გაყვითლება
(ყვითლებს); *აბსტრ.:* *haxliyata(r) ან *haxhaluwantata(r) (= SIG₇.SIG₇-
tar), *haxleššar (*gen.* haxlešnaš), haxlimma- (c.) სიყვითლე (*გერი,*
აგრეთვე ავადმყოფობა)

ლუკ. (?) ႁhaxhaluwant- ყვითელი, მწვანე (?)

haxliliya- (*med.-pass.*) შემოხვევა, შემოჭლობა

haxliwant- მწვანე, ყვითელი (*აგრეთვე ბალახის სახეობა* ?)

↗ *hahla/i-

↙ **hahluwant-** მწვანე, ყვითელი

↗ *hahla/i-

GIS⁵ **hahra-** = (GIS⁵)hahhara-

↗ (GIS⁵)hahhara-

hahrtar, *haharratar, hahrrannant- ამოხრა, ამოძირკვა (მცენარისა);
მიწის გადახრა; ფოცხვა; ლეწვა (?)

gen. hahrrannaš

– EZEN₄ hahrrannaš = hahrrannanza EZEN₄ (*სამიწათმოქმედო სემონური დღესასწაული*) ლეწვის აღო, კალობა, მკა (?)

↗ (GIS⁵)hahhara-, hahhariya-

***hahrešsar**, hahrišn- (*n., r/n-გუძ*), ^{UZU}hahriš- (*s-გუძ*)

↗ ^{UZU}hahhari-

hahrešk-/hahharšk- (*iter.*)

↗ hahharš-

hahriya-

↗ hahhariya-

^{UZU} **hahriš**

↗ ^{UZU}hahhari-²

hahhu- (*subst., დ.მ*)

denom. hahhuwai- (*დ.მ*)

hahhuša(ya) (*a-გუძ?*, *სამკურნალო ბალახის სახეობა*)

hahhuwanzi (*inf.*)

↗ hahhu-

^{NA4} **haya(-)haya** (*ქვის სახეობა*)

ḫaikalli- (*ბურ.*) სასახლე

ḫaink-/ḫenk-/ ḫink-

↗ ḫink⁻¹

^{LÚ}**ḫaggazuel** (*ბათ., ქურუმის კატეგორია ბათ. წარმოშობის რიგუალ-ში, ფუნქციურად = ხეთ.* ^{LÚ}akuttara-ს)

^{LÚ}**ḫaggazuwaši** (*ბათ.* ^{LÚ}**ḫaggazuel**-ის ხეთ. ფორმა)

^{DUG}**ḫaktu(-)** (*ჭურჭლის სახეობა*)

(^{DUG})**ḫakkunai-** (*c./n.*) (*მეთის შესანახი*) ჭურჭელი/ბოთლი (?); (*არქიტ.: ლითონისგან დამზადებული, ჭიშკრის მოძრავი ნაწილი(?)*)

ḫala- (*c., სხეულის ნაწილი წელს მევით*)

ḫalahiḫi (*ბურ., საკულგო დანიშნულების საგანი, მუსიკალური ინსტრუმენტის სახეობა?*)

ḫalai- (II, *ახ. აგრეთვე* I) (*რისამე, ვისამე*) ამოძრავება/აღვილიდან დაძვრა, ხელის კვრა, გადასროლა

caus. ḫallanniya- (*iter.* ḫallanešk-)

– arḫa ḫalai- უკუვდება, უარყოფა, მიტოვება; nu LUGAL-un arḫa ḫalāši მეფეს ბელის ანაბარა მიაგოვებ

hallaina- (*subst., დ.მ.*)

ḫalali- (*ლუგ.*) წმინდა, სუფთა

abl. ḫalalaza; *acc. pl.* ḫalalenzi

– SISKUR ḫalalenzi განწმენდის/ დასუფთავების რიგუალები; ḫalāl āšdu დაე, ის წმინდა/ სუფთა იყოს!

ლუგ. ḫalāl(i)- წმინდა, სუფთა; ḫalalannu- (*iter.* ḫalalannuša-) გაწმენდა, გასუფთავება

^{KUŠ}**ḫalaliya-** (*გყავის რაღაც საგანი: ოქროს შესანახი ზარდახშა?*)

ḫallanniya- (*caus., act. და med.-pass.*) (ფეხქვეშ) გათელება, გაქელება, დანგრევა, მიწასთან გასწორება

iter. ოჰალანეშკ-

➤ ოჰალაი-

ოჰალანტა- (*n.?*) თავი, თავის ქალა

ოჰალანტუვა, ოჰალანტივა (*სარიგუალო შეძახილი*)

➤ ოჰალანტუვა-

◄**ოჰალაპა(-)**(*denom., ლუკ., გოპოგრაფიული ცნება?*)

3. *pl.praet.* ◄**ოჰალაპანდა**

მღრ. ➤ ◄**ოჰალაპუვანტი(-)**

ოჰალაპშიჰი (*ხურ. საკულგო-სარიგუალო საგანი*)

◄**ოჰალაპუვანტი(-)** (*n., ლუკ., გოპოგრაფიული ცნება: სასამღერო ორიენტირი*)

nom. acc. sg. ◄**ოჰალაპუვანა**

მღრ. ➤ ◄**ოჰალაპა(-)**

ოჰალარი- (*ან იკითხება: ოჰატრი-, subst., დ.მ.*)

ოჰალაშარ (*n.*) (*მავარი ღეროს მქონე ხე, რომელსაც კელის სანგრე-ვალ იყენებდნენ: კელარი, კვიპაროსი ან სხვ.*)

ოჰალატარ (*n., თესლიანი მცენარის სახეობა ან მიწის ნაყოფი*)

ოჰალადაშში- (*adj. gen., ლუკ., მფარველი ღვთაების ეპითეტი: შესანი-შნავი, დიდებული, მძლავრი ან მსგავსი*)

მღრ. ➤ **ოჰალადაშში-**

^{LU}**ოჰალავაია-** (*იკითხება ოჰატვაია- c., კულგის მსახური*)

ოჰალეჰარე(-) (*n., subst., დ.მ.*)

^E**ოჰალანტუვა-** (**ოჰალანტუ-, ოჰალანტიუ-** *n.*) საკულგო ნაგებობა (*სასახლის გე-რიტორიაზე*)

მღრ. ➤ ^E**ალანტუვა**

ḡalenzu- (*n.*) უხვი/ჭარბი ფოთლეული, სიმწვანე (?) (*ან წყლის მტენარის სახეობა: ჩვეულებრივი ოსპი ?*)

ḡalḡaldani- (კანი?, კუნთები? *ან* თავი ?, მხარი?)

ლუკ. ḡalḡalzāna/i- (*სხეულის ნაწილი*)

ḡalḡaltumar (*n.*), ḡalḡaltumari- (*n./c.*) (სახლის/შენობის, კერის *და ა.შ.*)
კუთხე/კუთხის ქვა; (ქვეყნის, სამყაროს) კუთხე/მხარე

ḡali¹ (*წნული*) ღობურა/ბარიერი (*საქონლის შესარეკი დროებითი ბაკი*)

მღრ. ḡ ašawar

ḡali² (ღამის) დაცვა, ყარაულობა; *ავრეთვე* ყარაულის ცვლა
= EN.NU.UN

– ḡali- ušk- ყარაულობა, ფიზიკურად ყოფნა, თვალთვალი; hantezzi ḡali (ღამის) პირველ ცვლაში; ištarniya ḡali (= *INA* EN.NU.UN MURUB₄) (ღამის) შუა ცვლაში; appizzi ḡali (ღამის) უკანასკნელ ცვლაში; 3 ḡaliyaš MI-andaš ღამის სამ ცვლაში

(^{NINDA})**ḡali**³ (*c.*, *ნამცხერის ან პურის სახეობა*)

– NINDA šaramnaš ḡališ / šaramnaš (^{NINDA})ḡališ შემოდან მორთული(?) ḡali-ნამცხვარი; NINDA ÉRIN^{MES} (-aš) ḡališ ჯარისკაცთა ḡali-პური; NINDA ^{GIŠ}BANŠUR-aš ḡališ მაგიდის/სუფრის ḡali-პური

ḡali⁴ (*c.*) რაციონი, ულუფა, წილი

ḡalihḡla-, ḡalihḡliya- (II, *ავრეთვე med.-pass.*) (მიწაზე) დაცემა, დამხობა, გართხმა (*მორჩილების, თაყვანისცემის ნიშნად*)

iter. ḡalihḡlišk-

– nu-tta ḡalihḡliškimi nu duddu ḡal[zihḡ]i შენს წინაშე დავემხობი მიწაზე და შენდობისკენ მოგიხმობ

ḡ ḡaliya-

ḡaliya- (I, *ავრეთვე med.-pass.*) მუხლის მოღრეკა/მოყრა, დაჩოქება
part. ḡaliyant-; *iter.* ḡališk-; *caus.* ḡalinu-; *nom. act.* ḡaliyatar; *deverb.* ḡalihḡla-/ḡalihḡliya-

– ANA DINGIR^{LIM} GAM-an (= kattan) ოლიაზი ღოთაების წინაშე
ღაიოქებს/ ღოთაებს მუხლმოდრეკით შეევეღრება
მღრ. ႁ ოალიჰლა-, ოალიჰლია- (გაორბგებუღი ძირით ?)

ოალია- ჭიაყელა(?), ხელიკი (?), მღრღნელი (?)

^Lႁ **ოალიამი-** (ღაბალი კაგეგორიის კულგის მსახური)
– É ^Lႁ ოალიამი- – ^Lႁ ოალიამი-ს სახღი/გაბარი É

ოალიანტ- (*part.*) მუხლმოდრეკიღი, ღაიოქიღი
ႁ ოალია-

^Lႁ **ოალიარი-**, ოალირი-, ოალიარიია- საკულგო მომღერალი (*ხათურ-ხეთურ
საღღესასწაუღო რიგუღლებში*)

ოალიატი- (*ლუგ.*) ღღე
ლუგ. ႁ ოალი-² ღღე

^Lႁ **ოალიათალი-** (*c.*) მცვეღი, ყარაუღი, გუშაგი

ოალიათარ (*nom. act.*) მუხღის მოყრა, ღაიოქება
ႁ ოალია-

ოალია- თიხა, აღიმი

ოალიუ- (*caus.*, I)
3. *pl. praes.* ოალიუანი, ოალიუანი (ღა)აიოქებენ
ႁ ოალია-

^Lႁ **ოალიპი-** (*c.*, *საერთო მაღალი თანამღებობის პირი, მოხელე*)

ოალიშა- (*a-ფუღ. ?*) გარსი, გაღასაკრავი, ხარჩო
denom. ოალიშია- (I) (ღითონის გარსით) ღაფარვა, მოპირკეთება,
მოკაღვა, მოვარაყება, (მეირფასი ღითონით, ქვით, სპიღოს ძვღით,
აგრეთვე ხით) გაწყობა, მორთვა; *part.* ოალიშიაანტ- =
GUŠKIN/Kù.BABBAR (ღა *სხვ.*) GAR.RA, UHĦUZ ოქროთი/ვერცხ-

ლით (და სხვ.) დაფარული, მოპირკეთებული, მოვარაყებული და ა.შ.;
nom. act. ოალიშსიყაყარ (= UᏁᏁUZZU); *inf.* ოალიშსუაყანი

Ꮑალიშკ- (*iter.*)

➤ Ꮑალიყა-

Ꮑალისტარნი (*სამყახს იმთარის/მაყშყას სურ. ეპითეტი*)

მღრ. ➤ Ꮑალისტარნი

Ꮑალიყანი- (= Ꮑალიყანი-, Ꮑალიყანი-) რიგონი; ყანწი

Ꮑალიკეშტარუ- (*არასწორად დაწერის შედეგად წარმოქმნილი სიტყვა, რომელიც, შესაძლოა, ენაში არ დამკვიდრებულია*); კეთილდღეობა (?)
< Ꮑალიკეშ (*nom. pl. c.*) + თარუ მარცვლეული (და) სე/ თარუ (*ღვთაება*)

Ꮑალიკი- მარცვლეული; ქერი; *აგრეთვე* მკა

= ᏁE; ᏁE'U

^(D)Ꮑალიკი- მარცვლეულის/ქერის ღვთაება

= *ხათ. kait*; *სურ.* ^DNISABA

Ꮑალიკუეშარ (*n. r/n-ყუდ.*) მოსაყალი; სურსათი (*ხათურ-ხეთური დღესასწაულების მოსამარაგებლად*); პირველი ნაყოფი/პირველი მოსაყალი

= MELQĒTU(M)

^(GIᏁ)Ꮑალიმაშუიტ- (*t-ყუდ., c.*) (სამეფო) გახტი

= ^{GIᏁ}DAG; ᏁUBTUM

^(D)Ꮑალიმაშუიტ- (გადმერთებული) გახტი/ გახტის ღვთაება

– ^{GIᏁ}DAG-in ME- გახტის დაკაება

ხათ. Ꮑanwa_ašuit

Ꮑალიმეშნა- (*c. subst., დ.მ.*)

Ꮑალიმუნა- (*a-ყუდ. ?, ჭურჭლის სახეობა ?*)

^{GIᏁ}Ꮑალიმუტი-

➤ ^{GIᏁ}Ꮑალიმუტი-

halpi- (*subst., c., დ.მ.*)

^{URU}**Halpuma-** (კაცი) ხალფადან (= ალეპოდან)

(^{GIS})**halputi-**/^{GIS}**halmuti-** (*c.*) (*საკულტო ობიექტი, სამსხვერპლო ?*)

^{D/GIS}**Halputili-**/^D**Halmutili-** (*გალმერთებული სავანი, თონიმი ან ლეთაების ეპითეტი ?; უკავშირდება გოპონიმ ხალფას ?*)

ხათ. (ka-)halputti > *ხათ.* halwuttel/ halwuzzel (*დ.მ.*)

^{DUG}**haldutti-** (*ი-ფუძ?, ჭურჭლის სახეობა*)

hallu-

↗ halluwa-

haluga- (*c.*) შეგყობინება; ცნობა, ინფორმაცია, ახალი ამბავი; წერილი

adv. haluganili ბრძანებისამებრ (?); კურიერის/შიკრიკის მსგავსად (?);

denom. halugana(i)- (*iter.* haluganišk-) ბრძანება, შეგყობინება, უწყება, ლაპარაკი; *nom. act.* (^{LU})halugatalla- (*nom. agent.* = LÚ TĒMI/ ^{LU}TĒMU)

კურიერი, შიკრიკი, მაცნე, დესპანი; haluki (*c. dat.-loc.*) შეგყობინების მიზნით

adj. (*sb.*) haluki-/ halugi- მომასწავებელი, მაუწყებელი

– halukan iya- შეგყობინების/ცნობის გაგზავნა (*სიყვეასიყვეით* გაკეთება); halugan tarna- შეგყობინების/ცნობის გადაცემა/დაბარება/დატოვება; halugan peda-/udai- ამბის მიგანა/მოგანა; haluki piya-

(uiya-, nai-) მისით გაგზავნა

ÉRIN^{MES} halugaeš სამხედრო მაცნეები, ჰეროლდები, სადესანტო-დივერსიული რაზმი

halupant- (*part.*) მოხრილი, მოღუნული (?)

halluwa- ღრმა, ჩაღრმავებული, ჩაზნექილი (*აგრეთვე დაბალი?*);

ღრუ, ცარიელი (?)

^{URU}**Halluwa-** (*გოპონიმი*)

halluwanu- (I) ჩაღრმავება (?)

halluwai- (*c.*) კამათი, პაექრობა; დავა, ჩხუბი, კინკლაობა; მგრობა

denom. ოსლო- (I) კამათი და ა.შ. (*iter.* ოსლო-); *caus.* (?) ოსლო- (I) შულის გაღვივება, სახსურად/საბრძოლველად შეგულისება; ოსლო- (*n., r/n-ფუძ.*) გაღვივება, ბრაზი (?), ოსლო- მგრობა და ა.შ.

ოსლო- (*n., r/n-ფუძ.*) გზება/გზებებარება, აღტაცება, გატაცება, გულმოდგინება (*ან მსგავსი*)

შდრ. ლუკ. * ოსლო- > ოსლო- (?) აგზება, აგზებულობა (?)

^{DUG} **ოსლო-** (= ოსლო-, ოსლო- *c.*) რიგონი; ყანწი
= ZA.ᲘUM (?); BIBRU

ოსლო- (*c., სამხნო ფრინველი*)

^{DUG} **ოსლო-** (ოსლო-, ოსლო- *n.* *კურკლის სახეობა*: თიხის (?) ქოთანნი/ქილა თაფლისთვის)

Ი **ოსლო-** (*ლუკ., dat.-loc. ფსიქიური მდგომარეობა*)

შდრ. Ი ოსლო-, ოსლო-

ოსლო- (*ლუკ.*) აგზებული, აღეღებული (*ან მსგავსი*)

< *ოსლო- (*ლუკ.*)

ოსლო- (*vb., ლუკ.*) აგზება, აღეღება (*ან მსგავსი*)

ოსლო- (*ძვ., ახ. აგრეთვე ოსლო-*) (II, *აგრეთვე med.-pass.*) ყვირილი, დაძახება, ძახილი; (მო)ხმობა; (-za ოსლო-) (*ვინმესთვის/რაიმესთვის რაიმეს*) დარქმევა/წოდება

part. ოსლო(y)ant-; *iter.* ოსლო/eški/a-; *nom. act.* ოსლო(u)war; *inf.* ოსლოwanz-; *iter.-durat.* ოსლო/išša-

– *ოსლო(i)- (*ლუკ.*) ძახილი, მოწოდება (*შდრ. აგრეთვე ლეთება*

^Dოსლო(i)šši); anda(n) ოსლო- დაძახება, მოწვევა, მოხმობა; arᲔa ოსლო- გახმობა; kattan ოსლო- უკან გამოხმობა, გამოწვევა; piran/PĀNI ოსლო- წაკითხვა (*ხმათაღება, ვინმეს წინაშე*); -za] DUMU-la-man ოსლო- მას “ჩემი შვილი” ვუწოდებ; nu-mu warri ოსლო-[i-e-ir] მათ საშველად/დასახმარებლად დამიძახეს/მიხმეს; nu šara nepiši atti-šši ოსლო- ცაში თავის მამას აძახა

(URUDU) **ḥalzašši-** (ცეკვის დასამუშავებელი სპილენძის ან ბრინჯაოს იარაღი)

ḥalze/išša- (ძვ., ახ.) (*iter.-durat.*, ხანგრძლივად/კვლავ) ყვირილი, დაძახება, ძახილი; (ახ. აგრეთვე) (-za ḥalze/išša-) (*ვინმესთვის/რაიმესთვის რაიმეს*) დარქმევა/წოდება
– *piran ḥalze/išša-* კითხვა (*ხმაძალა, ვინმეს წინაშე*)
➤ ḥalzai-

ḥalzi- (c.) ციხესიმაგრე
= *HALŠU*; ხურ. ḥalzi- (*ḥalzuḥli*)

ḥalziya- ყვირილი, დაძახება, ძახილი; (მო)ხმობა; (*ვინმესთვის/რაიმესთვის რაიმეს*) დარქმევა/წოდება
➤ ḥalzai-

ḥalzi(y)ant- (*part.*) მოხმობილი, მოწვეული; (*ამა თუ იმ*) სახელით ცნობილი
➤ ḥalzai-

ḥalziya(u)war (*nom. act.*) დაძახება, მოხმობა (*ითქმის ღვთაებამე*)
gen. sg. ḥalziya(u)waš
– *EZEN₄ ḥalziyawaš* (ღვთაების/ღვთაებების) მოხმობის რიგული
➤ ḥalzai-

ḥalzi/eški/a- (*iter.*)
➤ ḥalzai-

ḥamank-/ḥamenk-, **ḥami(n)k-** (I, აგრეთვე *med.-pass.*) შეკვრა; შებოჭვა/გათოკვა; გაღაბმა, დაკავშირება, დაქორწინება
= *SAG.KEŠDA*; *RAKĀŠU*, *KAŠĀRU*
part. ḥamenkant-; *iter. ḥaminkišk-*; *nom.act. ḥamenkuwar*
– *anda ḥamank-* შეკვრა; გაღაბმა, მიბმა; (ცხენის) შეკამმვა; *katta* (*kattan*) **ḥamank-** (ღვთაებებისთვის დღესასწაულების და სხვ.) დაწესება, დაღგენა

ḥammarai- (c.) (*ფიზიკური ნაკლი*)

ḥammaša- (c.) შვილიშვილი

– *ŠA* É.GAL *hammašaš* (*gen.*) სასახლის შეილიშვილ(ებ)ის (?) *ოუ* *Hamāša*-ს (*გოპონიმი*) სასახლის (?)
ლუვ. *hamša/i-* შეილიშვილი; *მღრ.* *hamšukkalla-* შეილიშვილის შეილი
იერ. *ham(a)s(i)-* შეილიშვილი; *მღრ.* *NEPOSḥam(a)sukala-* და
NEPOS.REL-la- (=*/*ḥamskwala-/ მეგათემისით*)

^{LÚ}**ḥamena-**

↗ ^{LÚ}*hamina-*

ḥamankant- (*haminkant-*, *ახ. აგრეთვე ḥamankant-*) (*part.*) შეკრული, გადაბმული, მიბმული; (ქორწინების პირობით) შეკრული, დანიშნული

↗ *ḥamank-/ḥamenk-*, *ḥami(n)k-*

ḥamenuwar (*nom.act.*)

gen. *ḥame/inkuwaš* (*ḥamankuwaš*)

– *ŠIPAT ḥame/inkuwas* (მაგიური) შებორკვის (საწინააღმდეგო) შელოცვა

↗ *ḥamank-/ḥamenk-*, *ḥami(n)k-*

ḥamešḥa- (*c.*), **ḥamešḥant-** (*c.*) გაზაფხული

= *Ú.BAR*₈; *DĪŠU*

– *EZEN ḥamešḥandaš* (*იშვიათად ḥamešḥaš*) (= *EZEN TEŠI*) გაზაფხულის დღესასწაული; *para ḥamešḥanda* მომავალ გაზაფხულამდე; *ḥamešḥi* (*იშვიათად ḥamešḥanti*) გაზაფხულზე

^{LÚ}**ḥamina-** (*ახ. აგრეთვე* ^{LÚ}*ḥamena-*) (*ხათ.-ხეთ., კულტის მსახური*)

ḥaminkišk- (*iter.*)

↗ *ḥamank-/ḥamenk-*, *ḥami(n)k-*

ḥamrawanni- (*c.*) ^(É)*ḥamri-*სა/ ^(É)*ḥamri-*ში მყოფი (*ქალღმერთ იშხარას ეპითეტი*)

↗ ^(É)*ḥamri-*

^(É)**ḥamri-** (*ხურ.*) გაძარი, გაძრის მინიატურული გამოსახულება

^(É)*HAMRI/HAMRU(M)* ამინდის ღვთაების, ადადის, წმინდა ადგილი *É*

ḥamritašši- (*ლუვ., adj gen.* <*ხურ.* *ḥamriw/-it-*) გაძარი

– DINGIR^{MEŠ} É hamriyaš – hamri-ს ღვთაებები; ^(D)Hamri-išhara (ღვთა-
ების სახელი)

han- (II), haniya- (I) (წყლის, ღვინის და სხვ.) ამოხაპვა
part. hant-; *iter.* hanišk-; *inf.* I hanuwanzi; *inf.* II hananna

hana-¹ (II, აგრეთვე *med.-pass.*) გადაწყვეტა, გადაწყვეტილების
მიღება/გამოტანა, განსჯა, გასამართლება

part. hannant-; *inf.* hannuwanzi; *iter.* hannešk- (hannašk-, აგრეთვე
haššik-); *nom.act.* hanneššar; hannešnatar (*n.*)

– hannari-ya-ši-kan le kuiški ნურავინ შეეღავება, შეეცელება (სასა-
მართლოში)

მღრ. ლუკ. hanna- მოსამართლე (?)

hana-² (*c.*) ბებია

^DHannahanna (*ხათ.-ხეთ. ქალღმერთი* = DINGIR.MAH ღელა
ქალღმერთი)

hananna (*inf.* II)

➤ han-

hannant- (*part.*) გადაწყვეტილი, განსჯილი, განხილული (საქმე, დავა)

➤ hanna-¹

han(n)eš(š)-, haniš(š)- მობათქაშება, (თიხით) შელესვა

part. haniššant-; *nom. act.* hani/eššuar; *inf.* hani/eššuwanzi

– anda hane/iš(š)- (სანთლის, კირღუღაბის? და სხვ.) წასმა

^{DUG}hanešša(r)- (*n.*, *r/n-ფუძ.*), ^{DUG}hanišša- (*c.*), ^{DUG}haniššanni- (*c.*)

(ჭურჭელი ლუღის, ღვინის ამოსახაპად) ციცხვი, ჩამწა (?)

მღრ. ➤ han-, haniya-

hanneššar (hannaššar *n.*, *r/n-ფუძ.*) სამართალი, სასამართლო,
სასამართლო საქმე, სასამართლო პროცესი

– hanneššar/DI-šar hanna- (ვინმესთვის) სასამართლო გადა-
წყვეტილების/განაჩენის გამოტანა/გამოცხადება; (სასამართლოში)

საქმის გარჩევა/მოსმენა (*მღრ. DĪNAM DĀNU*); hannešnaš išhaš / EN
DINI = LÚ DI-ŠU (*ტ.ტ. იურიდიული პრაქტიკიდან*) მოწინააღმდეგე

მხარე; (რელიგიის სფეროდან, ითქმის ღვთაებებზე) სასამართლო/სამართლის უფალი, უზენაესი მსაჯული

➤ ოanna-¹

ოannešk- (ოannašk-, აგრეთვე ოaššik-) (*iter.*)

➤ ოanna-¹

ოannešnant-

➤ ოannišnant-

ოannešnatar (*n.*) სამართალი, მართლმსაჯულების შესრულება

dat.-loc. (აბ.) ოannešnanni სამსჯავრო სსლომაზე/მართლმსაჯულების შესრულებისას

➤ ოanna-¹

ოhanოaniya- (II) (*ლუკ.* < ოhaniya- ბოროტი; მტრულად განწყობილი ?) (ვინმეს მიმართ) მტრული/ბოროტი განწყობის ქონა (?); ყურადღებით ყოფნა, (ვინმეს მიმართ) მზრუნველობის/გულისხმიერების/კეთილგანწყობის გამოჩენა(?); გაკიცხვა, გამცყუნება, დადანაშაულება (?)

მღრ. იერ. (MALUS²) ოha-ოha-ni-wa/i-za, ოha-ni-(ya)-

ოhaniya- (I) (წყლის, ღვინის *და სხვ.*) ამოხაპვა

➤ ოhan-

ოhanikuil- (< *ტოპონიმი* ოHaniku = Ankuwa) ანქეველი

^{DUG}ოhanišša-, ^{DUG}ოhaniššanni- (*c.*)

➤ ^{DUG}ოhannessa(r)-

ოhaniššant- (*part.*) გათხუპნილი, შეღესილი, შეთეთრებული, მობათქაშებული

nom.-acc. sg. n. ოhaniššan

➤ ოhan(n)eš(š)-, ოhaniš(š)-

ოhanišk- (*iter.*)

➤ ოhan-

ḥannišnant- (*c.*) (სასამართლო) პროცესი, გადაწყვეტილება /განაჩენი
– *nom.sg.* ḥannišnanza
➤ ḥanneššar

ḥaniššuar, ḥaneššuar (*n., r/n-ფუძ.*) ბათქაში, ლესილი
➤ ḥan(n)eš(š)-, ḥaniš(š)-

ḥannitalwa(na)- (*ახ., c.*) მოწინააღმდეგე მხარე (სასამართლო პროცესზე)
denom. ḥannitalweš- (II) (სასამართლო პროცესზე) დაპირისპირება
მღრ. ḥannešnaš išḥaš, ➤ ḥanneššar, ḥanna⁻¹

ḥankura- (*რალაქ ალგილი*)

ḥanšatar
➤ ḥaššatar

ḥant⁻¹ (*part.*) სანდო, ერთგული
– *tuel-wa handan (acc.) UN-an uuya* გაგზავნე შენი ერთგული/სანდო კაცი
➤ ḥa-

ḥant⁻² (*part.*)
➤ ḥan-

ḥant⁻³ (*c.*) შუბლი, წინა მხარე, წინა ნაწილი, სახე, პირისახე
= SAG.KI(-anza); *PŪTU(M)*
– ḥanza, ḥandaš, ḥanti, ḥanda, ḥantaz (*adv., postpos.*) წინ, წინა მხარეს, წინიდან, თავიდან და ა.შ.; *denom.* ḥandai-
ლუვ. *ḥant- შუბლი, წინა მხარე, წინა ნაწილი ḥantil(i)- პირველი, წინა
ფალ. ḥantili- პირველი, წინა (*ლუვ. , ფალ. კონტექსტში ?*)

ḥanda (*dat.-loc. sg., adv.*) შესაბამისად; ასე, ამგვარად, ამრიგად; ამიტომ, აქედან გამომდინარე; (*postpos.*) (*ვისიმე/რისიმე*) გამო, (*რისიმე*) თანახმად, შესაბამისად, მიხედვით, (ვისიმე) ნათქვამის საფუძველზე
– *kuit ḥanda* რატომ?

ḥandai- (I) მოწესრიგება, მოგვარება, წინასწარ განსაზღვრა, დაწესება; ორაკულის მეშვეობით დადგენა, გარკვევა, (*ავრეთვე*) მომზადება (*რიგუალის, დღესასწაულის, შესაწირის და სხვ.*); დანიშვნა, დაქორწინება; მორგება/მისადაგება; (*med.-pass.*) დადგენა, გარკვევა, მზად ყოფნა

ḥandaiṭtari = SiXSA-ri ღვინდება/ირკვევა (დადგინდება/გაირკვევა), მზად არის; *part.* ḥandant- (SiXSA-ant-); *iter.* ḥantaiški/a-, ḥanteški/a-; *nom.act.* ḥandauwar, ḥandatt-; *inf.* ḥandauwanzi

– anda ḥandai- (+ *dat.-loc.*) საერთო საქმის კეთება, ვინმესთან (/რაიმესთან) დაკავშირება/გაერთიანება; (*რაიმე საქმეში/წამოწყებაში*) ჩართვა/მონაწილეობის მიღება; nu šanza EGIR-pa (= appa) ḥandahḥut გაბრაზებული (თუ ხარ) , მოწესრიგდი/თავს მოერიე/დამშვიდი! para ḥandai- ღვთაებრივი სამართლიანობით პაგრონობა, გულშემატკივრობა, ზრუნვა (*ვინმემე*)

მღრ. ლუვ. ḥandawataḥit- (*n.*) ხელმძღვანელობა, ბაგონობა, მეფობა; ḥandawat(i)- (*c.*) წინამძღოლი, უზენაესი ხელისუფალი, მეფე

ḥanda(i)š- (*n.,š-ფუძ. ?*) სითბო, სიცხე
dat.-loc. ḥa-an-ta-i-ši me-e-ḥu-ni სიცხეში/ცხელ დროს
მღრ. ფალ. ḥā- (*med.-pass.*) თბობა, ცხელება (?)

ḥandaiṭta- (*რაღაც ადგილი ან სავანი*)

სი⁶ḥandala-¹ (შალის/სელის) ღვინდი/ვიწრო ზოლი (?)

ḥandala-^{SAR2} (*c., ბოსტნეული მცენარე, მწვანელი*)

ḥandaliya- (I) გაბეღვა (< პირისპირ ღვინდი/ თვალის გასწორება; < ḥant-³ ?)

ḥandan (*part. nom.-acc. sg. n.; ახ. ავრეთვე adv.*) ჭეშმარიტად, ნამდვილად, მართლაც; მართლაც, სწორედ, მუსტად, შესაბამისად
↗ ḥandai-

ḥandant- (*part.*) მომზადებული, დადგენილი/განსაზღვრული, მოწესრიგებული/ მოგვარებული; სამართლიანი, მართალი, ჭეშმარიტი/ნამდვილი/ სწორი/მუსტი, ერთგული; დანიშნული, დაქორწინებული; შეთანხმებული/ მორგებული/შესაფერისი/ შესატყვისი

= (SixSÁ-ant-); *nom. sg. c.* handanza, hantanza; *nom.acc. sg. n.* handan, hantan; *nom. pl. c.* handanteš; *denom.* (para) *handanda- (II) ბაგონობა/ბრძანებლობა (*ვინმეზე*), შეწყალება/ შებრალება, ღვთაებრივი სამართლიანობით მოქმედება, ღვთაებრივი სამართლიანობის/ძალის/ნების ჩვენება; *nom. act.* handandatar (*შემოკლ.* handatar) (*n. r/n-ფუძ.*) ღვთაებრივი ძალა/ნება

– para handant- სწორად წარმართული; წინასწარ განსაზღვრული, პროვიდენციული; წინდახედული, შორსმჭვრეტელი (*ითქმის ღვთაებზე*), ღვთაებრივი წყალობით დაჯილდოებული (*ითქმის ადამიანზე*); para handandatar (handatar) ღვთაებრივი ხელმძღვანელობა, მართვა, წარმართვა; ბედისწერის განმსაზღვრელი ღვთაებრივი ძალა, შორსმჭვრეტელობა; para handanteš საიმელო ხელმძღვანელად წარმართველად ქცევა

➤ handai-

(L¹) **handantiyali-**, hatantiyali- (*c.*) (*რაიმეს გამმართველი/ გამწყობი/ შემკეთებელი*) ხელოსანი

➤ handai-

(♣) **handaš** (*dat.-loc. pl., postpos.*) -თვის, გულისთვის, გამო, თანახმად, შესაბამისად, მიხედვით

– aššiyanni handaš სიყვარულის გულისთვის; ŠUM-ni handaš (ჩემი) სახელისთვის

handatt- (*nom.act. c.*) აღსრულება (ბედისწერისა); (*აგრეთვე*) ნლობა/რწმენა, ერთგულება (?)

adj. gen. ♣handattašši- (*ლუვ. მფარველი ღვთაების ეპიგეტი*); *მღრ.*

(♣)handatt(i)- (*ლუვ.*) მზრუნველობა, უზრუნველყოფა/მომარაგება

➤ handai-

(**para**) **handatar** (= handandatar) (*nom. act.*) ღვთაებრივი ხელმძღვანელობა, მართვა, წარმართვა; ღვთაებრივი ძალა, შორსმჭვრეტელობა
dat.-loc. sg. (para) handanni, handandanni

➤ handant-

♣handattašši-

➤ handatt-

ḥandauwar (*nom.act.*)

➤ ḥandai-

ḥanteyara-

➤ ḥantiyara-

ḥanteššar

➤ ḥatteššar

ḥantešk- (*iter.*)

➤ ḥandai-

ḥanteura- (*a-ფუძ. ?*) (*ფირფიტიდან ტექსტების*) ამოწერა, გადმოწერა, ამოკრეფა, ამორჩევა (?)

ḥantezziya-, ḥantezzi- წინა, მოწინავე, პირველი; პირმშო, უფროსი; პირველი რანგის, წარჩინებული, გამოჩენილი

= IGI-zi(ya)-; *nom.acc. sg. n.* ḥantezzi (*adv.*) წინ; მაშინვე, დაუყოვნებლივ/ პირველ შესაძლებლობისთანავე; *abl.* ḥantezziyaz (*adv.*) წინ, წინიდან; ადრე, წინასწარ, წინდაწინ, დროულად; *adv.* ḥantezzili პირველად

– ḥantezzi palši/KASKAL-ši (*adv.*) პირველ ჯერზე, თავიდან, უწინ, თავდაპირველად; ḥantezziš ŠEŠ-aš უფროსი ძმა; DUMU.MUNUS ḥantezziš უფროსი/პირველმობილი ქალიშვილი

ლუვ. ḥantil(i)- პირველი

ფალ. ḥantili- პირველი (*ლუვ. , ფალ. კონტექსტში ?*)

ḥantezziyaḫ- წინ დაყენება, დაწინაურება

➤ ḥantezziya-, ḥantezzi-

ḥantezumna- (*n. ან c.*) (*გადრის*) წინა ეზო, წინა კარი, ვესტიბული (?)

➤ ḥantezziya-, ḥantezzi-

ḥanti (*dat.-loc., adv.*) წინ, პირდაპირ, პირისპირ, წინააღმდეგ; ნაცვლად, სანაცვლოდ, მაგივრად; ცალ-ცალკე, განცალკევებით, სანახევროდ, შუაზე

– ḥanti ḥanti თანაბარ ნაწილებად, სათითაოდ, თითო-თითოდ

ḥanti tiya- (SAG.KI-i tiya- I) დაპირისპირება, გაკიცხვა, მხილება, დადანაშაულება, (*ვინმეზე*) ჩივილი (*სასამართლოში*), პირის მორიდება/მიტოვება; *nom. agent.* ^(L^U)ḥantitiyatalla- (c.) დამსმენი, ინფორმატორი

➤ ḥant-³

ḥanti(ya)- (c.) შუბლისა; გამორჩეული; (*აგრეთვე სამკაული: შუბლზე შემოსაჭდობი ოქროს რგოლი, ძვირფასი ქვებით შემკული*)

ლუკ. ḥanti(ya)- შუბლისა; წარჩინებული, პირველი

ḥantiyai- (I) (*ვინმესთვის*) უპირატესობის მინიჭება; დიდად დაფასება, გაფრთხილება, დაცვა

ლუკ. *ḥantiya- პირველ ადგილზე მოთავსება, უპირატესობის მინიჭება

ḥantiyara-, ḥanteyara- (*adj.*, *დ.მ.*)

მდრ. ^{HUR.SAG}Ḥandiyar

ḥantiyarahḥa- (c.?) *ოქროს რაღაც საგანი*)

ḥantiyašša- (*adj.*, “*ლუკ.*”, *დ.მ.*: *ტოპოგრაფიული ცნება თუ ღვთაების ეპითეტი?*)

ḥantiyaššašši- (“*ლუკ.*”, *დ.მ.*: *ტოპოგრაფიული ცნება თუ ღვთაების ეპითეტი ?*)

ḥandilisk- (*vb.*, *დ.მ.*)

^(L^U)ḥantitiyatalla- (*nom. agent. c.*) დამსმენი, ინფორმატორი

➤ ḥant-³

ḥanumanzi (*აგრეთვე* ḥanumašše) (*ხურ.*) დაბადება, შობა, ნაყოფიერება

ḥanuwanzi (*inf. I*)

➤ ḥan-

ḥanza (*nom. sg.*, *adv.*) წინ, წინა მხარეს, წინიდან

– hanza(n)/SAG.KI-za hark- თვალის დაჭერა, თვალყურის დევნება, დაცვა, გაფრთხილება, მზრუნველობის გაწევა; hanza(n)/SAG.KI-anza ep- მეგობრულად/თავაზიანად შეხვედრა, შეგება
⌈ hant-³

(GI^S)**hanza(n)**- (*n.?* თერძის იარაღი ?)

hanzana- (*a-ფუძ. ? ხურ. რიგუალებიდან*) შავი(?); (მაგყლის) ნართი, ძაფი, ქსოვილი (?)

hanzarwiša- (*ლუვ. დ.მ., დაკავშირებულია ცხვრების საძოვართან*)

hanzašša-

– hašša hanzašša შვილიშვილი (და) შვილიშვილის შვილი
⌈ hašša-

GI^S**hanzataru-** (= GI^Shanza-GI^S-ru; *შენობის რაღაც ნაწილი*)

hap- (I) უხვად ყოფნა

მღრ. ⌈ happar (nom. act.?)

hap(p)- (I, *აგრეთვე med.-pass.*) შეერთება/დაკავშირება/მიბმა, დაყოფა/დათანხმება; დათმობა/დათანხმება, (*ვინმესთან*) მორიგება/დაკავშირება, თანხმობის მიღწევა; (*აგრეთვე, რაიმე საქმის*) მოგვარება, მოწესრიგება, წარმატებით დასრულება
nom. act. happeššar ნაწილი, ასო (*სხეულისა*) და *ა.შ.*

– ... epurawanzi-ma-kan *Ú-UL* hapdari ... ხოლო (ციხესიმაგრის) თხრილის ამოვსება (?) არ გამოვა/ არ მოხერხდება

hap(a)- (*-ფუძ. ?*) მდინარე

= *ÍD*; *denom.* hapai- (I) დასველება, დატენიანება, მორწყვა; -za (*arḫa*)

hapai- ბანაობა, ტანის/ხელის დაბანა

– *ÍD-pa* (hapa) pai-/ uwa-/ peḫute-/ maniyahh- (*წყლის ორდალია, სიგვეხისიგვიორ.* მდინარესთან წასვლა/ მოსვლა/წაყვანა /მდინარისთვის გადაცემა)

ლუვ. hāpa/i- (*c.*) მდინარე, ნაკადი; hapinni- ნაკადული (?); hapai-/ hapi- მორწყვა, დატენიანება; დასვრა, დალაქავება(?)

მღრ. იერ. FLUMEN = hapi- მდინარე; hapat(i)- მდინარის ქვეყანა;

ფალ. hapna- მდინარე

hapa- (c., ფრინველის სახეობა ან მისი ვერცხლის გამოსახულება)

^{GAD}**happa-** (ჭანსაცმლის სახეობა)

hapallašai- (I) დაჭრა/ჭრილობის მიყენება, დაზიანება, დასახიზრება
(ძირითადად თაგვის)

hapalki- (n., ხათ.) რკინა

= AN.BAR

^{TU7}**hapalzil** (hapalzir) (n.) ხორცის კერძი/ მომუშეული ხორცი/ხორცის
წვნიანი

hapanzi (n., ბოროტების, უბედურების აღნიშვნელი გერმინი)

hapanzuwant- მიმნდობი, გამგონი, მორჩილი

ლუვ. Ⴕhapa(n)zuwalatar (n. ლუვ.) ერთგულება, მორჩილება;
Ⴕhapazuwalanni (dat.-loc.)

happar (ახ. happir n., r/n-ფუძ.) (სავაჭრო) ფასი, ღირებულება; ვაჭრობა,
სავაჭრო გარიგება/დახლი

= ŠÁM; ŠĪMU; denom. happarai-/ happariya-, happirai- (I)

– happar iya- ვაჭრობა, სავაჭრო საქმიანობის გაშლა; (საქონლის)
შეფასება/ ფასის დაღება;

happar pai- საფასურის გადახდა; happar šarnink- ფასის/ღირებულების
ანაზღაურება; -za/-šmaš happar da- საფასურის აღება

Ⴖ happarai-; შდრ. Ⴖ hap-

happarai-/ happariya-, happirai- (I) (denom.) გაყიდვა; გადაცემა, გაცემა

Ⴖ happar

ლიკ. epirijeti ის ყიდის

happarnuwašha- (c.), happarnuwatar (n., r/n-ფუძ.) მზის სხივი/გამოს-
ხივება/კაშკაში, კომეტის კული (?), მეტეორი (?)

(DUG)^h**hap(p)აšša-** (c., ჭურჭლის სახეობა)

ḥapati- მორწყული მიწა; სახნავი მიწა; დასახლება მდინარის ნაპირზე/ ხეობაში (?)

= *იერ.* (AQUA.REGIO) há-pa+ra/i-ha-pa-ti-

ḥapatiya- (*vb.*, *დ.მ.* : ცემა, დაჭრა, მოკვლა (?); მორჩილებაში ყოფნა (?); მარცხის განცდა, წაგება < ḥapa-tiya წყლის ორღალია (?), *მღრ.* ḥapa pai-)

^{TU7}**ḥapatulli-** (*n.*, *ფაფის სახეობა*)

^{LÚ}**ḥape/i-**

↗ ^{LÚ}ḥapiya-

ḥappena-

↗ ḥappina-¹

ḥappeššar (*n.*, *r/n-ფუძ.*), ḥappešnant- (*c.*) ნაწილი, ასო (*სხეულისა*); წელი, თედო, ბარძაყი, მუცელი/წიალი (*აგრეთვე გადაგანითი მნიშვნელობით*: მზრუნველობა, მფარველობა)

= ^(UZU)UR; *denom.* (arḥa) ḥappešnai- (I) დაჭრა, დანაწევრება

↗ ḥap(p)-

ლევ. ḥappiša- (*n.*) ნაწილი, კიდური (*სხეულისა*)

ḥabi- (*ხურ.*, *საკულტო ადგილი*)

^{LÚ}**ḥapiya-** (*c.*, *ხათ.*, *კულტის მსახური*)

– É ^{LÚ}ḥapiya- სახლი ^{LÚ}ḥapiya-სო

ḥappina-¹ ცეცხლი; მაყალი (?)

= IZI

– ḥappinit (*instr.*) zanu- ცეცხლზე შეწვა; ḥappini urani ცეცხლში დამწვარი

ḥappina-² მდიდარი

denom. ḥappinah- (II) გამდიდრება; ḥappinant-, ^{LÚ}ḥappinant- მდიდარი, მდიდარი კაცი (= ^{LÚ}NÍG); *აბსტრ.* ḥappinatt- (*c.*) (= NÍG.TUKU) სიმდიდრე; *denom.* ḥappineš- (I) გამდიდრება

– na-at luluwai happinahhi მათ ავაყვავებ და გავამდიდრებ; ... É^DUTU^{URU}PÚ-na para happinešzi ...არინას მზის ქალღმერთის გაძარი გამდიდრება

happir

➤ happar

happira- (*ძვ. happiriya- c.*) ქალაქი, დასახლებული ადგილი, სავაჭრო ადგილი
= URU; URU BÀD (šahhešnaš happira-[?]) გამაგრებული ქალაქი, ციხე-სიმაგრე

(LÚ)**happiri-** (*ც., ვარკვეული სოციალური ჯგუფის წევრი, მომთაბარე, უღაბნოს მცხოვრები ?*)
= ^{LÚ}SA.GAZ; HĀPIRU უცხო, გაღამთიელი; *adj.* (LÚ)hāpiriya- მომთაბარე
– DINGIR hapirieš – hapiri-ღვთაებები; ERIN^{MES} hapiri- – hapiri-ჯარისკაცები

*happiri(y)ant- (*ც.*) ქალაქი (*გასულიერებული*)

=URU-ant-

➤ happira-

*happiriyašeššar (*n., r/n- ფუძ.*) ქალაქი, უბანი

= URU-(ri)yašeššar < happiri (*dat.-loc.*) + ašeššar ქალაქის მოსახლეობა, მოქალაქეთა შეკრება ან < *happiriya- (*denom. adj.*) + ašeššar საქალაქო დასახლება

➤ happira-

happiṣnai- (I), happiṣnant- (*ც.*)

➤ happeššar

happittala- (*ც.*) მამაკაცის სასქესო ორგანო

hapidurmaḫi- (*-ფუძ. ?*) (*ხურ. ?, სიმეზიანი საკრავის – GIŠ^DINANNA-ს აღმნიშვნელი გერმინი ან რაღაც აგრიბუტი*)

hablamziḫi (*ხურ. საკულტო გერმინი*)

^(GIS)hapšalli-, ^(GIS)haššalli- (n.) პაგარა უზურგო სკამი
= ^(GIS)GIR.GUB?

hapti (ხურ. საკულტო ტერმინი: რგოლი)

happu-¹ (adj., დ.მ.)

– GÚ.ZAL = PIRIŠTU საიდუმლო = hap²-pu uttar საიდუმლო (ან მსგავსი) საქმე

happu-² ღობე, მესერი, მღუღე (?)

hapuna- (c., ჭურჭლის სახეობა ან რაღაც მასალა)

hapupu- (hapupa-, hapupi-)^(MUSEN) (c., წიგნი: ოფოფი? ბუ ??)

hapuri- (c., ანაგ.) ჩუზა (?)

^(GIS)happuriya- (c./n.) ბალახი/მწვანილი (ველური), (ხის) ფოთლები

(♣)hap(p)uš(š)- (I) (დაკარგული დროის) ანაზღაურება; დანაკლისის შევსება, დაგვიანებით შესრულება (რიგუალის, მსხვერპლშეწირვის); შეცვლა/ანაზღაურება

iter. hapuški/a; part. hap(p)ušant-

hapuš- (n.), hapušant- (c.) ფეხი (?); მამაკაცის სასქესო ორგანო (?); სახელური, ტარი, ღერო (??)

მღრ. ო hapušāšša(r), hapušeššar, hapušāššant-

TÚG hapušam[(-)

ო (♣)hap(p)ušant-

hapušant- (c.)

ო hapuš-

hap(p)ušant- (part.) მოთელილი (?)

= ლეგ. ha-pu-ša-am[-]

– TÚG hap(p)ušant- მოთელილი განსაცემელი (?)

ო (♣)hap(p)uš(š)-

ჰაპუშაშანტი- (c.)

➤ ჰაპუშაშა(r)

ჰაპუშაშა(r), ჰაპუშეშარ (n.), ჰაპუშაშანტი- (c.) ღერო, გარი (ისრის)

მღრ. ➤ ჰაპუშ-

ჰაპუში/a

➤ (♣)ჰაპ(p)უშ(შ)-

ჰაპუტია- (სახმელის სახეობა)

ჰაპუშ(-) (სახმელის სახეობა)

ჰაპუტი- (n.) გახგი, (დაქანებული მურგის მქონე) სავარძელი

= ^{GIS}GU.ZA GÍD.DA

(^{KUŠ})**ჰაპუტრი-** (n?) (ხარის) შესაბამელი მოწყობილობა; უღელი, თოფრა (?), აღვირი, გყავის ღველი (?)

denom. hauptriya- (I) უღელში შებმა

– 2 ^{KUŠ}ჰაპუტრი GUD^{HLA} ADDIN 2 უღელი ხარი

^{GIS}**ჰაპუ(ტ)რია-** (c./n., მცენარე, რომლის სურნელსაც აფრქვევენ მსხვერპლშეწირვისას, ღვთაებების მრისხანების დასაცხრობად);

ჰაპუ(ტ)რიანტი- (n.) მცენარეული საფარი, სიმწვანე

ჰაპ(p)უაი- მიბმა (?)

მღრ. ➤ ჰაპ(p)-, ➤ჰაპუ-², ➤(^{KUŠ})ჰაპუტრი-

^{DUG}**ჰაპუაი-** (n., ჭურჭლის სახეობა)

➤ ^{DUG}ჰაპუაი-

ჰაპუალაშა- (c., subst., დ.მ.)

ჰარ-

➤ ჰარ(k)-, მღრ. აგრეთვე ➤ ჰარza

ჰარა- (II) დაფხვნა/ დაფშვნა/დაქუცმაცება, დანგრევა/დარბევა; წაბილწვა, (med.-pass.) დაღუპვა, გაფუჭება

part. ḥarrant-; *caus.* ḥarranu- (I); *iter.* ḥarranušk-; *inf.* ḥarruwanzi; *nom. act.* ḥaratar (*n.*)

– arḥa ḥarra- მთლიანად დამსხვრეული, დაზიანებული, გაფუჭებული
ლკვ. ḥarra- გასრესა, დამსხვრევა, ჭყლეტა (?); ^{NA4}ḥarra- წისქვილის ქვა

ḥarai- (*c., subst., დ.მ.*)

ḥarak-

➤ ḥark

ḥarallai- (*vb., დ.მ.*)

^{TU7}ḥaramma(-) (*subst. ?, adj. /part., დაკავშირებულია საჭმელთან*)

ḥara(n)- (*c.*) არწივი

= TI₈^(MUŠEN), ERŪ

ფალ. ḥara(n)- არწივი

ლკვ. TI₈^(MUŠEN).MES³-in-za

მდრ. კარ. *Ḥara(na)-muwa

ḥarrani- (*თუ ḥurrani- ?*) (*c., სამისნო ფრინველი*)

ḥaranili (*adv.*) არწივისებრ

– nu-wa ḥaranili šakuiškizzi არწივისებრ იყურება

➤ ḥara(n)-

ḥarant- (*c., ოქროთი შემკული რაღაც სავანი*)

ḥarrant- (*part.*) დაზიანებული; დაღუპული, დაკარგული; ცუდი, უვარგისი, გაფუჭებული

nom. sg. c. ḥarranza

– MU.KAM-za ḥarranza წელი (წლის მოსავალი) დაკარგული/დაღუპული(ა); ḥarran (*nom. acc. sg. n.*) watar გაფუჭებული (= კულტისთვის უვარგისი, წაბილწული წყალი)

➤ ḥarra-

ḥarranu- (*caus., I*)

➤ ḥarra-

ḥarranušk- (*iter.*, *ლუდის გამოხდასთან დაკავშირებული გერმინი*)
➤ ḥarra-, ḥarranu-

^{NA4}**ḥararazi-** (*n.*) წისქვილის ქვა, დოლაბი

ḥarapašu- (*c.*, *subst.*, *დ.მ.*)

^{NINDA}**ḥar(a)špawant-** (*c.*, *მხოლოდ pl.*, *ნამცხვრის სახეობა*)

ḥar(a)šu ბრინჯაო (?)
= ZABAR?

ḥaratar (*n.*, *r/n-ფუძ.*), **ḥaratnant-** (*c.*) დანაშაული, (*კანონის, ვინმეს უფლებების*) დარღვევა, სამარცხვინო საქციელი
ლუვ. ḥāratar (*n.*, *r/n-ფუძ.*), **ḥaratnanti-** (*c.*) შეგვევა, მგრობა; *adj. gen.*
ḥaratnašši-
➤ ḥarra-

^(GÍŠ)**ḥarau-** (*n.*) ალვა, ალვის ხე
= Á.SAL

ḥarauni- = ḥarnau-
➤ ḥarnau-

ḥarešhi- (*ხურ.*, *სარიგუალო გერმინი*)

^(DUG)**ḥarḥara-** (*c.*, *ლითონის დიდი ჭურჭელი სითხისთვის*)

ḥarḥari (*ხურ.* *საკულტო გერმინი*) ჯაჭვი (*სამკაული ან ამულეტი*)

ḥari (*ხურ.* *საკულტო გერმინი*) გზა (*განმწმენდი, სარიგუალო*)

ḥari (*სარიგუალო შეძახილი*)

ḥari-, **ḥariya-** (*c.*) ხეობა

ḥariya- (I) ჩაფვლა, დამარხვა

^(U)**ḥariyanti-**^(SAR) (*c.*, *სამკურნალო მცენარე*)

^{GIS} **ħarippa-** (*c.*, ხოს ხელსაწყო, ინსტრუმენტი)

ħarišana- (*c.*, ლითონის რაღაც საგანი)

ħarišitta(i)- (*vb.*, დ.მ.)

ħarištani- (*c.*) საკუჭნაო, საწყობი

^{DUG} **ħariulli-** (*n.*, ჭურჭლის სახეობა)

^{GIS} **ħariuzzi-** (*n.?*, ლერწმისგან მოწნული მავიდა)
= ^{GIS} BANSUR AD.KID

ħar(k)- (I) (და)ჭერა, დაკავება; ქონა/ყოლა, ფლობა

– *part. nom.-acc. sg. n.* + ħar(k)- აწარმოებს შედეგნილ წარსულს: iyan ħarzi გააკეთა (გაკეთებული აქვს); ištamaššan ħarkir მოისმინეს/გაიგეს (მოსმენილი/გაგონილი აქვს); ar(k)- + *inf.* გამოხატავს მზადყოფნას რაღაცის გასაკეთებლად: akuanna ħarkanzi მზად არიან დასაღვევად; aššu ħar(k)- კარგად/კეთილად მოპყრობა; aššuli ħar(k)- მეგობრულად მოპყრობა; ħengani ħar(k)- სიკვდილის მისჯა; ħuda ħar(k)- მზად ყოფნა; genzu ħar(k)- მოწყალე თვალთ ყურება; memiyanaš/*AWATE*^{MEŠ} ħar(k)- გამტყუნება, ბრალის დადება; IGI^{HL.A}/šakuwa ħar(k)- (+ *dat.-loc.*) თვალის დაჭერა (*რამემე*); wašduli ħar(k)- (*ვისიმე*) დამნაშავედ მიხნევა; anda ħar(k)- შეკავება, დაჭერა; სათუთად მოვლა, გაფრთხილება; appa ħar(k)- დაყოფნება, შეფერხება, შეზღუდვა, დაჭერა, დაკავება; -za arahza/ arahziya ħar(k)- გარეთ დგომა/გარეთა მხარის დაკავება; (ŠU^{HL.A}) arahzanda ħar(k)- ხელების შემოხვევა /დაცვა, მფარველობა; arħa ħar(k)- წართმევა; უარყოფა; უკან წაღება; ħanza(n)/SAG.KI-za ħar(k)- თვალყურის დევნება, ყურადღების მიქცევა, მზრუნველობის გაწევა; katta ħar(k)- (*ვისიმე*) მორჩილებაში ყოლა; menahħanda/IGI-anda ħar(k)- დაპირისპირება; pe ħar(k)- მიძღვნა, მირთმევა, გადაცემა; šara ħar(k)- (ზევით) აწევა

ħark-, ħarkiya- (I, *იშვითად med.-pass.*) დაღუპვა

= ZAH; *HALÁQU*; *part.* ħarkant-; *iter.* ħarkišk-; *inf.* ħarganna; *caus.* ħarganu-; ħarnink-; *nom.act.:* ħarga- (*c.*), ħargatar (*n.*)

– anda hark- განსაცდელში ჩაეარდნა; უნაყოფობა (*ითქმის მინდორზე*); arha hark- მთლიანად მოსპობა, განადგურება; para hark- გაქრობა

harga- (*c.*) განსაცდელი, საფრთხე; ნგრევა, განადგურება, მოსპობა; დამარცხება, მარცხი
= ZÁĤ, ZÁĤ^{II}; ŠAĤLUQTI
↗ hark-, harkiya-

harganna (*inf.*)
– apaš-ma-mu harkanna ... šanahta ის ჩემს დაღუპვას ... ცდილობდა
↗ hark-, harkiya-

harganau- (*c./n.*), harganawant- (*c.*), harganawi- (*c.*), გერფი ?, ქუსლი ?

harkant- (*part.*) დანგრეული, განადგურებული, დაკარგული
↗ hark-, harkiya-

harganu⁻¹ (*caus.*, I) გათეთრება
↗ harki-

harganu⁻² (*caus.*, I)
iter. harganušk-; *part.* harganuwant- დანგრეული, განადგურებული
– arha harganu- მთლიანად მოსპობა; katta(n) arha harganu- მიწასთან გასწორება, აოხრება; šara harganu- ამოძირკვა, აღმოფხვრა(?)
↗ hark-, harkiya-

harkatar (*n.*, *r/n-ფუძ.*) განადგურება, (და)ნგრევა, დაღუპვა; დამხობა, (სამეფო ტახტიდან) ჩამოგდება
↗ hark-, harkiya-

harga- (*c.*) განსაცდელი, საფრთხე; ნგრევა, განადგურება, მოსპობა; დამარცხება, მარცხი
= ZÁĤ, ZÁĤ^{II}; ŠAĤLUQTI
↗ hark-, harkiya-

harkeš (I, *denom.*) გათეთრება (თეთრდება)
↗ harki-

ħarki- თეთრი, ნათელი
= BABBAR/ KÜ; *denom.*: ħarkeš გათეთრება (თეთრდება); ħarganu-
გათეთრება (ათეთრებს)
– IGI^{HLA} -aš ħarki თვალის კაკალი (*შდრ.* IGI^{HLA} -aš dankui თვალის
გუგა)

ħarkiya-
⌈ ħark-, ħarkiya-

ħarkišk- (I, *iter.*)
⌈ ħark-, ħarkiya-

^{NA4}**ħarmiyalli-** (*n.*, *ქვის სახეობა ან ქვის რაღაც საგანი*)

ħarmili- (*subst.?, adj.?*)

⚔**ħarmima-** (*გოპოვრაფიული ცნება, ავრეთვე გოპონიმი*)

ħarmina- (*c.*, *სასმელის სახეობა*)

ħarna- ამოდრავება/აღლევა; ფერმენტაციის, ღუღის, გაფუების
გამოწვევა
part. ħarnant- აფუებული (ცომი); *deverb.* ħarnammar; *nom. act.* ħarneššar,

...

⌈ ħarnammar, ⌈ ħarnanta-, ⌈ ħarnai-²

ħarnai-¹, ħarniya- მოსხურება, მოფრქვევა, მოპკურება, დაწვეთე-
ბა/ჩაწვეთება

ħarnai-² (ტკბილი/შედეგებული) რძე (?)

⌈ ħarna-

ħarnaišar, (*ახ.*) ħarneššar (*თუ* ħurnaišar, ħurneššar ?) (*n.*, *r/n-ფუძ.*)
(*სახურებელი ხელსაწყო/ჭურჭელი*)

– EZEN₄ ħarnaišar<aš> – ħarnaišar-ის დღესასწაული

⌈ ħarnai-¹, ħarniya-

ħa/urnaliant- (*adj.*, *დ.შ.*)

ḥarnamma(r) (*n.*, *r/n-ფუძ.*) საფუარი, ხაში (ცომისა); ფერმენტი; დულილი, (*ავრეთვე*) მღელვარება (?)

denom. ḥarnamniya- (I) (ქვეყნის, ხალხის) მღელვარების გამოწვევა, ამბობებაზე წაქეზება, შეგულიანება; (მდინარის, მღვის) დელვის გამოწვევა; (თიხის, ცომის) (მო)რევა, ზელა; *part.* ḥarnamniyant-; *nom. act.* ḥarnamniyašḥa- (*c.*) არეულობა, მღელვარება

– anda ḥarnamniya- (სიოხის) შენჯღრევა, შერევა; kattan ḥarnamniya- (ხალხის, ქვეყნების) ერთმანეთის წინააღმდეგ წაქეზება

ლუკ. ḥarnamman- (*n.*) საფუარი, საფუარიანი ცომი (?)

➤ ḥarna-

ḥarnant- (*part.*) აფუებული (ცომი)

nom.-acc. n. ḥarnan

➤ ḥarna-

ḥarnanta- (*c.*, *ლუკ.*) (ცომის) საფუარი, ხაში

– NINDA ḥarnantaš საფუარზე გამომცხვარი პური

ლუკ. ḥarnanti- (*c.*) საფუარი, საფუარიანი ცომი; ḥarnantašši- (*adj. gen.*;

პურის სახეობა: საფუარზე გამომცხვარი/მკავე პური ?)

(GIŠ)ḥa/urnašala- (*n.*) თავსახურიანი ყუთი/სკივრი

ḥarnau-, ḥarnu- (*c./n.*) სამშობიარო სავარძელი

adj. ḥarnuwašši-

– (MUNUS) ḥarnawaš (= ^{MUNUS}ŠĀ.AB.ZU, ^{MUNUS}ŠĀ.ZU ბებიიქალი)

სამშობიარო სავარძლის (ქალი) = ბებიიქალი, ძიძა

ḥarneššar

➤ ḥarnaišar

ḥarni- (*ხურ.*, *საკულტო/საგადრო მოწყობილობა*)

ḥarnink- (*caus.*, I) განადგურება, მოსპობა, დანგრევა

– ZĀH; ḤULLUQU; *part.* ḥarninkant-; *iter.* ḥarninkešk-; *inf.*

ḥarninkuwanzi; *nom. act.* ḥarninkuwar

➤ ḥark-, ḥarkiya-

ḥarnu(wai)-

➤ ḥarnai-¹, ➤ ḥarniya-

^{UZU} **harniu-** (-ფუძ?, სხეულის რაღაც ნაწილი)

harp-, **harpiya-** (I *act.*, *med.-pass.*) (ერთი ჯგუფიდან მეორეში) გადასვლა /გადაჯგუფება, (ვინმესგან) განდგომა (ვისიმე მხარდასაჭერად), გამოყოფა, განცალკევება, განშორება, შეერთება
part. **harpant-**; *iter.* **harpišk-**; *nom. act. gen.* **harpuwaš**
– *anda* **harp-** (ღვთაებების) დაჯგუფება (*მათთვის მსხვერპლის შეწირვის მიზნით*); *katta(n)* **harp-** ცალკე დაწყობა/დალაგება; მოგროვება/დაგროვება; 2-*ŠU* **harpan** ორად გაყოფილი

(♣)**harpa-** (*c./n.*) გროვა, მიწაყრილი

^{GIS} **harpa-** შეშის გროვა; (*აგრეთვე*) კოცონი

denom. **harpai-** დაგროვება, დახვავება

– *EZEN*₄ **harpaš**, *EZEN*₄ **harpiyaš** მოსავლის დღესასწაული

➤ **harp-**

harpali- (*n.*) (შეშის) გროვა; ბორცვი/ გორაკი

➤ **harp-**

^{NINDA} **harpana-** (-ფუძ?, *პურის ან ნამცხვრის სახეობა*)

➤ **harp-**

(L¹) **harpanalli(ya)-**, **harpanalla-** (*c.*) მეამბოხე, მოღალატე, განდგომილი, მტერი

ლუვ. (♣)**harpanalla/i**, **harpanaliya-**, ♣**harpanuwant-** მეამბოხე, მოღალატე, განდგომილი, მტერი; ♣**harpanalla** არალოიალურად, არაკეთილსინდისიერად

➤ **harp-**

harpant- (*part.*) ერთად დაწყობილი, თავმოყრილი, გაერთიანებული, შერწყმული; დანაწევრებული, დაყოფილი (ჯგუფებად) (?)

nom. sg. c. **harpanza**; *nom. pl. c.* **harpanteš**; *nom. acc. pl. n.* **harpanda**

➤ **harp-**

ha/urpanušša- (*გოპონიმი*)

harpiya-

➤ **harp-**

^{UZU} **ḡa/urpi-** (c., ცხოველის სხეულის რაღაც ნაწილი)

ḡarpu- მტრული, საწინააღმდეგო (?); არეული, უწესრიგო (?)
➤ ḡarp-

^{NINDA} **ḡa/urpunašši-** (c., პურის ან ნამცხვრის სახეობა)
მღრ. ➤ ^{NINDA} ḡarpana-

(*)**ḡarpušta-** ფოთოლი

➤ ḡurpašta(n)-

ლუკ. *ḡarpušta- (*ḡurpušta-?, n., subst. დ.მ., ფოთოლი ?)

ḡarš⁻¹, ḡaršiya- (I) (ყამირის) გატეხვა, (მიწის) დამუშავება, მოხვნა
iter. ḡarašk-, ḡaršišk-; *deverb.* ḡaršauwar, ḡaršau- (n.); *inf.* ḡaršuwanzi

***ḡarš⁻²** ბობოქრობა, დღევა, მღელვარება, მძვინვარება

➤ *ḡaršatar, ḡaršannaš; ➤ ḡaršiḡarši-; ➤ ḡaršummar

ḡaršaimma- (subst. ?, adj./part., დაკავშირებულია საჭმელთან)
მღრ. ➤ ^{TU7} ḡaramma(-)

ḡaršallant- გაბრაზებული, განრისხებული

*ḡaršal(1)a(i)- გაბრაზება, განრისხება < *ḡarš⁻²

➤ *ḡarš⁻²

ḡaršan- თავი

– SAG.DU-aš (= ḡaršanaš) ÚŠ.TAR (= akkatar) /waštul მიიმე დანაშაული
(სიკვდილით რომ ისჯება)

➤ ḡaršar/ ḡarš(ša)n

ლუკ. *ḡaršāni- (subst. დ.მ., თავი ?)

ḡaršanallai- (I, denom.) გვირგვინით შემკობა

= GILIM-ai-

➤ ḡaršanalli-

ḡaršanalli- (n.) გვირგვინი, დიადემა

= GILIM; KILILU; denom. ḡaršanallai-

➤ ḡaršar/ ḡarš(ša)n

ḥaršanant-, ḥaš(š)arnant- (*adj.*, უკავშირდება მარცვლეულს, ქერს, ემერს)

ḥaršannašši-

⌈ *ḥaršatar

⌈**ḥa/uršani-** (*c.*, რაღაც ნივთიერება)

შდრ. ⌈ ḥaršanili-

ḥaršan(n)ili-, ḥaššarnili- (*c.*, მარცვლეულის სახეობა)

GIS¹ **ḥaršandanahit-** (*n.*, ლუვ, გადახურული, ავღარში სამგმავრო ეგლი ან ეგლის ნაწილი)

ლუვ. ⌈ḥaršanda(n)- (გრანსპორგის სახეობა ან გრანსპორგის ნაწილი: ბორბალი ?)

ḥaršar/ ḥarš(ša)n- (*n.*, *r/n-ფუძ.*) თავი (სხეულის ნაწილი); თავი/კაცი /სული/პირი/პიროვნება; (რისაზე) წინა ნაწილი/წვერი/თავი; მეთაური/მთავარი/ ხელმძღვანელი/უფროსი; დასაწყისი
= ^(UZU)SAG.DU, SAG; REŠU

***ḥaršatar** ჭექა-ქუხილი, ავღარი, კოკისპირული წვიმა

– ^{DU} ḥaršannaš ამინდის ღვთაება ჭექა-ქუხილისა/ავღრისა; *adj. gen.*

ḥaršannašši- (ლუვ, ამინდის ღვთაების ეპითეტი)

⌈ *ḥarš-²

(A.ŠA) **ḥaršauwar**, ḥaršaun- (*n.*) მოხნული მიწა/მინდორი

⌈ ḥarš-¹, ḥaršiya-

ḥarši- (*c.*? / *n.*?) მოხნული/სახნავი მიწა

⌈ ḥarš-¹, ḥaršiya-

NINDA¹ **ḥarši-** (*c.*) მთლიანი (მრგვალი) პური, პურის კვერი, ფუნთუშა, (შესაწირი) პური

= NINDA.GUR₄.RA (სიგყვასიგყვიო: სქელი პური)

DUG¹ **ḥarši-** (*c.*) (^{DUG/GIS}ḥaršiyal *n.*, ^{DUG/GIS}ḥaršiyalli/a- *c.*) (მარცვლეულის, ლულის, ღვინის შესანახი) ჭურჭელი, ქვევრი, პურის კალათა

LÚ¹haršiyala- (*c.*, *კულგის მსახური*: პურის შემწირველი ?);
DUG²haršiyallanni- (*n.*) პაგარა ზომის ჭურჭელი, პროლექტების შესა-
ნახად (?)

– EZEN₄ (DISI) DUG³harši ginuwaš ქვეერის(?) გახსნის (საგამაფხულო)
დღესასწაული; EZEN₄ zeni DUG⁴harši šuħuwaš (პროლექტების) ქვეერ-
ში(?) ჩაყრის/ქვეერის გავსების საშემოდგომო დღესასწაული; EZEN₄
DUG⁵harši genuwaš ქვეერის(?) გატეხვის/გახსნის დღესასწაული; EZEN₄
(DISI) DUG⁶harši šuħhawaš hešawaš ქვეერის(?) გავსების (და) გახსნის
დღესასწაული

haršiharši- (*n.*) ჭექა-ქუხილი, ავღარი
𐎧 *harš-²

NINDA¹har(a)špawant- (*c.*, *პურის ნამცხვრის სახეობა*)

haršummar (*n.*, *r/n-გუძ*) (მდინარის) დინება, სათავე/გემო წელი,
სიღრმე
𐎧 *harš-²

NINDA²haršupanni- (*c.*, *პურის ნამცხვრის სახეობა*)

hartagga- (*c.*, *მგაცელებელი ცხოველი*, დათვი)

= AZ

– LÚ¹hartagga- “დათვ-კაცი” (*კულგის მსახური*; *მღრ.* LÚ¹MEŠUR.ZÍR,
UR.BAR.RA, UR.MAH “მალ-კაცები”, “მგელ-კაცები”, “ლომ-
კაცები”)

hardu- (*c.*) შთამომავლობა, მომავალი თაობა, მოდგმა

ლუგ. harduwa- (*c.*), hartuwa(-)hartuwati (*abl.-instr.*) შთამომავლობა;
harduwatt(i) შთამომავალი
იერ. ha+ra/i-tu-wa/i-

GIŠ¹harduppi- (*ან* GIŠ²hurduppi-, *c.*, *ღვთაების აგრიბუტო; ავეჯი(ს*
ელემენტო), (საკულტო) მოწყობილობა (?))

– D³Harduppi- გაღმერთებული harduppi-

GIŠ³haru- (*n.*[?], *ხოს ჯიში*)

მღრ. 𐎧 (GIŠ³)harau-

ḥaruhulzi (*ხურ., სარიგულო გერმინი?*)

ḥarunai-

➤ ḥar(u)wanai-

ḥaruwa- (*ც.*?) გზა, ბილიკი

=? KASKAL

ლუკ. *ḥarwa- გზა, ბილიკი; ḥarwa- (*vb.*) გაგზავნა (??, ḥarwandu- დაე,

გზას გაუყენონ/სხვაგან წაიყვანონ/გაგზავნონ ??); ḥarwanna/i- ვიწრო

გზა, ბილიკი; ḥarwanni(ya)- (*vb.*) გაგზავნა

იერ. ḥa+ra/i-wa/i-ni-(ya)- (*vb.*) გაგზავნა

➤ ḥarwana-, ➤ ḥar(u)wanai-

ḥar(u)wanai- (I) ამოსვლა (*ითქმის მშეშე*)/გათენება; (ღრუბლების)

სხვაგან გაგზავნა/გაყრა, გამოდარება (?)

➤ ḥaruwa-, ➤ ḥarwana-

ḥarwana- (*ც.*?) მშის ამოსვლა, განთიადი (?), აღმოსავლეთი(?)

➤ ḥaruwa-, ➤ ḥar(u)wanai-

MUNUS/LÜ **ḥarwant-** (*ც.*) (*როსამე*) შემნახველი, მცველი/დამცველი,

მომგვლელი, მეთვალყურე (ქალი/კაცი)

= MUNUS/LÜ UMMEDA; TĀRĪTU

ḥarwaši- (*adj.*) საიდუმლო, დამალული, ფარული, მალული; (*adv.*)

საიდუმლოდ, ფარულად, მალვით

DUG **ḥarwili-** (*ფეხის ფორმის ჭურჭელი*)

ḥa/urzanni- (*ც., დ.მ.*)

(NINDA) **ḥa/urzazu(n)t-**, ḥa/urzašu(n)t- (*n.*) ჩაბუქბუქებული პური/პურის ნაჭრები

ლუკ. (NINDA) ḥarzazut- (*n.*) წვნიანით გაქვნილი პური/პურის ნაჭრები(?)

ḥarziyalla- (*ც.*) ვირთხა (?); ხელიკი (?); ლოკოკინა (?); სალამანდრა (?)

ჰაშ(შ)⁻¹ (c.) ნაცარი, საპონი (= *მეთში ვარეული ნაცარი*); მგვერი, ღორი, მიწა (*ავრეთვე*) ჭუჭყი, სიბინძურე
მღრ. Ⴇ Ⴇაშა-²

ჰაშ(შ)⁻² (II, *ავრეთვე* I) დაბადება, შობა
< * hamš- (*მღრ.* Ⴇაშatar, Ⴇანatar; Ⴇაშა- Ⴇანაშა-)
part. Ⴇაშant-; *caus.* Ⴇაშ(შ)anu-; *iter.* Ⴇაშk-; *nom. act.* Ⴇაშatar/ Ⴇანatar;
Ⴇაშsumar
Ⴇ Ⴇაშatar, Ⴇანatar; Ⴇ ^{MUNUS} Ⴇაშ(შ)nupalla-, Ⴇ ^{MUNUS} Ⴇაშauwa-

ჰაშ(შ)⁻³/ Ⴇეშ(შ) (I, *ავრეთვე* II) გაღება, გახსნა
part. Ⴇაშant-; *iter.* Ⴇაშk-/Ⴇეშ(i)k-, ႧაშႧაშk-; *nom. act.* Ⴇეშuwar
– appa/EGIR-pa Ⴇაშ- ხელახლა გახსნა
Ⴇ ႧაშႧაშ-, Ⴇ Ⴇიშwai-

Ⴇაშა⁻¹ (c.) შეილიშეილი
– Ⴇაშა Ⴇანაშა შეილიშეილი (და) შეილიშეილის შეილი
ლუკ. Ⴇამა/i- შეილიშეილი, Ⴇამსუკkalla- შეილიშეილის შეილი
იერ. Ⴇამ(a)s(i)- შეილიშეილი

Ⴇაშა⁻² (Ⴇაშა-²) (c.) კერა, ბუხარი, საცეცხლე, მაყალი
= GUNNI; KINŪNU
მღრ. Ⴇ Ⴇაშ(შ)⁻¹
ლუკ. Ⴇაშanitt(i)- (c.) კერა; (*adj. gen.*) Ⴇაშanitta[შა⁻²]

^{GI} Ⴇაშალი-, Ⴇაშალი- (n.) პატარა უბურგო სკამი

^{LŪ} Ⴇაშამილი- (c.) ხასამილის კაცი/ქურუმი
– ^DႧაშამილი- (ღეთაება) ხასამილი

^{LŪ} Ⴇაშანა- ოჯახის წევრი, სისხლით ნათესავი
Ⴇ Ⴇაშ(შ)⁻², Ⴇ Ⴇაშatar

Ⴇაშant⁻¹ (*part.*) დაბადებული, ახალშობილი; (ღვიძლი) შეილი, შთამომავალი
Ⴇ Ⴇაშ(შ)⁻²

Ⴇაშant⁻², Ⴇეშant- (*part.*) გაღებული, გახსნილი
Ⴇ Ⴇაშ(შ)⁻³/ Ⴇეშ(შ)-

ḥaššant-³ კერა
↗ ḥašša-²

ḥaššantalli- (*adj.*, *ლაკავშირებულია დაბადებასთან*)
– EZEN₄ ḥa-ša-an-ta-<ra>al-li-ya-aš (*ღვთაებრივი*) ბებიქალების
დღესასწაული (?), დაბადების ზეიმი (?)
↗ ḥaš(š)-²

ḥaš(ša)nu- (*caus.*, I) შობა, გაჩენა/დახმარება ქვეყნად მოვლენაში
– ḥa-aš-ša-nu-e-ra-an [X GIŠ.N]Á-aš MUNUS-aš iwar მათ შობეს ის
(ქუმარბი), როგორც ქალი (შობს) [... სა]წოლში; ḥa-aš-ša-nu-e-ra-an
MUNUS^{M[EŠ?} ის ქალე[ბმა?] შვეს
↗ ḥaš(š)-²

ḥaššanzipa- (*taršanzipa-*)
↗ taršanzipa-

ḥaššarnant-
↗ ḥaršanant-

ḥaššarnila (*-ფუძ. ?, მცენარეული პროდუქტი*)

ḥaššatar, ḥanšatar (*n.*, *r/n-ფუძ.*) დაბადება, შობა, მშობიარობა;
ჩასახვის/ განაყოფიერების/ გამრავლების უნარი, (*მცენარის*
თესლის) გაღვივების/ აღმოცენების უნარი; საშო; შთამომავლობა,
ოჯახი/ გვარი/ (სისხლით) ნათესაობა
= MÁŠ; *KIMTU* ოჯახი

– EZEN ḥaššannaš შობის/საშოს დღესასწაული/სადღესასწაულო
რიტუალი; LÚ^{MES} ḥaššannaš-šaš მისი ოჯახის კაცები = მისი ოჯახის
წევრები/სისხლით ნათესავები; (LÚ)ḥaššanna- ოჯახის წევრი, სისხლით
ნათესავი; šalli ḥaššatar (*სიგვესიგვეით*: დიდი ოჯახი =) სამეფო
ოჯახი
↗ ḥaš(š)-²

ḥaššattena (*თუ taršattena?*) (*სპილოს ძეგლის სავანი*)

MUNUS³ **ḥašawa-** (*c.*) (*სხვადასხვა საკულტო-სარიტუალო ფუნქციის*
მქონე) (გრძნეული) დედაბერი
= MUNUS³ ŠU.GI

➤ **haš(š)-²**

hašhaš- (მო/ჩამო/გადა/)აფხეკა; (გა)ლესვა; რანდვა, გაშალაშინება
part. hašhaššant- გაშალაშინებელი, გალესილი და ა.შ.; *nom. act.*

hašhašuar

➤ **haš(š)-³/ heš(š)-**

hašhašk- გახსნილი, გაღებულ

➤ **haš(š)-³/ heš(š)-**

hašhašuar (*nom. act.*)

➤ **hašhaš-**

haššik-¹, hannašk-, hannešk- (*iter.*)

➤ **hanna-¹**

haššik-² (I, *ავრეთვე med.-pass.*) გაძღობა, გულის მოჯერება

part. haššikant- მადღარი; *caus.* haššikanu-

– nu-wa-za-kán [tuk ^DUTU] Arinna uwanna ha-aš-ši-ik-lu დაე, შენი, არინას მშის ქალღმერთის, ყურებით გული ვიჯერო!

მღრ. ➤ išpai-, ➤ nink-

ფალ. haš- გაძღობა

^{GIS}**haš(š)ik(ka)-** (*n.*, *რომელიდაც ხეხილი და მისი ნაყოფი: კაკალი?, ლეღვი?*)

haššikanu- (*caus.*)

– ^DU EN-YA hewu[n] mekki iya nu-wa dankuin daganzipan haššiqanut
ამინდის ღვთაებაზე, ჩემო ბატონო, უხვი ქმენ წვიმა და ბნელი მიწა
გააძღე

➤ **haššik-²**

hašk-¹ (*iter.*)

➤ **haš(š)-²**

hašk-², heš(i)k- (*iter.*)

➤ **haš(š)-³/ heš(š)-**

hašgala- (*subst.*, *ღმ. თუ თეონიმი?*)

ḥašmeni- (*თუ* tarašmena/i-?) ჩრდილოეთი

ḥašmušalli(ya)- (*subst., დ.მ.*)

ḥaš(ša)nu- (*caus.*)

➤ ḥaš(š)-²

^{MUNUS}**ḥaš(ša)nupalla-** ბებიიქალი

(*)**ḥašp-** (I) დაპყრობა, დაძლევა, დამარცხება, დანგრევა
ლუვ. (*)**ḥašpa-** დანგრევა

***ḥašt-, ḥaštai-** (*n.*) ძვალი, ნეშტი; (*აგრეთვე*) წინააღმდეგობის გაწევის უნარი/ძალა, გამძლეობა, ამგანობა; სიგრძის საზომი ერთეული (*დაახლ.* 32 სმ.)

= ^{UZU}GİR.PAD.DU

ლუვ. ḥāš- ძვალი

***ḥaštali-** (*c.*) გმირი, მეომარი (*ღვთაება, აღამიანი*); (*adj.*) მებრძოლი, მეომარი, მამაცი (*ღვთაება, აღამიანი*)

= UR.SAG-li-; *QARDU* (*adj.*); *QARRĀDU* (*subst.*); *აბსტრ.* ḥaštaliyatar/
ḥaštariyatar (*n., r/n-ფუძ.*) გმირობა, ძალა, ღონე (= UR.SAG-(liya)tar);
ḥaštali/eš- (I) გაძლიერება, გაგულადება

^{LÚ}**ḥaštanuri-** (*c., კარისკაცი, თანამდებობის პირი*)

ḥaštapi-^(MUŠEN) (*c., სამისნო ფრინველი*)

ḥaštariyatar

➤ ḥaštaliyatar

ḥašter- (*r-ფუძ., c.*) ვარსკვლავი

= MUL; *KAKKABU*

nom. sg. ḥašterza / ḥašter-š/

– ^{URU}Ḥaštiran (*acc.*), ^{URU}Ḥaštiraš (*gen.*) (*გოპონიმი*)

ḥaštiyant- (*c.*) ძვალი (*გასულიერებული*)

➤ *ḥašt-, ḥaštai-

^E **ḫaštiyaš** (*საკულტო ნაგებობა*) საძვალე/მავზოლეუმი (?)

➤ *ḫašt-, ḫaštai-

(^{GIS}) **ḫašduer** (*n.*) გოგები, ბარდნარი/ ბუჩქნარი, ფოთლების/ გოგების გროვა, ნაფოტი (?), ლაფანი(?), (*ავრეთვე*) ბმე(?)

ḫaštuwaš (*გოპონიმი?, ნაგებობა?*)

^DU (^DLAMMA) ḫaštuwaš – ḫaštuwa-ს ამინდის ღვთაება (მფარველი ღვთაება)

ḫaššu- (*c.*) მეფე

= LUGAL; *ŠARRU*, *ავრეთვე RUBŪ*; *denom.* ḫaššuwai-; *adj.* ḫaššuwizzi-; *denom.*: ḫaššuwizziya-, ḫaššuwizna-, ḫaššuwiznai-; *nom. act.* ḫaššuwiznatar – LUGAL eš-/aš- მეფედ ყოფნა; LUGAL-un iya- მეფედ დასმა; LUGAL-uš kiš მეფედ გახდომა/გამეფება

ḫaššumar (*n.*, *r/n-ფუძ.*) ჩასახვის/ განაყოფიერების/ გამრავლების უნარი

– EZEN₄ ḫaššumaš (*gen.*) გამრავლების/განაყოფიერების დღესასწაული

➤ ḫaš(š)-²

ḫaššunga- (*c.*) დახარისება/გადარჩევა; (გა)ცრა; (*ავრეთვე ცხენის კონსენტრირებული საკვები?*)

ḫaššungai- (*I*) დახარისხება/ გადარჩევა; (გა)ცრა; (მო)მელა, არევა (?)

***ḫaššušara-**¹ (*c.*) დელოვანი

= MUNUS.LUGAL, MUNUS.LUGAL -ara-

➤ ḫaššu-

ḫaššušara-² (*c.*, *მცენარის სახეობა*) სალათა (*ლათ. lactuca sativa*) (?); (*რომელიმე მცენარის ეპითეტი*) დელოვლისა (?)

ḫaššuwai- (*denom.*, *I*) მეფედ გახდომა/გამეფება, მეფობა

– ... Ḫattušiliš ḫaššuet ... ხათუსილი მეფე გახდა/გამეფდა

➤ ḫaššu-

ḫaššuwai-^(SAR) (*n.*, *მცენარის სახეობა*) ვაციწვერა (?)

^{DUG} **ḥaššuwawanni-** (*c.*, *ჭურჭლის სახეობა*)

ḥaššuwizzi- (*adj.*) სამეფო, მეფური

= LUGAL-uezzi-; *denom.*: ḥaššuwizziya- (I) მეფედ გახდომა/ გამეფება, *durat.* ḥaššuwizna- მეფედ ყოფნა/მეფობა, ḥaššuwiznai- (/LUGAL-wiznai-) მეფობა (*მზნა*); *nom. act.* ḥaššuwiznatar (/LUGAL-wiznatar, *dat.-loc.* LUGAL-wiznanni) (*n.*) მეფობა, სამეფო

– ANA KUR ^{URU} *Hatti*-ma-mu LUGAL-iznanni dāiš ხათის ქვეყანაში მეფობისთვის/ მეფედ დამსვი/განმაწესე

➤ ḥaššu-

ლევ. ḥaššawašši- (*adj.*) მეფური, სამეფო (*ან მსგავსი, ვვხვდება საჭმელთან დაკავშირებით*) ^{TU7} ḥaššawašši- მეფური/სამეფო კერძი (*ან მსგავსი*)

ḥat-/ haz(z)- (II, *ავრეთვე I, ნაწილობრივ med.-pass.*) გახმობა, გადახმობა, შეღმეგად გამრობა, დაშრობა

part. ḥatant-; ḥateš- (I); *caus.* ḥatnu-

ḥata- (*hati-?*) (*c.*, *ოქროს რაღაც საგანი*)

ḥatta- (II *და med.-pass.*) მოჭრა/მოკვეთა; ჩხვლეტა/ ჩარჭობა, დაკვლა (საქონლის); ჭრა, ჩეხა, პობა, რგყმა ...

part. ḥattant-; *iter.* ḥazzik-; *durat.* ḥattana-; *nom.act.* ḥattešsar; *nom. act.* ḥattatar; *deverb.* ḥazziya-

ლევ. *ḥatt(a)- (გა)ჭრა, პობა, ჩეხა; (*c.*) დარგყმა; მიანი, ვნება
იერ. ḥá-ha-ta-

ḥattabḥ- (II) დარიგება, სწავლება

iter. ḥattabḥišk-

➤ ḥatta-, ➤ ḥattatar

ḥatahi- (*c.*, *ხურ. სამისნო გერმინი*)

^{GIŠ/} **ḥattalla-** (*c.*) ხელკეტი; გურზი; კვერთხი

➤ ḥatta-

(^{GIŠ}) **ḥat(t)alkešna-** (*c.*), ḥatalkiš (*n.*) (*ეკლიანი მცენარე. კუნელი ?*)

(GIS)**hattalu-**, **hattalwant-** (c.) ურდული, საკეტი, კლიტე
= SAG.KUL; **hattalwaš** GIS-ru = **hattalwaš taru** ურდულის ძელი; *denom.*
hattalwai- (I) ურდულით დაკეცვა; ჩაკეცვა, დაკეცვა; *part.* **hattalwant-**
ჩაკეცილი, დაკეცილი; **hattalwala-** (c.) დარაჯი
↗ **hatta-**

hattana-/ hattaniya- (II, *durat.*) ხვრეტა, ჩხვლეტა, ჭრა, ჩეხვა, პობა
↗ **hatta-**

hatant- (*part.*) გამხმარი, გამომშრალი; მშრალი/უწყლო მიწა,
ხმელეთი; ნაპირი, სანაპირო
= HÁD.DU(.A); *nom.sg. c.* **hatanza**; *nom.-acc. sg/pl. n.* **hatan**
– **hatan** GIS¹HÁŠHUR.KUR.RA გამხმარი მთის ვაშლი (= გარგრის
ჩირი ?); **welku hādan** გამხმარი ბალახი, თივა
↗ **hat-**

hattant- (*part.*) გახვრეტილი, დაჭრილი; მოჩეხილი/ მოჭრი-
ლი/მოკვეთილი; გაღალახული (ჭიშკარი); გამჭრიახი, გონებაგახს-
ნილი, ბრძენი
↗ **hatta-**
ლუკ. **hatayanna/i-** ბრძენი კაცი/ქალი (?)

hattantiyali- (**hattantiyali-**) (c.) ხელოსანი

hattar (n., *r/n-ფუძ.*) ემერი
= ZÍZ-tar

hattarai-/ hattariya- (I, *ავრეთვე med.-pass.*) ჩხვლეტა, ჩარჭობა;
შეწუხება, შევიწროება
nom. act. **hattareššar** (n., *r/n-ფუძ.*), **hatarniyašha-** (c.) გზა
– KASKAL-aš **hattareššar** (**hatarniyašhaš**) გზაჯვარედინი, გზაგასაყარი
(*შდრ.* KA.GĪR.KASKAL)
ლუკ. GIS¹**hattara-** ცული (?), თობი (?); **hattari(ya)-** (გა)თობნა, ჩეხა

hattatar (n., *r/n-ფუძ.*) გამჭრიახობა, მახვილგონიერება, (*რისამე*
გონებით) წვდომა, ჭკუა, სიბრძნე, (ბრძნული) რჩევა,
= GALGA-tar
↗ **hatta-**, ↗ **hattahh-**

EZEN₄ ḫadauri (*რალაც დღესასწაული*)

ḫateš- (I, *intrans.*) გახმობა, გაშრობა

– n-at ḫatešzi apedani-ma UD.KAM-ti ის (*ე.ი.* ხილი) იმავე დღეს ხმება

➤ ḫat-

ḫatteššar (*ḫanteššar*) ნახვრეტი; ხვრელი, ორმო; ბუნაგი, სორო

= *HURRU(M)*

➤ ḫatta-

ḫatešdant- მოჯაღოებული, დაწყველილი

ḫati- (*ḫata-?*) (*c.*, *ოქროს რალაც საგანი*)

^(URU)**ḫattili-** (*adv.*) ხათურად/ხათურ ენაზე

ḫatiwi- (*c.*, *ხურ. ?*) ინვენტარი; სია, ნუსხა, საინვენტარიზაციო აღწერილობა

denom. ḫatiwitai- ინვენტარიზაცია, ინვენტარის შემოწმება

ლუკ. *ḫatiwit- (*n.*) ინვენტარი

ḫatk- (II) დახურვა, ჩაკეცვა

iter. ḫatgašk-

ḫatku- ვიწრო, ძნელი, მძიმე

denom. ḫatkešnu- (*caus.*) შევიწროება, შეწუხება, დევნა, ალყის შემორტყმა; ḫatkueš- (I) დავიწროება, დამძიმება/გაძნელება (ვიწროვდება, მძიმდება/ძნელდება)

ḫatnu- (*caus.*) ხმობის, შრობის *და ა.შ.* გამოწვევა

➤ ḫat-

ḫatrai- (I) წერა, (წერილობით) შეგყობინება, (წერილის/ კურიერის) გაგზავნა; *აგრეთვე* ბრძანების/განკარგულების (წერილობით) გაცემა, (ვისიმე *ამა თუ იმ* პოსტზე) დანიშვნა

= SAR წერა; *ŠAPĀRU* გაგზავნა; *part.* ḫatrant-; *iter.* ḫatrešk-; *nom. act.*

ḫatreššar (*ḫatriyaššar*)

– appa hatrai- პასუხის გაცემა (წერილობით/ წერილით), პასუხად მიწერა; kattan arħa hatrai- Heimlich an jemanden schreiben (*ვინმესთვის რისამე*) საიღუმლოდ მიწერა
იერ. hatur- (n.) წერა; hatura- (c.) წერილი; haturala- კურიერი, შიკრიკი

GIS **ħatramiel-** (n., *ხელსაწყო, მოწყობილობა* ?)

ħatrant- (*part.*) დაწერილი/ მიწერილი, განცხადებული და ა.შ.
⌘ hatrai-

ħatreššar (ħatriyaššar, n. *r/n-ფუძ.*) შეტყობინება, ცნობა, წერილი, წერილობითი ბრძანება/განკარგულება
⌘ hatrai-

ħatrešk- (*iter.*)
⌘ hatrai-

ħatri- (*თუ ħalari-, subst., დ.მ.*)

ħatriyaššar (n. *r/n-ფუძ.*)
⌘ hatrai-, ħatreššar

ħatuk- (I) შიშის მოგერა

adj. ħatuka/i- საშინელი, შიშის მომგერელი, შემადრწუნებელი (= KAL-ga-); *adv.* ħatuga, ħatugaz (KAL-gaz) საშინლად; ħatuganu- (I) (*ვობიძე*) შეშინება/დაფრთხობა (*nom.act.* ħatuganuwar); *აბსტრ.* ħatugatar (n., *r/n-ფუძ.*) შიში, განსაცდელი/ სახიფათო მდგომარეობა; ħatukeš- (I) შეშინება, შეძრწუნება (შინდება/ძრწუნდება); ħatukiššai- (*რისამე, ვისამე*) შემადრწუნებლად ქცევა

***ħaddula-** ჯანმრთელი

აბსტრ. ħaddulatar (n., *r/n-ფუძ.*) ჯანმრთელობა; ħaddulaħħ- (II) განკურნება (განკურნავს), მორჩენა (მოარჩენს); ħadduleš- (I) გამოჯანმრთელება (გამოჯანმრთელდება)
ლუჯ. ħattulaħit- (n.) ჯანმრთელობა

GIS **ħatuli-** (c., *ხის სავანი, გვხვდება მშვილდ-ისართან ერთად*)

L^U **ħat(u)waya-** (c., *კულგის მსახური*)

NINDA **hawattana/i-** (პურის ან ნამცხვრის სახეობა)

hawazzi- (*subst.*, *დ.მ.*)

hāwi- (*ც.*, *ლუგ.*) ცხვარი

= UDU, UDU-iš (*მღრ. აგრეთვე* *ა-ფუძ.* UDU-uš/un); hawiyašši- ცხვრის ფორმის, ცხვრისა; (პური) ცხვრის (ხორციით)

ლუგ. hawi- (*ც.*) ცხვარი

იერ. hawi- (*ც.*) ცხვარი

haz(z)-

⌘ hat-

hazarti (?) ჭრიჭინა (?), ჩრჩილი (?)

hazzatihi (*ხურ.*, *ღვთაებისაღმი მიმართვის კონტექსტიდან*) სმენა (?)

მღრ. ⌘ haz(z)iz(z)i-

hazziya- (I, *იშვიათად med.-pass.*) გახვრეგა, გაჭრა, დარცყმა; (მიზანში) მორცყმა/მოხვედრება; (დასარცყამ, სიმეზიან მუსიკალურ ინსტრუმენტზე) დაკვრა

nom. act. hazziyassar (*n.*) გახვრეგა, გაჭრა, დაჭრა (*აგრეთვე გადაგანითი მნიშვნელობით*: ვინმესთვის სულიერი ტკივილის მიყენება); *inf.*

hazziyauwanzi

⌘ hatta-

hazzik(k)-, hazziški- (I, *iter.*) დარცყმა; აგრეთვე დაკვრა (დასარცყამ მუსიკალურ ინსტრუმენტზე)

⌘ hatta-

hazzila- (hazila-) (*ც.*, *გევადობის ერთეული, ფხვიერი სხეულების საწყაო*: ორი პეშვი/ მუჭი (?))

hazzinniya (*subst.*, *დ.მ.*, *dat.-loc.*)

hazzinirtalli- (*ც.*, *მოხელე / მსახური*)

hazzipara- (*ც.*, *ფრინველის სახეობა*)

hazziul- (*n.*, დასარგყამი იარაღი ? ვათლილი ქვა ?)

hazziwi- (*ლუგ.?, ხურ. ?*) საკულტო/სარიტუალო მოქმედება, ცერემონიალი; საკულტო/ სარიტუალო მოწყობილობა

sg. gen. hazziwiyaš- (LÚ/MUNUS hazziwiyaš = *ლუგ. hazziwitašša/i-*)

^{LÚ}hazziwitašši- (*კულტის მსახურის/ რიტუალის შემსრულებლის აღმნიშვნელი მოვადი ცნება*)

– LÚ^{MES}/MUNUS^{MES} hazziwiaš EN (= išha-) ან ^{LÚ.MEŠ}hazziuwaš išheš კულტის/რიტუალის კაცების / ქალების ბაგონი (უფროსი) ან კულტის/რიტუალის ბაგონები (შემსრულებლები)

ლუგ. (♣)hazziwit- (*n.*) კულტი, რიტუალი; *hazziwitašša/i-* (*adj. gen.*)

ha(z)zi(z)zi- (*c.*, *ხურ.*) ყური; ჭკუა, გონება (*ღვთაებისადმი მიმართვის კონტექსტიდან*) სმენა

hazizi(t)- (*n.*, *ლუგ.*) სიბრძნე; ყური (*სიბრძნის სიმბოლო, ლითონის ან გამომეცხვარი*); *შდრ. ha(z)izita-* (*c.*)

< *HASĪSU(M)* ყური, სიბრძნე

^{MUNUS}hazgara- (*c.*) ტაძრის მომსახურე გოგონა

hazkarari (*დასარგყამ ინსტრუმენტებზე დამკვრელ*) გოგონათა ორკესტრი

hazzuwanni- (*c.*, *ბოგ.*) სალათა

^{LÚ}heyalla- (*c.*, მოხელე / მსახური)

heyawai-/hewai- (*denom.*) წვიმა (წვიმს)

⤴ heu-

heyawalla- (?) წყალსადინარი(?)

= PISĀN

heyawanešk-, hewanešk- (*caus.-iter.*)

⤴ heu-

^{NA4}hekur- (*c.*, *r-ფუძ.*) კლდე/კლდის მწვერვალი; კლდეში ნაკვეთი/კლდეზე აღმართული სამლოცველო

– ^{NA4}hekur- SAG.UŠ კლდის მარადიული სამლოცველო (*მიცვალებულთა მოსახსენებელი ადვილი*)

Პhela-
➤ hila-

DUGhewatalla-
➤ halwatalla-

Პhewati- (ოქროს რაღაც სავანი)

Პenk-
➤ hink-¹, haink-; hink-²

Პenkan-, hinkan- (*n.*), hinganant- (*c.*) ეპიდემია, შავი ჭირი; სიკვდილიანობა, უბედურება, გასაჭირი, (*ძვ.*) სიკვდილი
= ᲠᲗ-an
– idalu hinkan pai- განსაცდელში ჩაგდება

Პenkur-, hinkuwar- (*n.*, *r/n-ფუძ.*) საჩუქარი, ძღვენი, შესაწირავი, ხარკი
= IGI.DU₈.A
– (L¹)hinkuwaš შემწირავი, მბოძებელი
➤ hink-², Პenk-

URUDUᲞenzu(-) (იარაღის სახეობა)
=? ᲞASSINNU(*M*) ცული

Პerina- (*c.*) სადნობი ღუმელი (?)

Პeš(š)-
➤ haš(š)-³/ Პeš(š)-

Პeššala- (hiššalla-, *adj.*) ყურადსაღები, მნიშვნელოვანი, აღსანიშნავი
(*ან მსგავსი*)
denom. *hiššala-, *part.* hiššalant- შენიშნული, გათვალისწინებული

Პeššamala- (*c.*, *subst. დ.მ.*)

Პeššammi, Პeššam(mi)ši (*ბურ.*) ბრწყინვალება, სიკაშკაშე

Პešha- (*subst. დ.მ.*, *ჭურჭლის ნაწილი*)

hešimirši (*ბურ. საკულტო ტერმინი, დ.მ.*)

^É**hešta-/hešti-** (*საკულტო ნაგებობა: მავზოლეუმი ?*)
მდრ. ლუვ. Ⴑ hišdā (დ.მ.)

^{LÚ}**heštumna-/ heštumna-** (*ც.*) hešta-ს კაცი/მსახური
↗ ^Éhešta-

heššuar (*nom. act.*)
↗ haš(š)-³/ heš(š)-

heu- (*ც.*) წვიმა
= ZUNNU; *denom.* heyawai-/hewai- (*caus.-iter.* heyawanešk-, hewanešk-)
– EZEN₄ heuwaš წვიმის დღესასწაული

hierra- (*hiyar(r)a-*) (*დ.მ.*)
=? *ბურ. hiyari, AYARI (წელიწადის მეორე თვე, აპრილი-მაისი)*
– EZEN₄ hierra- (*დღესასწაულის სახელწოდება*)

hihiala- (*თუ hihira- ?*) (*ც., კალიისებრთა ოჯახის მწერი*)
= BURU₅

^{GIS}**hikkarza** (*-ფუძ. ?, ხოს ჯიში: ნეკერჩხალი?*)

^(É)**hila-** (*hili-, ც.*) ეზო; შემოღობილი, შემოზღუდული ადგილი, ბაკი
denom. hilai- (I) შარავანდელით შემოსვა (*ითქმის მთვარეზე ან მზეზე*)
– ^DHilašši-, ^DHilanzipa- (*თეონიმები*)

^(É)**hilammar** (*n., r/n-ფუძ.*), hilamnant- (*ც.*) ჭიშკრის ნაგებობა; სვეტებიანი დარბაზი, პორტიკი
= KI.LAM-mar; *gen. sg. n.* hilamnaš; *nom. sg. c.* hilamnanza
– ^{LÚ} hilamnaš EN გაძრის მომსახურე პერსონალის მუდამხელეელი; კარისკაცი (?); ^{URU}Hilamma, ^{URU}Hilammattiya, ^{URU}KI.LAM (*გოპონიმები*); ¹Hiliyaš, ¹Hella-^DKAL (*ომონიმები*)
↗ hila-

^(É)**hilammi-**, hilammatta- (*ც.*) გაძრის მომსახურე პერსონალი; კარისკაცი (?)

=? ^{LŪ}NI.DUḪ; *adv.* ḫilammili კარისკაცის მსგავსად (?)

𐤅 ḫila-

^{GI8}ḫilaššumiya- (*მცენარე, რომლის თესლსაც იყენებდნენ*)

^{GI8}ḫilaššumil- (*დ.მ.*)

ḫilatar (*n., r/n-ფუძ.*) ეზო, მეურნეობა

– ŠAH ḫilannaš – ḫilatar-ის ღორი; UR.GI7 ḫilannaš მოღარაჯე ძაღლი

𐤅 ḫila-

ḫilili (*ხურ.*) შეტყობინება, ცნობა (?)

ḫilipšiman (*ხურ. გერმინი შესაწირის შიგნულზე მკითხაობის პრაქტიკიდან; ნაღვლის ბუშის ანომალია*), *შემოკლ.:* ZI ḫili, ZI ḫi-GIBIL (GIBIL = li₁₃), ḫi-li₈

ḫilištarni- (*ღვთაების პორტატიული ქანდაკება?*)

ḫilizu- (*c., subst., ღვთაების ეპითეტი?*)

ḫimma- გამოსახულება, მოღელი; (*რიტუალში მსხვერპლის*) შემცველი

nom. agent. ^{LŪ}ḫimalli- (*c.*) (*მსხვერპლად შესაწირი ადამიანის*) შემცველი (?); ḫimma-ს მომვლელი (?)

ḫimili (*ხურ., საკულტო/საგადრო მოწყობილობა*)

ḫinnari(-) (*ბაღის მცენარე?*)

𐤃ḫinnaruwa- (*წყალთან დაკავშირებული ცნება, დ.მ.*)

ḫinḫindu- (*n., სამკურნალო მცენარე ან ნარკოტიკი*)

ḫini (*ხურ. საკულტო გერმინი, დ.მ.*)

ḫinik-

𐤅 ḫink-³

hink⁻¹, **henk-**, **haink-** (I, *აგრეთვე med.-pass.*) ქედის მოხრა/ მოღრეკა, თავის დაკვრა/დახრა (*პატივისცემის, მოწიწების ნიშნად*); რევერანსის გაკეთება
= *SUKĒNU*; *iter.* **hinkišk-**; *caus.* **hinganu-**; *nom. act.* **hinkuwar**
მღრ. ႁ ar(u)wai-

hink⁻², **henk-** (I) გადაცემა, ჩაბარება, მიბარება, მინდობა; (*აგრეთვე*) მირთმევა (ძღვნისა), ბოძება, წყალობა, მინიჭება
nom. act. **henkur-**; **hinkuwar**
– **appa(n) hink-** დაბრუნება; საბოლოოდ გადაცემა

hink⁻³ (**hinik-**, *med.-pass.*) წვეთა, (*წვეთ-წვეთად*) ღენა, (მო)ბანა, (ჩა/ჩამო)რეცხვა
– **hewaš hinikta** კოკისპირულად წვიმს; **hēauit hinikta** (ამინდის ღვთაება) წვიმით რწყავს/რეცხავს (მიწას)

hinkan- (*n.*)
ႁ **henkan-**

hinganant- (*c.*)
ႁ **henkan-**

hinganiya- ცქრიალი, ნავარდი; ანცობა, ცელქობა, თამაში, ცეკვა
nom. act. **hinganiyawar**; *iter.* **hinganišk-**

hinganu- (*caus.*, I) ქედის მოხრა (ქედს მოახრევინებს), თავის დახრა (თავს დაახრევინებს)
ႁ **hink⁻¹**, **henk-**, **haink-**

hinkišk- (*iter.*, I, *აგრეთვე med.-pass.*)
ႁ **hink⁻¹**, **henk-**, **haink-**

^{LŪ}**hinkula-** (*c.*, *კულგის მსახური*: მსხვერპლის შემწირავი)
< *აბსტრ.* ***hinkul-** (?); *მღრ.* ႁ (^{LŪ})**henkuwaš**
ႁ **hink⁻²**, **henk-**;

hinkuwar⁻¹ (*n.*, *r/n-ფუძ.*) თავის დაკვრა
ႁ **hink⁻¹**, **henk-**, **haink-**

hinkuwar⁻², hēnkur- (*n., r/n-ფუძ.*) საჩუქარი, ძღვენი, შესაწირავი, ხარკი

= IGI.DU₈.A; *dat.-loc.* IGI.DU₈.A-anni

➤ hīnk⁻², hēnk-

^{LÚ}**hippara**- (*c.*) ყმა (დაბალი სოციალური ფენა)

hibiri (*ხურ. საკულტო/საგადრო მოწყობილობა*)

hirahi (*ხურ. საკულტო გერმინი, თემუბის სხეულის ნაწილი*) მხარი (?)

hirihhi- (*c., ხურ. სამისნო გერმინი*)

hiri(n)dukarri- (და მგავსი; *ხურ. სამისნო გერმინი*)

hiruḫi (*ხურ. საკულტო/საგადრო მოწყობილობის ელემენტი*) ოქრო(?)

hirutalli- (*მზის ღვთაების ეპითეტი, დაკავშირებული ფიცთან*)

ლუვ. hīrūtalli- (*c.*) ფიცის უფალი; hīrutaniya- (*vb.*) წყევლა; ცრუ ფიცი; *part.* hīrutaniyamma- დაწყველილი; hīrūtašši- (*adj. gen.* < hīrun-/hīrut-ფიცი

^{GIŠ}**hišša**- (*ბუმ საქონლის უღელში შესაბმელი*) ხელნა, რვილი

⚡**hišsalla**-

➤ hešsala-

^{TÚG}**hištani**- (*განსაცმლის ელემენტი*)

^{LÚ}**hištašša**- (*c.*) ^Éhešta-ს გამგებელი/პაგრონი

EZEN₄ hišuwāš = EZEN₄ išuwāš (*ქიკუვათის ღვთაების დღესასწაული*)

hišwai- (*med.-pass.*)

– nu-wa-šmaš KASKAL^{HL.A} ŪL EGIR-pa hišwandari ოქვენთვის გზები არ იქნება ღია

➤ haš(š)⁻³/ heš(š)-

^{GIŠ}**hitašša**- (*n., მუნობის ხის ნაწილი*)

hiwaššaiša(-) (სამკურნალო მცენარე)

hiwaššiwala- (პურის სახეობა)

hu (ხათ. შეძახილი ხეთ. კონტექსტში)

huk-^{1/} huk- (I) (საქონლის) დაკვლა, ხორცის აქნა, ავრეთვე (პურის) გაღეწვა

iter. hukišk-; *nom. act.* hukatar, hukeššar; *inf.* huganna; *supin.* hukkiškiwan
მღრ. ႁ hunink-

huk-^{2/} huk-/ huik- (I) შელოცვა, ჯაღოთი შეკვრა, მაგიით შემოქმედება; მაგიური სიგყვის/ფორმულის წარმოქმნა

part. hugant-; *iter.* hukkišk-; *nom. act.* hukmai - (c./n.); *inf.* hukanna; *supin.* hukkiškiwan

huellai- (I) გასლგომა, გაქცევა, გაქრობა, გაუჩინარება

◄**huellari-** (c., ყანის სახეობა)

ლუკ. ◄huīllari- (c., ყანის სახეობა)

huelpi- ნორჩი, ქორფა, ნელლი, მკვახე; (*subst., n.*) ჩვილი ცხოველი (ხბო, ბაგკანი, თიკანი)

huenu- (huinu-, hunu-) (*caus.*) გაქცევა (გააქცევს)

ႁ huwai-/ huya-; ႁ huinu-

huerni- (მცენარის სახეობა?)

hueš-

ႁ huiš-

მღ^რ**huesa-** (c.) თითისგარი

ႁ huiša-, huša-

huesnu-

ႁ huišnu-

huhga- (c.) პაპა

hūhant- (c.) (დიდი) პაპა; *adj.* hūhādalla- პაპისეული, პაპის დროინდელი

ლუკ. hūha- (c.) პაპა

იერ. hūha- პაპა; hūhati- (დიდი) პაპა; hūhatali- პაპის დროინდელი

^{NA4}hūha- (გვექ) წილა (?)

hūiti (თუ muti-?; შესაწირი მასალა)

^{LŪ}hūhui- (c., კულტის მახსური)

✠hū(h)upa- (*adj.*) მგრული (?), ნეიგრალური (??)

^{GIŠ}hūsupal- (n.), hūsupalli- (c.) (დასარგებამი ინსტრუმენტი) წინწილები(?), ღოლი (?), ღაირა(?)

^{UZU}hūbhurti-/hūwahhu(wa)rti- (c.) ყელი

ლუკ. ^{UZU}hūhurtašša- (*adj. gen.* < *hūhurt(i)-) ყელი

^{NINDA}hūhut(t)al- (n., ნამცხვრის სახეობა)

hūia (ხათ. შეძახილი ხეთ. საკულტო კონტექსტებში)

hūya- სირბილი, გაქცევა

⌈ hūwai-

ლუკ. hūi(ya)-, hū(i)hūiya- სირბილი, გაქცევა

hūyant- (*part.*) გაქცეული

nom. sg. c. hūyanza; (IGI^{HLA}) šer hūyanza გაფარჯიშებული, გაწაფული, დაკვირვებული (თვალი); ^{LŪ}hūyanza გაქცეული, გადასახლებული (აღამიანი), ლგოლვილი

⌈ hūwai-/ hūya-; ⌈ hūwayant-/ hūwant-/ hūyant-

hūiyawar (*nom. act.*)

⌈ hūwai-/ hūya-

hūiḫi (ხურ. მოხმობის გერმინი)

hūiḫu(i)ššawali- (ლუკ.) ლეგიტიმური, კანონიერი (დაბადებით)

huk-

➤ huk-, huk-

huigatar (huwigatar, *n.*, *r/n-ფუძ.*) (მარცვლეულის) გროვა, მარცვალსაცავი, ბელელი (?)

^(GIS)**huimpa-**, ^(GIS)huinpa-, ^(GIS)huimma- (*c.*) (*შენობის ხის ნაწილი*: იაგაკი (?), სახურავი(?))

huinu- (huenu-, hunu-) (*caus.*) გაქცევა (გააქცევს)

– *nom. act.* huenuwar; *iter.* huinuški-; piran huiu- (ჯარის) წინ/იერი-მისთვის გაგზავნა; (დამხმარე ძალების) გაგზავნა; šer huiu- (მგროს) გაფანტვა (?); (ჯარის) ამხედრება, შეკრება (?)

➤ huwai-/ huya-

ლუკ. huinuwa- გაქცევა (გააქცევს), გარეკვა, აჩქარება

huinuški- (*iter.*)

➤ huwai-/ huya-; ➤ huiu-

huipayatt- (*c.*, *t-ფუძ.*) უღმობლობა, სისასტიკე, დაუნდობლობა

adj. huipi (*ლუკ.*) სასტიკი ?

ლუკ. huipa(ya)ta-, huipama- (*subst. დ.შ.*, სისასტიკე ?)

huiš-, hueš-, huš- (I) ცხოვრება, სიცოცხლე, სიცოცხლის შენარჩუნება/(სიკვდილს) გადარჩენა, გაძლება

= TI; *caus.* huešnu-/ huišnu-/ hušnu- (TI-nu-)

^(GIS)**huiša-**, hueša-, huša- (*c.*) თითისგარი

= ^(GIS)BAL

huišnu-, huešnu-, hušnu- (*caus.*, I) (*ვინმესთვის*) სიცოცხლის შენარჩუნება, გადარჩენა, სიცოცხლის მიცემა, გაცოცხლება

iter. huišnušk-; *nom. act.* huišnuwar (TI-numar)

– appa huišnu- კვლავ/ხელახლა გაცოცხლება

➤ huiš-, hueš-, huš-

huišu- ცოცხალი, მხნე

➤ huiš-, hueš-, huš-

hwišwai- (hwišue-, I) (*denom.*) სიცოცხლე
 = TI; *part.* hwišwant- (hwišwant-) ცოცხალი; *nom. act.* hwišwatar (TI-atar, *n., r/n-ფუძ.*) სიცოცხლე
 – hwišwanza eš იცოცხლე! (*მისაღმების ფორმულა*); hwišwannāš დღევრძელი
 ႁ hwišu-
ლუკ. hwišumar (*r/n-ფუძ.*), hwišwalāhit- (*n.*) სიცოცხლე; hwišumnāhit (*n.*) სიცოცხლის ძალა (?); hwišwali(ya)- ცოცხალი
ვალ. hwišumar-sa სიცოცხლე; ცოცხალი არსება

hwi-, hwi-, hwi(t)- (II, *med.-pass.*) თრევა, წევა, მიღვა
 = SUD; *deverb.* hwiitiya- თრევა, წევა, მიღვა
 ႁ hwiitiya-/ hwiettiya-

hwiitanu- (*caus.*)
 ႁ hwiitiya-/ hwiettiya-

hwiitar- (*n., r/n-ფუძ.*), hwiitnant- (*c.*) ცხოველთა სამყარო, (გარეული) ცხოველები; სამხეცე, ზოოპარკი (?)
 = MAŠ.ANŠE
ლუკ. hwiitar (*n., r/n-ფუძ.*) ცხოველთა სამყარო; ცხოველები

hwiitteš- (*n., š-ფუძ.*), hwiitteššar (*n., r/n-ფუძ.*) დაჭიმვა, დაძაბვა (*ავადმყოფობის სიმპტომი*)
 ႁ hwiitiya-/ hwiettiya-

hwiitiya- / hwiettiya- (I, *აგრეთვე* II *და med.-pass.*) თრევა, წევა, მიღვა, დაჭიმვა, დაძაბვა
caus. hwiitanu-; *durat.* hwiitiyana- (II, *iter.* hwiitiyanišk-); *part.* hwiitiyant-; *nom. act.* hwiitteššar, hwiitiyawar
 – ^{GIS}PAN hwiitiyan მოზიდული მშვილდი; anda hwiitiya- მოზიდვა, მოწევა, მოჭიმვა; appa hwiitiya- გაწევა; იძულებით *ვისიმე* უკან დაწევა; (ჯარის) უკან დახევა; arħa hwiitiya- წაყვანა, გათრევა, გაწევა; katta hwiitiya- ჩამოწევა, ჩამოყვანა; para hwiitiya- გამოყვანა, გამოთრევა; (*ვინმესთვის*) უპირატესობის მინიჭება; დაყოვნება, დროის გაჭიმვა; (კარის) ჩაკეცვა, ჩარაზვა (*ურდულთა*); SISKUR šara hwiitiyawaš (სამსხვერპლო ორმოდან დვთაების) მოყვანის/მოზიდვის რიტუალი; heyaueš garittešš-a EGIR-pa hwiitiyanta- წვიმები და

წყალდიდობა შეწყდება/უკან დაიხევს; nu namma tuzziyaš-miš
huiittianun შემდეგ ჩემი ლაშქარი მწყობრი ნაბიჯით წაიყვანე

huitnaima- (ლუკ., *c.*, *part.*² დ.მ., ცხოველი, რომელმაც ნადირობდნენ ?)

huitnant- (*c.*) ცხოველთა სამყარო, (გარეული) ცხოველები; სამხეცე,
მოოპარკი (?)

↗ **huitar**

↳ **huiduwaluwara** (*adv.* დ.მ.) ცოცხლად (?), ვისიმე სიცოცხლე-
ში/სიცოცხლის მანძილზე(?)

huiya-

↗ **huwai-/huya-**

huk-

↗ **huk-¹**; **huk-²**

hugant- (*part.*) ჯადოთი შეკრული, მოჯადოებული

↗ **huk-²**/ **huk-**

hukatar¹ (*nom. act.*) (საქონლის) დაკვლა

↗ **huk-¹**/ **huk-**

hukatar² (*nom. act.*) შელოცვა, ჯადოთი შეკვრა

↗ **huk-²**/ **huk-**

hukeššar (*nom. act.*) (საქონლის) დაკვლა

↗ **huk-¹**/ **huk-**

hukišk- (*iter.*)

↗ **huk-¹**/ **huk-**

hukkišk- (*iter.*)

↗ **huk-²**/ **huk-**

hukmai- (*nom. act.*, *c./n.*) შელოცვა, მაგიური სიტყვა/ფორმულა
= *ŠIPTU*

– KÁ šiyawaš hukmaiš (*ŠIPTU*) ჭიშკრის ჩარაზვის შელოცვა (*ღამის რიტუალი*)
➤ huk-²/ huk-

hukmatalla- (*c.*) გრძნეული, ჯადოქარი
➤ huk-²/ huk-

hulla-/ hulli- (*I, აგრეთვე med.-pass., ახ. ხშირად II*) ბრძოლა; მორევა, ჯობნა, დაძლევა, დამარცხება; (დადგენილების, განკარგულების) გაუქმება; (გექსტის) გაყალბება
part. hullant-; *deverb.* hulliya- (*I*); *nom. act.* hullatar, hullanza-/hullanzai- (*c.*); *abstr.* hullanzatar (*n.*), hullanzeššar (*n.*)
– arħa hulla- (*რაიმე* მოსაზრების) უკუგდება, გადაფიქრება
➤ hulliya-; ➤ hulhuliy-

^{NA4}**hulala-** (*ქვის სახეობა*) ონიქსი (*ახ*) აქაგი
= ^{NA4}NÍR(-aš); ^{NA4}HULĀLU

hulaleššar (*n., r/n-ფუძ.*) მოცულობა; გარემოცვა

^{GIŠ}**hulali-** (*n.*) სართავი ჯარა (*ქარის ის ნაწილი, რომელზეც დასართავი მაგელი, სელი და ა.შ. მავრდება*)

^{SIĜ}**hulali-** (*n.*) შეკვრა, შეერთება (*მონრით, ლენტით და ა.შ.*)

hulaliya- (*I, iter.* hulalešk-) შემოხვევა, შემოვლება, შემოჭლობა; გახვევა, დახურვა, დაფარვა; *part.* hulaliyant- გახვეული და ა.შ.; *nom. act.* hulaliyawar, hulaleššar
– anda hulaliya- შეხვევა; გარშემორტყმა, გარშემოვლება; akkantaš hulališ დაჭუპრვა (*სიგყვასიგყვით*: მკედრის შეხვევა)
➤ ^{SIĜ}hulali-

***hulana-** მაგელი, შალი
– ^{ID}Hulana = ^{ID}SIĜ (*ჰიდრონიმი*)
მდრ. ➤ huliy-

hullant- (*part.*)
hulla-/ hulli-

hullanza-/hullanzai- (*nom. act.*) ბრძოლა, ამოხება/აღშფოთება
აბსტრ. hullanzatar, hullanzeššar (დარგყმის) მიყენება, დამარცხება;
სასჯელი, ტანჯვა/ წვალება
hulla-/ hulli-

^É**hulara-** (*რაღაც ნაგებობა ან ნაგებობის ნაწილი*)

hullatar (*nom. act.*)
hulla-/ hulli-

^{LÚ}**hulhula-**, ^{LÚ}hulhuliyant- მოკრივე (?), რინგზე მებრძოლი (?)

hulhuli-(?) კრივი (?)

hulhuliya- (I) ბრძოლაში გამარჯვება
part. (act.) hulhuliyant- მებრძოლი; *nom. act.* hulhuliyawar
↗ hulla-/ hulli-; ↗ hulliya-

huli (*ხურ., საკულტო/საგადრო მოწყობილობა*)

hulliya- (*deverb.*) დამარცხება, დაძლევა; შეცვლა, გაყალბება
iter. hulišk-
↗ hulla-/ hulli-; ↗ hulhuliya-

huliyā- (*c.*) მაგყლი, შალი
= SÍG
მღრ. ↗ *hulana-
ლუვ. huliyā- (*c.*) მაგყლი, შალი

hulli(š)- (*n.*) გირჩა (*წიწვიანი ხეებისა*)
მღრ. ↗ ḫuwalli(š)-

^{NINDA}**hulliti-** (*ნამცხვრის სახეობა*)
ლუვ. hulliti- (*ნამცხვრის სახეობა*)

^{MUNUS}**hulpa-** (*c.*, *მოხელე/ მსახური ქალი*)

hulpanali- (*n.*, *ქსოვილის სახეობა*)

hulpanzana-/ hulpa(n)zena- (huwalpazina-) (c.) (*დეკორატიული*) საკინძი, ბალთა

part. hulpanzenant- (hulpanzinant-) საკინძით/ ბალთით შემკული/დამაგრებული

ლუკ. hulpanzinaima/i- (*part. ან denom. adj.* < hu(wa)lpanzina- კუზი; ბორცვი; ამობურცულობა, რელიეფური ორნამენტი); საკინძით/ ბალთით შემკული/დამაგრებული(?); ამობურცული, რელიეფური (?); *მღრ. ლუკ.* huwalpa[ ] მთავორიანი ადგილი (*ან მსგავსი*)

^{TUG}**hulta-** (*განსაცმლის ელემენტი*)

^{LN}**huldala-** (c., *მხახური*) დარაჯი (?)

denom. huldalai- (I) გაფრთხილება, მოვლა, შენახვა, დაცვა

hultarama- (*თავის სნეულება*)

ლუკ. hu(wa)ltaramman- (n., *თავის სნეულება*)

hultešk- (I, *vb. დ.მ., გარკვეული მანერით სიმღერა*)

hullu(-)^{SAR} (*მცენარის სახეობა: ბოსტნეული, მწვანელი*)

^{GIS}**huluganni/a-** (c.) ეგლი; სამეფო ოთხთვალა

huluba- (c., *საწყაო*)

(⁴) **humma-** (c.) თავლა, ბოსელი, საღორე

– ŠAH-aš hummaš საღორე

humanna- (*subst., დ.მ., რაღაც ადგილი*)

humant- თითოეული, ყოველი, ყველა, ორივე, მთელი, სრული, მთლიანი

adv. humandaziya მთლიანად

hunepiš(a)- (*გადასამიდი საშუალება ?*)

hunhuesna- (c.) გალლა (?)

ḥunḥumazzi- (?)*(n.)* (ზღვის) მოქცევა/ წყალდილობა/წარღვნა/(წყლის) ნაკადი/ნიაღვარი/გალღა (?)

ḥunḥu(n)eššar, ḥunḥeššar, ḥuwa(n)ḥueššar (*n., r/n-ფუძ.*), ḥunḥunešnant-*(c.)* (ზღვის) მოქცევა/ წყალდილობა/წარღვნა/(წყლის) ნაკადი/ნიაღვარი/გალღა

ḥunḥuwan- (*-ფუძ. ?*) (ზღვის) მოქცევა/ წყალდილობა/წარღვნა/(წყლის) ნაკადი/ნიაღვარი/გალღა

ḥunink- (II, *აგრეთვე med.-pass.*) ბეგვა, ცემა, ლეწვა, გატეხვა, დაზიანება; წყენინება, შეურაცხყოფა
nom. act. ḥunikiššar (*n., r/n-ფუძ.*); *part.* ḥuninkant- დაბეგვილი, ნაცემი და ა.შ.

შდრ. ḥ huek-/ḥuk-

^{TÚG}**ḥunip(a)-** (*ქსოვილის სახეობა*)

^{TÚG}**ḥunipalaza-** გადასაფარებელი, შალითა (*ან მსგავსი*)

^{LÚ}**ḥunipi-** (*c., მოხელე/ მსახური*)

ḥuniša- (*subst., დ.შ.*)

ḥuntari- (*c., რაღაც ცხოველი: ღორი(?) ან ფრინველი: კაკაბი(?), კაკაჩა(?)*)

ლუკ. ḥuntari-^{MUŠEN} (*c., რაღაც ფრინველი*)

ḥuntariya- (*med.-pass.*) (*კუჭ-ნაწლავის*) აირების გამოყოფა; *აგრეთვე* ღრუგუნი (?)

nom. act. ḥuntariyamma-, ḥuntariyawar (= *ERĪŠU* სუნი)

შდრ. ḥ huwant-, ḥ huwantar-

ლუკ. *ḥuntari(ya)- (*კუჭ-ნაწლავის*) აირების გამოყოფა; ღრუგუნი

ḥuntarnu- (I) ღრუგუნი

part. ḥuntariymmaza

– ŠAH-za ḥuntariymmaza ღრუგუნა ღორები

ḥunu- (*ḥuenu-, ḥuinu-*) (*caus.*)

ა huwai-/ huya-; ა huinu-

(GIŠ)**huzinar-** (huzinir, huzi[nir, n., r/n-ფუძ., სიმებიანი მუსიკალური ინსტრუმენტი. კითარა ?; შდრ. ხათ. zinar მუსიკა; ZANNARU ქნარი) შდრ. ა zinar

hup(p)-¹

ა huwap(p)-

hup(p)-²/hup(p)ai- (მუსიკალურ ინსტრუმენტზე დაკვრა – წკრიალის, ელარუნის, ჩხარუნის მსგავსი ხმების გამოცემა) iter. huppišk-

hup(p)ai-/huppiya- (I) (ძირითადად, საკვები პროდუქტების – მარცვლეულის, ფქვილის, თხევადი პროდუქტების) ერთმანეთში არევა/შერევა/შეერთება/შეზავება/გაერთიანება

huppa- (c., ჭურჭლის სახეობა თუ ნარევი/ნაზავი ?)

შდრ. ა (DUG)**huppi-**; ა hup(p)ai-/huppiya-

(UZU)**hupallaš-** (n., ო-ფუძ.) თავის ქალა (ან) სკალპი

ლუვ. hupalli- (სხეულის ნაწილი, თავის ნაწილი ?); adj. gen. hupallašsa-

hupalzinant-/ huwalzinant- (subst., დ.შ., საკინძით/ ბალთით შემკული/დამაგრებული ?)

შდრ. ა hupalzana-/ hulpa(n)zena-, hupalzenant- (hupalzinant-)

huppan (part., nom.-acc., sg. n.)

ა hup(p)-¹, huwap(p)-

^{NA4}**huppani** (n., მინერალური სუბსტანცია)

(DUG/GIŠ)**huppar-** (n., r/n-ფუძ.), huppara- (c.), hupparanni- (n.) თასი;

ფიალა; ჯამი

(DUG/GIŠ)hupparalli- (c./n.); nom. agent. LÚhuprala-, LÚhupparalli-

– NINDA hupparaš (ნამცხვრის სახეობა)

შდრ. ა (UZU)hupparatiyati-

^{GADA}**hup(p)ar(a)-**, hupra- (c., ქსოვილი ან განსაცმლის ელემენტი)
ლუკ. huppara- შარფი, ქამარი, სარგველი

hupara/i (ხურ. გერმინი მსხვერპლშეწირვის პრაქტიკიდან)

^(DUG/GIŠ)**hupparalli-** (c./n. კერამიკული ნაწარმი ან მისი მოსათავსებელი ადგილი: სადგარი, ყუთი, კარადა)
ა ^(DUG/GIŠ)huppar-; შდრ. ა ^{DUG}harši-, ^{DUG/GIŠ}haršiyalli/a-

^{LÚ}**hupparalli-**, ^{LÚ}huprala- მეთუნე, მექოთნე
ა ^(DUG/GIŠ)huppar-; შდრ. ა ^{DUG}harši-, ^{LÚ}haršiyala-

hupparanni- (n.)
^(DUG/GIŠ)huppar-

^(UZU)**hupparatiyati-** (c.), hupparti- (ლუკ., სხეულის ნაწილი, მენჯი?)
შდრ. ა ^(DIG/GIŠ)huppar-

^{NINDA}**huppašši-** (ნამცხვრის სახეობა)

^{LÚ}**huphuppa-** (c., მოხელე/ მსახური)

^(DUG)**huppi-** (c., ჭურჭლის სახეობა)
შდრ. ა huppa-

huppiya-
ა hup(p)ai-

^{TÚG}**hupiga-**, hupiki- მანდილი, გადასაფარებელი, მოსახვევი

^{MUNUS}**hupigala-** (c., მოხელე/ მსახური ქალი, “მანდილოსანი”)

hupigauwant- მანდილიანი, თავსაფრიანი (?)
შდრ. ა ^{TÚG}hupita-

^{TÚG}**hupiki-**
ა ^{TÚG}hupiga-

ჰუპიშანილი (*adv.*) ხუბესნურად (*ე.ი. ხუბესნელთა/ ხუბესნას მცხოვრებთა მსგავსად*)

ჰუპიშკ-¹ (*iter.*)

➤ ჰუპ(პ)-²/ჰუპ(პ)აი-; ➤ ჰუაპიშკ-

ჰუპიშკ-¹, ჰუაპიშკ- (*iter.*)

➤ ჰუაპ(პ)-

TUG₁ჰუპიტა- (*ქალის განსაცმლის ელემენტი: მანდილი ?*)

adj. ჰუპიტანტ-/([⚔]) ჰუპიტავანტ- მანდილიანი, თავსაფრიანი (?)

მღრ. ➤ ჰუპიგაუვანტ-

ლუკ. ([⚔]) ჰუპიტავანტ-/ ჰუპიტანტ- მანდილიანი, თავსაფრიანი (?)

GIŠ₁ჰუპიტანუ- (*მცენარის სახეობა*)

ჰუპრა-

➤ ^{GADA₁}ჰუპ(პ)არ(ა)-

LÚ₁ჰუპრალა-, **LÚ₁ჰუპარალი-** მეთუნე, მექოთნე

➤ ^(DUG/GIŠ)ჰუპარ-

DUG₁ჰუპრუში- (ჰუპურუში-, ჰურბუში-, *ე.ი. ხურ. საკულტო/საგაძრო მოწყობილობის ელემენტი*) საკურთხეველი, სასაკმეველე ჭურჭელი (*ან მისი სადგარი?*)

მღრ. ➤ ^(DUG)აჰრუში-

DUG₁ჰუპული- (*ნ.საყოფაცხოვრებო ხელსაწყო/მოწყობილობა: (ცომის საშელი) ვარცლი /გობი?*)

DUG₁ჰუპური- (*ე.ი. ჭურჭლის სახეობა*)

LÚ₁ჰუბურტანური- (*დიდმოხელე*)

DUG₁ჰუპურუში-

➤ ^{DUG₁}ჰუპრუში-

DUG₁ჰუპუაი- (*ნ.*) ქოთანის (*საკვები პროდუქტებისთვის*)

ლუკ. ^{DUG₁}ჰუპუაი- (*ნ.*, *ჭურჭლის სახეობა*)

მღრ. 7^{DUG} ოჰაპუაი-

hurai-, ოუარაი- (I) შესხურება, მოპკურება, მოფრქვევა; აგრეთვე შემკობა (ძვირფასი ქვების მობნევა, ლითონით დაფარვა, მოვარაყება ან მსგავსი)

part. ოურანტი- მორწყული, გაწუწული

მღრ. თეონიმები: ^Dოურიანჯიპა-, ^Dოიშაშურიია- (< * ოურიია(n)- წყარო, მადრეგანი ?)

ლუკ. ოურამანი- მორწყული საბოვარი

hurrani- (თუ ოარანი-?) (ც., სამისნო ფრინველი)

hurareški (ხურ., საკულტო/საგადრო მოწყობილობა)

huradi (ხურ.) მეომარი; (სამხედრო) ლაშქრობა

huratti- (ც., subst., დ.მ., ქურციკის სხეულის ნაწილი?)

^{DUG} ოურბუშხა-

7^{DUG} ოურრუში-

^{UZU} ოურბურთა- (-ფუძ. ?) ყელი

(^{NINDA}) ოური(ია)- (ც., პურის ან ნამცხვრის სახეობა)

huri(ya)- (ც., სარიგუალო განმწმენდი ნივთიერება)

huript- (vb., დ.მ.)

huripta- უდაბნო, უდაბური ადგილი

= *HURIBTU*; ოურიპთაი- გაპარგახება, გაჩანაგება, აოსრება

hurišaimmi- (ლუკ., part. დ.მ., დაკავშირებულია სამკაულთან)

hurkel- (hurkil-, n., l-ფუძ.) დანაშაული, დაუშვებელი სქესობრივი კავშირი (პირუტყვმავლობა, ინცესტი)

– ^{LÚ}^{MES} ოურკილაშ = ოურკილაშ პეშნეშ დამნაშავეები, გარყვნილები

^{GIS} ოურკი- (ც.) ბორბალი; (აგრეთვე მეტონიმია) საბრძოლო ეგლი

= ^{GI}UMBIN

– hurkin haliya- (განსასჯელის) ბორბალთან/ბორბლის წინაშე დაჩოქება (= შეწყვალების თხოვნა სამეფო სასამართლოსთვის *თუ* განსასჯელის დაკითხვა წამებით ?) *თუ* hurkin halai- (მსაჯულთა მიერ) ბორბლის ამოდრავება ? (= სამეფო სასამართლოს ჩართვა საქმეში/ გრიბუნალის ამოქმედება); ANA ^DUMBIN (^{GI}UMBIN) lamniya- ბორბალთან მოხმობა (= სასამართლოში გამოძახება)

hurla/i- ხურიტული

^{L1}hurla/i- ხურიტი; *adv.* hurlili ხურიტულად, ხურიტულ ენაზე
მღრ. HURRI ხურიტული

hurli- (*n.*) ნაქი ?, ხორხი ?

hurlull- (*n.*, *რღაღ ძვირფასი საგანი*)

hurna- (II²) ნადირობა

(*მხოლოდ*) *inf.* hurnuwanzi, *iter.* huwarnišk-

hurnai-, hurniya- (*იკითხება*: harnai-, harniya-)

↗ harnai-¹, harniya-

hurnaya-^{SAR} (*მცენარის სახეობა*)

hurnapišta- (huwarnapišta-, *ავადმყოფობა*: შფოთვა, ღელვა, მოუსვენრობა ?)

hurniš (*ხურ.* გერმინი მსხვერპლშეწირვის პრაქტიკიდან)

hurnišše (*ხურ.*, *მშის და მთვარის ეპითეტი*)

^{UZU}hurniu- (*ც.*, *სხეულის ნაწილი*, მამაკაცის სასქესო ორგანო ?, მკლავე ?)

hurnuwar (*subst.*, *ღ.მ.*)

gen. hurnuwaš

hurpašta(n)-/hurpušta(n)- ფოთოლი; კანი, ქერქი (*ბოსტნეულის, ხილის*)

ლუკ. ⁴hurpušta- (n., subst. დ.მ., ფოთოლი ?)

hurpi- (n., ნარკოტიკი/მცენარე)

hurbušḥu

➤ ^{DUG}hurpušḥi-

huršakniya- (med.-pass.) ხარშვა, ცხობა, წვა; (ცეცხლში) დასკლომა/ გახეთქვა/ გაბზარვა (?)

hurt-/ḥuwart- (II) (და)წყევლა

iter. hurzak-/ḥuwarzak; nom. act. hurzakiwar, ḥuwarzakiwar; part. hurtant-; nom. act. hurta-, ḥurtai- (c.) წყევლა, კრულება

^{TU7}hurta/i- ხილფაფა, ჯემი, კომპოგი (?)

მღრ. ➤ (♣)ḥuwarti-

hurtal(i)- (c.) გუნდა, კოშტი, (რისაზე) უფორმო მასა

denom. hurtal(i)iya- ხარშვა, დუღება (ლუღის და ა.შ.), შეერთება, შერევა, არევა (ავრეთვე გადაგანითი მნიშვნელობით: არევე-ღარევე/ჩაშლა/ღარღვევა); hurtalimma- (c.) ჩაშლა, ჩაფუშვა; თავგზის აბნევა, (რაიმე საქმეში) ჩათრევა

მღრ. ➤ (♣)ḥuwarti-

hurtant- (part.) დაწყველილი, შეჩვენებული, შერისხული

➤ hurt-/ḥuwart-

hurđant- დაზიანებული, დაჭრილი, ნაცემი, ნაწვალები (ან მსგავსი)

(^{DUG})hurdiyalla- (თიხის ჭურჭელი სამკურნალო ბალახების და სხვ. მოსახარშად, ექსტრაქტის მისაღებად, წველის გამოსაწურად)

მღრ. ➤ (♣)ḥuwarti-

hurtišši (ხეფათის ეპითეტი)

^{GIŠ}hurduppi- (ან ^{GIŠ}ḥarduppi- ?, c., ღეთაების აგრიბუტი, ავეჯი(ს ელემენტის), (საკულტო) მოწყობილობა ?)

➤ ^{GIŠ}ḥarduppi-

hurupalla- (*subst., დ.მ.*)

^{DUG}**hurup(p)i-** (*ჭურჭლის სახეობა: თევში ან თასი*)
მღრ. HURUPPU

^{NINDA}**hurup(p)i-** (*კურის სახეობა*)

hurušše (*ბურ.*)

hurutai- (I) წაქცევა, დანარცხება, ძირს დაცემა
iter. hurutešk-

hurutel-, hurut(t)il- (*ნ., l-ფუძ., მუხულოს კერძი*)

hurz-, hurzak-/ huwarzak- (*iter.*)

↗ *hurt-/huwart-*

huš-

↗ *huiš-*

^{GIŠ}**huša-** (*ც.*) თითისტარი

↗ *huiša-, huša-*

huša- (*ც., სამისნო ფრინველი, ბუს სახეობა ?*)

მღრ. HUSŪ

^{KUŠ}**huša-** (*ც., ეგლის ან ალკამმულობის ნაწილი*)

hušsil(i)-, hušselli-, hušsulli- თიხის კარიერი (?); (*ნავვის, სიბინძურის*
ზასაყრელი) ორმო (?)

hušk- (I) ლოდინი, ცდა, შეეფენება, დაეფენება

adj. huškiwant- ნელი, ზოზინა, მერყევი, გაუბეღავი ; *nom. act. huškiwar*
ლოდინი

hušnu-

↗ = *huišnu-*

^(NA4)**hušt-** (*hušta-, hušti-, c.*) ქარვა (?)

***ħuštai-/ħuštiya-** ჩურჩულით ლაპარაკი, ჩურჩული
iter. **ħuštešk-**

ħušuwant- = **ħuišwant-**
ღ **ħuišwai-**

ħušza (*nom.-acc. pl. n.?*) სანთელი, ცვილი
=? **DUḤ.LĀL**; შღრ. ზ ^(NA4)**ħušt-**

(*)**ħuda-** (*c./n.*) სიხქარე, სისწრაფე, მზადყოფნა (*რაიმეს გასაკეთებლად*), აჩქარებულობა
adv. **ħudak** საჩქაროდ, სწრაფად, მაშინვე, დაუყოვნებლივ, უცბად, მოულოდნელად, სიჩქარეში

ħudanni (*ხურ. მიმართვა ღვთაებისადმი*) ლოცვა, (ღვთაების) მოხმობა, დალოცვა/კურთხევა

^(DUG)**ħutanni-** (*c., ჭურჭლის სახეობა*)

ħutanu- (*c.*) ორმო, ღრუ, ამოღრუტნული ადგილი (?)

ħuttariyant- (*adj. ღ. მ., დაკავშირებულია ქსოვილთან*)

ħutarla/i- მსახური, ყმა, მონა
= ARAD

ლუვ. **ħutarlā-** (*c.*) მონა, მსახური; **ħutarli(ya)-** მონისა/მსახურისა

^(NINDA)**ħutħutalla-** (*n.?*, *პურის/ნამცხვრის სახეობა ან ეპითეტი*)

^(DUG)**ħutnikki-** (*c., ხურ. ?, ჭურჭლის სახეობა*)

^(SIC)**ħuttulli-** (*n.*) მაგყლის ბლუჯა, ნამენძი/ნაჩეჩი

^(NINDA)**ħuttunati-** (**ħuttunuti-**, *პურის/ნამცხვრის სახეობა*)

ħutuši- (*c., ჭურჭელი ღვინისთვის*)

ħuwa- (*c., სამისნო ფრინველი, ბუს სახეობა?*)

ḥuwaḥueššar, ḥuwanḥueššar (*n.*, *r/n-ფუძ*)

➤ ḥunḥu(n)eššar

GI⁵ **ḥuwaḥurpal-** (*n.* ჯოხი, სახრე, მათრახი ?)

GI⁵ **ḥuwaḥuw[a(-)]** (*მცენარის სახეობა*)

(⁴)**ḥu(wa)ḥḥu(wa)rtalla-** (*n.* ყელსაბამი)

ḥuwaḥḥu(wa)rti- ყელი

➤ ^{UZU} ḥuḥḥurti-

ḥuwai-/ḥuya- (I, II; *ავრეთვე med.-pass.*) სირბილი, გაქცევა, თავის დაღწევა, თავიდან აცილება; *ავრეთვე* გამრდა (*ითქმის მცენარეზე ?*)

= KAŠ₄; *nom. act.* ḥuiyawar; *part.* ḥuwayant-/ḥuwant-/ ḥuyant-; *iter.*

ḥuwaišk- (*ḥuešk-*); *caus.* ḥuinu-/ḥunu- (*iter.* ḥuinušk-)

– appan ḥuwai- (ვინმეს) უკან სიარული, უკან გაყოლა, დაღვენება; მხარის დაჭერა, მხარში ამოღებომა; piran ḥuwai- წინ გაგარდნა/გაჭრა; წინ სიარული, გაძლოლა; დახმარება, შევლა, მხარში ამოღებომა; piran ḥuyatalla- (*c.*) წინამძღოლი, მეთაური; დაძმარე

šer ḥuwai- თვალყურის ღვენება, თვალის დაჭერა, ზედამხედველობის გაწევა, დაკვირვება

ḥuwayant-/ḥuwant-/ ḥuyant- (*part.*) გაქცეული, ლტოლვილი

➤ ḥuyant-

ḥ⁵ **ḥuwayant-** (*რალაც ნაგებობა*)

ḥuwala- (*მდინარის ცხოველი*)

(⁴)**ḥuwalliš-**, ḥulli(š)- (*n.* გირჩა (*წიწვიანი ხეებისა*))

(GI⁵)**ḥu(wa)lliš-** (*n.* გირჩა, ხის ნახშირი, სიმხურვალე/ მოგიმგიმე ცეცხლი/გავარვარებული ღუმელი ?)

ḥuwalliššar (*n.*), ḥuwalliššanant- (*c.*) გირჩების გროვა (?); ხის ნახშირი, სიმხურვალე/ მოგიმგიმე ცეცხლი/გავარვარებული ღუმელი (?)

ḥuwalpant- (*ფიმიკური ანომალია*)

ḥuwalpazina-
↗ ḥulpanzana-

ḥuwaltaramma- (თავის სნეულება)
ლკვ. ḥu(wa)ltaramman (n., თავის სნეულება)

ḥuwalzinant-
↗ ḥupalzinant-

^{TUG}**ḥuwammaliya-** (c., ახალშობილის გასახვევი) საბანი

ḥuwanḥueššar
↗ ḥuwaḥueššar

ḥuwanḥuwanala- (c., სხეულის ნაწილი, კბილები ?)

ḥuwant- (c.) ქარი
= IM

⚡**ḥuwand(a)-** (ადვილი, სადაც მოიპოვება კაეი)

^L**ḥuwantala-** (ḥuwandala-, c., წერილი მოხელე/მსახური, დარაჯი?)

(⚡)**ḥuwa(n)tallai-** გაყოფა, დამორება, მოჭრა (?)

ḥuwantar- (ქარის, ნიავის) დაბერვა, მსუბუქი ქროლა; სამშობიარო ტკივილები
შღრ. ḥuntariya-

^{GADA}**ḥuwantar(a)-** (n.) (თხელი, წმინდა) სელის ქსოვილი, სამოსი

ḥuwap(p)-/ḥu(p)- (II, იშვიათად I და med.-pass.) ცუდად მოპყრობა; დასახიჩრება, დამიანება, გაფუჭება
part. ḥuppant- (n., ḥuppan); adj. ḥuwappa- ბოროტი, ავი, ცუდი; nom. act. ḥuwappar ცუდი მოპყრობა; აბსტრ. ḥuwappanatar (n.) ცუდად ყოფნა; სიავე, ბოროტება; iter. ḥuwapišk-(ḥupišk-)

^E**ḥuwapra-** (რადაც ნაგებობა)

ḥuwara- (*c.*, სამისნო ფრინველი)

ḥuwarai-/ḥurai- (I) მორთვა, მოკაზმვა

^(UZU)**ḥuwarla-** (*c.*, სხეულის ნაწილი)

^{GIS}**ḥuwarni-** (*c.*) = ^{GIS}ḥuwarpi- წნელი, წკეპლა, შოლტი (?)

ḥuwarnišk- (*iter.*)

➤ ḥurna-

^{GIS}**ḥuwarpi-** (*c.*) = ^{GIS}ḥuwarni- წნელი, წკეპლა, შოლტი (?)

ḥuwart- (II) (და)წყველა

➤ ḥurt-

ḥuwartant- (*part.*) დაწყველილი, შეზვენებული, შერისხული

➤ ḥurt- / ḥuwart-, ➤ ḥurtant-

(♣)**ḥuwarti-** (*c.*) კონცენტრატი, ნაყენი, მინარევი, (სამკურნალო მცენარეების) ნახარში/დეკოქტი, ექსტრაქტი (?)

მღრ. ➤ ^(DUG)ḥurtiyalla/i-, ➤ ḥurtalli-

ḥuwarzak-/ḥurzak-

➤ ḥurt-/ḥuwart-

^{LÚ/MUNUS}**ḥuwaššannalla/i-** (*c.*, კულგის მსახური კაცი/ქალი)

^{NA4}**ḥuwaši-** (*n.*, ქვის საკულგო სგელა – სამსხვერპლო, აგრეთვე საგადრო მურნეობის სასამღვრო ქვა)

= ^{NA4}ZI.KIN

^{NA4}**ḥuwadala-** (*c.*, გაძრის მსახური)

ḥuwigatar (ḥuiatar, *n.* *r/n-ფუძ.*) (მარცვლეულის) გროვა, მარცვალსაცავი, ბელელი (?)

^{GADA}**ḥuzzi-** (*n.*, განსაცემლის ელემენტი)

ḥuz(z)i (*ხურ.*)

I

-i¹ წასვლა

imper. it წადი! itten წადით!

⌘ iya²

ლევ. i- წასვლა; iyā- (2.sg.*imper.* ?)

-i² (= -e) (*nom.pl.c.*)

⌘ -a², -e

i³ (*ხმაბძვიითი შეტახილი ძვ. ხეთ. სადღესასწაულო რიგკუალში*)

-ya და, (მაგრამ); აგრეთვე

⌘ -a³

yaya- (II, დ.მ.)

⌘ iyaya-

yarammalla (*nom.-acc. pl. n.*) (*რადიკის შესახებ/ვადასამიდი ჭურჭელი, ყუთი*)

^(NA4) yaspu- (*c.*) იასპი

= YAŠPU

ieni (= eni)

⌘ eni-

ierir (= erir) (*3. pl. praet.*)

⌘ ar-/er

ieššar/ešš(a)n- (*შავი მაგია, ჯაღოქრობა, უარყოფითი დაგვირთვითი*)
denom. iešnai- (*დ.მ.*)

iezzi, ienzi (*3. sg./pl. praes.*)

⌘ iya¹

iḫalzi (*ხურ., მმართველობის აღმნიშვნელი გერმინი*)

iya⁻¹ (I) კეთება, ქმნა, შესრულება (*ვალდებულების, რიგკუალის*)

= DÙ, *IBIŠU*, *EPĒŠU*; *part.* iyant-; *nom. act.* iyawar; *inf.* iyawanzi; *durat.* ešša-išša-; *pass.* kiš-

- ešhar iya- სისხლის ღერა; išharu iya- ცრემლის ღერა; kardiyāš iya- გულის წადლის შესრულება; šarkuit iya- თვალის ჩაკერა/ თვალით მინიშნება; KÙ.BABBAR-ya iya- ფულის კეთება /სიმდიდის დაგროვება; ZI-aš iya- სურვილის შესრულება; kuelqa ZI-ni iya- ვინმესთვის გულის გაკეთება, გამხსნევა; ვისიმე სურვილისამებრ მოქმედება, ვინმესთვის სიამოვნების/სიხარულის მინიჭება; appa iya- ხელახლა/კვლავ გაკეთება, განმეორებით გაკეთება; სამაგიეროს გადახდა; appan iya- ხელმოწერა, სახელის დასმა; appanda iya- (რადაცის) შემდეგ მოქმედება; šarā iya- ამაღლება, ქება, განდიდება; šer iya- აღმართვა; ქება, განდიდება.

➤ ლიდ. i- კეთება

ლუგ. a(y)a- კეთება

იერ. a(i)a- კეთება

ლიკ. a- კეთება

iya² (*med.-pass.*) წასვლა; სიარული

=DU; *part.* iyant-; *durat.* iyanna-/iyanniya-; 2. *sg. imper.* it; 2. *pl. imper.* itten

- anda(n) iya- შესვლა; appa iya- დაბრუნება; უკან სვლა; appan iya- გზის გაგრძელება, ვინმეს (მურგს) უკან სიარული; appanda iya- ვინმეს უკან/კვალდაკვალ სიარული; arha iya- შორს წასვლა/ მოშორება; katta(n) iya- ჩასვლა; ვინმესთან ერთად წასვლა; para iya- წინ სვლა; გზის გაგრძელება; გარეთ გასვლა; piran iya- წინ/თავში სიარული; piran appa iya- წინ და უკან სიარული; ვიდაცაბე/რადაცაბე ბრუნვა/წუხილი; šarā iya- ასვლა

iyaya- (II, *დ.მ.*) ჭინთვა (?); კუჭის განთავისუფება, გარეთ გასვლა (?)

iyal- (*n., l-ფუძ.* ?) (*კეთილსურნელოვანი სიითხე* ?)

iyanna-/iyanniya- (*durat.*, II, *ავრეთვე* I) სვლა; სიარული

part. iyanniyant-; *supin.* iyanniwan; *inf.* iyanniyauwanzi

➤ iya²

ვალ. iyannai ის მიდის, მიაბიჯებს

iyant¹ (*part.*)

➤ iya¹

iyant⁻² (*part.*)
↗ **iya**⁻²

(UDU)**iyant**⁻³ (*c.*) ცხვარი

↖ **iyanta** (*adv.*) შესაბამისად

iyaṣḥa- (*vb.*) ნლობა, მინლობ(?)
part. yaṣḥant- ?; *adj.* yaṣḥanduwant- ?
ლუკ. iyaṣḥatta (2.*sg.praet.*)

iyata(r) (*n., r/n-ფუძ.*) ხვაი, ბარაქა, დოვლათი; უხვი მოსავალი, ნაყოფიერება; აყვავება, კეთილდღეობა
– iyata tameta სიუხვე (და) ბარაქა; ^{SIG}iyatar უხვი/სქელი მაგყლი; TÚG iyatnaṣ სქელი მაგყლის განსაცმელი
↗iyatniya-

^{NINDA}**iyatti**- (*c., ჟურის ან ნამცხვრის სახეობა*)

iyatniya- (I) ზრდა
(*adj.*) iyatniyant- მზარი, კულტივირებული; iyatnuwant- უხვი, მდიდრული
– ukturi iyatniyan მარადმწვანე (ხე)
↗ iyata(r)

iyauwa- (*med.-pass.*) გამოჯანმრთელება
durat. iyawana-/iyawaniya-, *iter.* iyawanišk-, *adj.* iyauwaniyauant-
(↖) iyauwa (*n.*, “*ლუკ.*”, *გვხვდება შემდეგი სიტყვების გვერდით:* ცრემლები ?, ტკივილი ?, განჯვა ?);

iyawanzi (*inf.*)
↗ **iya**⁻¹

iyawar (*nom. act.*)
↗ **iya**⁻¹

igai-/egai- (I, *med.-pass.*) გაციება, გაყინვა, გაშუმება
↗eka⁻²

igamešhi (*ხურ. საკულტო გერმინი*)

ikniyant- კოჭლი, ხეიბარი, პარალიზებული

ikpani- (/kikpani) (*ლითონის ძვირფასი საგანი*)

ikšaišk- (I) (*hapax*) (მშის) ჩაქრობა/გაციება, დაბნელება, პარალიზება (?)

მღრ. ოეკა²

ikt- ბადე, მახე

ო [⚡]ekt-, ekza; *მღრ.* ო ([⚡])aggati

ikdu- ფეხი, წვივი

ოეკდუ-

ikuna- გრილი

ekuna-

^{UZU}ikunant-, ^{UZU}ekunant- (*ი., ცხოველის სხეულის საჭმელად გამო-
საღები ნაწილი*)

ikkunatt- (*დ.მ., ფერის აღმნიშვნელი შედსართავი ?*)

ikuneš, ekuneš (*denom.*) გაცივება, შეცივება

ო ekuna-

^{TUG}ikkuwaniya- (*განსაცემელი, რომელიც დამახასიათებელია ქალაქ
იქუვანიას მცხოვრებისთვის*)

il(a)¹ სისუსტე (?); მონანიება (?)

ო ilaliya-

^{GIS}ila² (*დ.მ.*)

ო ^(GIS)ilana-, ო ileššar

-ila³ თვითონ

– ukila მე თვითონ, zikila შენ თვითონ, apašila ის თვითონ, šumašila
თქვენ თვითონ

ilaliya- (I) მოთხოვნა, სურვილი

iter. ilališk; *part.* ilaliyant-; *nom. act.* ilaliyawatar (/ *ilaliyawar / *ilaliyatar)

ფალ. ila- მონაგრება, სურვილი (?); ^Dilaliyanta/eš, ^DIlaliyant(ik)eš, ^DIlaliyanduš (*ფალ. ღვთაებები*)

ლიკ. Eliyāna

ilaliyant- (*part.*) სასურველი, ნანატრი

nom.sg.c. ilaliyanza

– GIŠ.ŠAR-aš-ma-aš GIM-an ilaliyan[za] ის (*ლაპარაკია ქალზე*) ნანატრი ბალივითა(ა)

↗ ilaliya-

ilaliyawatar (/ *ilaliyawar / *ilaliyatar) (*nom. act.*)

instr.sg. ilaliyauwannit

– āššiyauwanzaš-ma-aš [...] GIM-an ilaliyauwannit ÚL haššikanza ის (*ლაპარაკია ქალზე*) სურვილით შეპყრობილი შეყვარებულივითა(ა)

↗ ilaliya-

ilališk- (*iter.*)

↗ ilaliya-

il(a)mi (/el(a)mi) (*ხურ. სამსხვერპლო ტერმინი*) ფიც; ცრუ ფიც, ფიცის გატეხა

(GIŠ)**ilana-** (*c.*) საფეხური; საფეხურები, კიბე; (*აგრეთვე*) კარიერა

= ^{GIŠ}KUN₄, ^{GIŠ}KUN₅

— ilani ilani ერთი საფეხურიდან მეორეზე; (*გადაგანითი მნიშვნელობით*) დაწინაურება, აღმასვლა

ilašša (*ღ.მ.*)

ileššar (/ilaššar) (*n., r/n-ფუძ.*) ასვლა, გაზრდა; აღმასვლა, აღზევება; (*აგრეთვე*) ნაყოფიერება, მოსავალი

dat.-loc. ilašni (/elašni); *denom.* (?) elašnai- (*ღ.მ.*)

ilmani- (*ღ.მ. საგანი, რომელიც შეიძლება დაითვალოს, აღირიცხოს*)

ilmi (*ხურ. საკულტო/საგაძრო მოწყობილობა ან თეშუმის ეპითეტი*)

– ilmiya parmiya (*სარიტუალო შესაწირი*)

^(MUS)**illuyanka-** (/illiyanka-, elliyanuku-) (c.) გველი, გველეშაპი
– arunaš ^(MUS)illuyankaš ზღვის გველეშაპი
↗ ^(NA4)ellueššar

NINDA**ilwatiyati-** (ნამცხვარი)
↗ elwatiyati-

GIS**ilzi-** (n.) სასწორი; სასწორის თევშ(ებ)ი
↗ elzi-

imma (*adv.*) სწორედ მაშინ; -ც კი; ბოლოს და ბოლოს, საბოლოოდ; მეტიც, ამასთან ერთად; მაინც, მიუხედავად ამისა; სრულებით, სრულიად, სულ, მთლად (?); მართლაც(ც);
– *UL imma* მთლად არა, მხოლოდ მიახლოებით, არც კი (?); *kuiš imma* (*kuiš*) ვინც არ უნდა იყოს, ნებისმიერი; *kuit imma* რომელიც არ უნდა იყოს, ნებისმიერი; *kuwapi imma kuwapi* სხვაგან სადმე; სადაც არ უნდა იყოს; *mašiš imma* რამდენიც არ უნდა იყოს
ლუგ. imma (გამბძლიერებელი ნაწ.) ნამძვილად, მართლა

immakku (*adv.*) სწორედ ახლა, მუსგად ახლა

immiya- (*immeya-*, I, *med.-pass.*) რევა
part. immiyant-; *iter.* immišk-; *nom. act.* (*n.*, *l-ფუძ.*) immiul- (ფურაქის) ნარევი
– *anda immiya-* (*trans.*) შერევა, ერთმანეთში არევა; (*intrans.*) ვინმესთან დაკავშირება/შეკავშირება, გაერთიანებული ძალებით მოქმედება; *menahhanda immiya-* შერევა, ერთმანეთში არევა

impa- (c. ?) სიმძიმე
denom. impai- (*med.-pass.*) დარდი, წუხილი; *iter.* impaišk; *durat.* impanai-
ლაძიმება, დაგვირთვა, *aimpanu-* შეწუხება, თავის მობებრება; *nom. act.* impauwar
↗ *aimpa-*

NINDA**impadukili-** (c., *პურის ან ნამცხვრის სახეობა*)

impauwar (*nom. act.*, *n.*, *r/n-ფუძ.*)
↗ *impa-*, *aimpa-*

impu (*ხათ. შეძახილი ხეთ. საკულტო კონტექსტში*)

inan- (*n., n-ფუძ.*) ავადმყოფობა, დაავადება
= GIG

– inani (inani piran) ავადმყოფობისგან; inanaš (*dat.-loc. pl.*) šer ავადმყოფობების გამო/მიზეზით; ħappišnaš inan სხეულის ნაწილების ტკივილი; ħaraššanaš GIG-an თავის ტკივილი; kardiyaš GIG-an გულის ავადმყოფობა; inanaš ^DUTU- ავადმყოფობის მშის ღვთაება
შდრ. ᄀ irman-, erman-, ištarni(n)gai-

◄**innara** (*adv.*) პირდაპირ, მიუხევე-მოუხეველად, მოკლე გზით; გულახდილად, მოურიდებლად, უყოყმანოდ; განგებ, განზრახ; საკუთარი სურვილით, ნებით
შდრ. ᄀ innarawa

innarahḫ- (*I, med.-pass.*) გაძლიერება

3. *sg. praes. act.* ის აძლიერებს (მას); 1. *sg. praet. med.-pass.* innarahḫat გავძლიერდი, გავღონიერდი; *nom. act.* innarahḫuar, innarwahḫuwar ძალა, ღონე
ᄀ innaru-

innarawa (*adv.*) პირდაპირ

შდრ. ᄀ ◄ innara

innarawai- (innaraweš-) (*denom.*) ძლიერად, მხნელ ყოფნა

nom. act. innarawawar

ᄀ innaru-

innarawant- (*adj.*) ძლიერი, ღონიერი, მხნე

nom. pl. c. innarawanteš

– ^DInnarawanteš (^DInnarawantaš, ^DInnarawandaš) „ძლიერი ღვთაებები“

ᄀ innaru-

innarawatar (*abstr., n., r/n-ფუძ.*) (მამაკაცის) ძალა, ღონე, სიმხნევე, ჯანმრთელობა

= (^{L^U})KAL-tar = GURUŠ-tar; *შემოკლ. დამარცვლა:* in-nir-tar, in-tar (*nom.-acc. sg.*); *denom. iter.* KAL-tarnušk = innara(wa)tarnušk- გაძლიერება

3. *pl. praes. KAL-tarnuškānzi* ისინი აძლიერებენ, აღონიერებენ
↗ innaru-

innarawawar (*nom. act. n., r/n-ფუძ.*) ძალა, ძლიერება
↗ innaru-

innaraweš- (*denom.*) გაღონიერება, გაძლიერება
3. *sg. praes. act. innarawešzi* ის გაღონიერდება, გაძლიერდება
↗ innaru-

innaru- მხნე, ჯანმრთელი, ძლიერი
adv. innarawa; *adj.* innarawant-; *abstr.* innarawatar; *denom.* innarawai-,
innaraweš-, innarahč; *nom. act.* innarawawar, innarwahčuar, innarahčuar

innarwahčuar (*nom. act.*) ძალა, ღონე
↗ innaru-, innarahč-

^{GIŠ}**innašša-** (*c.*) სახურავის კოჭი

ini, eni (*ხურ. საკულტო ტერმინი, დ.მ.; ღვთაება თეშუბის ეპითეტი*)
– iniya iririya (*სარიტუალო შესაწირი*)

ini-, eni- (*pron. demonstr., ნაკლ.*) ის, სსენებული; ეგ

inir-/ener- (*n.*) (enera-, enira-, inira-, innari-, inniri- *c.*) წარბი
= ŠŪR ĪNI, ŠŪR IGI

iniššan
↗ eniššan

inštanč- (*ištaḥ-*, I) ყლაპვა, გემოს გასინჯვა
iter. ištaḥišk-

(^{GIŠ})**intaluz(z)i-** (*c./n.*) ნიჩაბი

^{GADA}**intan(n)a-**/^{TUG}intanni- (*c.*) (*თავსაფარი ან განისამოსი*)

in-nir-tar, in-tar
↗ innarawatar

inti-, **enti-** (c., შიგნეულობაზე სამკითხაო ხურ. გერმინი; ცულის მომასწავებელი ნიშანი)

inu-/enu- (I) გათბობა/გაცხელება; ხარშვა/დუღება
iter. inušk-; *part.* enuwant-

(*)**iparwašša/i-** (“ლუკ”, გვხვდება ფრინველებზე სამკითხაო კონტექსტებში): მარცხნიდან, მარცხნივ; მარცხენა მხარეს მყოფი; (აგრეთვე) ჩრდილო-დასავლეთიდან / ჩრდილო-დასავლეთით/ ჩრდილო-დასავლეთის (?)

ლუკ. ipala- მარცხნივ

⚡ შდრ. *iparwašḫa-, *ipatar(-)ma(ya)-

***iparwašḫa-** (c., “ლუკ”, გვხვდება ფრინველებზე სამკითხაო კონტექსტებში): (ფრინველის გაფრენა) მარცხნივ ან სამხრეთით (ჩრდილო-დასავლეთიდან?); (აგრეთვე მეტონიმია?) სამისნო ფრინველის ლითონის გამოსახულება(?)

⚡ შდრ. *iparwašša/i-, *ipatar(-)ma(ya)-

***ipatar(-)ma(ya)-** (“ლუკ”) დიდი რკალი, კლაკნილი, ხეული; (ჩრდილო-)დასავლეთით/ (ჩრდილო-)დასავლეთისკენ (?)

– ^{ID}Maraššantaš-wa annallaza ipattarma-yan āršaš ^DU-aš-ma-war-an wahnut nu-war-an ^DUTU-i DINGIR^{LM}-an aršanut უწინ (მდინარე) მარასანთა (ჩრდილო-)დასავლეთით (?) მიედინებოდა, მაგრამ ამინდის ღვთაებამ შეუცვალა მიმართულება და აღმოსავლეთისკენ (?) (*სიგყვით.* ღვთაებების მზისკენ) წარმართა

ლუკ. ipama- მოლუნული, მოხრილი, მორკალული

(GIŠ/Ú)**ippiya-**, **eppiya-** (c., ყურძენი, ვაზი ან მისი მსგავსი მცენარე (?), რომელიც ნაყოფს მგვენებად ისხამს)

– EZEN₄ ippiyaš (ვაზის?) დღესასწაული

ლუკ. (*)ippiya- (n., მცენარის სახეობა)

ippiyanza(n)-^(SAR) (სამკურნალო მცენარე)

შდრ. ⚡ (GIŠ/Ú)₁ippiya-

(SÍG/TÚG)**ipul-**, **ipulli-** (n.) თავსაფარი, მოსასხამი (აგრეთვე საკულტო სამოსის სახეობა ?)

ipurawar (*n., r/n-ფუძ.*) დაპყრობა, დაუფლება
– ^{GIS}LE'U ipurawaš თიხის ფირფიტა დაპყრობის (?) შესახებ
მღრ. 7 epurai-/epuriya-

irĥa-/erĥa-/arĥa- (*c.*) საზღვარი; ოლქი
denom. irĥai-; *part.* irĥant-/arĥant-

irĥai- (*denom., I, med.-pass.*) შემოვლა, წრის დარტყმა; (*სარიტუალო გეგმებში*): ღვთაებების შემოვლა მათთვის მსხვერპლის შეწირვით
– ^DXXX-aš irĥaitta მთვარე ასრულებს (ყოველთვიურ) ციკლს; irĥawaš pedi ღვთაებების მსხვერპლშეწირვით შემოვლის ადგილი
7 irĥa-

irĥait- (*n., l-ფუძ. ?* მაგიური მოქმედების შესასრულებლად საჭირო სუბსტანცია)

irĥalzi (*ხურ. საკულტო გერმინი, დ.მ.*)
– SISKUR irĥalzi (*რიტუალის აღმნიშვნელი ხურ. სახელწოდება*)

irĥant-/arĥant- (*part.*)
7 irĥa-/arĥa-

irĥatta- (“*ლუკ.*”) წრე
7 irĥa-

(^{TUG})**irĥi-** (*c., განსაცემლის ელემენტით*: მოსასხამი ?)

^{GIS}**irĥui-** კალათა (*ლერწმისგან დაწნული*)
7 ^{GIS}erĥui-

irilti, erelti (*ხურ. საკულტო გერმინი, დ.მ.*)
– iriltiĥiya- სარიტუალო შესაწირი

^{GIS}**irimpi(t)-, irippi(t)-** კედარი, კედარის კოჭები
7 ^{GIS}eripi(t)-

iriri (*ხურ. საკულტო გერმინი, დ.მ.; ღვთაება თეშუბის აგრიბუკი*)
– iniya iririya სარიტუალო შესაწირი

➤ ini

irgi, irki (ხურ., მონხობის გერმინი)

irkipelli- (*adj.*, კლინიკური სურათის აღმწერი)
შემოკლ. ფორმა: ir-liš (*nom. sg.*)

(^ლ)**irmala-**, armala- (*adj.*) ავადმყოფი
➤ irman-, erman-

irmaliya-, armaliya- (*denom.*, I, *med.-pass.*) ავად გახლობა
➤ irman-, erman-

irmaliyant- (*part.*) ავადმყოფი, დაავადებული
➤ irman-, erman-

irmaliyawar (*nom. act.*) დაავადება
➤ irman-, erman-

irman-, erman, (*n.*), *arma(n)⁻² (*c.*) ავადმყოფობა
= GIG-aš (*nom. sg.*); *adj.* irmala-, ermala-; *denom.* (I, *med.-pass.*) irmaliya-,
armaliya-; *nom. act.* irmaliyawar; *part.* irmaliyant-; *denom.* (*med.-pass.*)
irmaniya-, armaniya-; *nom. act.* irmaniyawar

irmanant- (*c.*) ავადმყოფობა (გასულიერებული, მოქმედი სუბიექტი)

irmaniya-, armaniya- (*med.-pass.*) ავად გახლობა
➤ irman-, erman-

irmaniyawar (*nom. act.*) დაავადება
➤ irman-, erman-

^{GIS}irui- = ^{GIS}irhui- კალათა
➤ ^{GIS}erhui-, ^{GIS}irhui-

irwalliya- (*აკითხება*: iršialliya-) (*ლუჯ.*) ავადმყოფი (?)
ლუჯ. irwalliya- (ēr(hu)walli(ya)-) (ēr(hu)wa- ავადმყოფობით(?) გატან-
ჯული)

išš- (*n.*, *aiš-*ის ირიბი ბრუნვის ფუძე) პირი; დინგი (*სამისნო გექსგებში აგრეთვე ღვიძლის გარკვეული ნაწილი*)
➤ *aiš-*/ *išš-*

išša-/ešša- (II) კეთება, ქმნა

iššalli- (*n.*) = *iššallant-* (*c.*) ნერწყვი

iššana-, *išana-*, *eššana-* ცომი; პასტისებრი სქელი მასა; თიხა, ალიბი
adj. *iššanawant-* ცომით, თიხით დასვრილი

iššanappi- (*c.*, *რკინის სამკაული*)

išsaralladdar- (*ლუვ.*, *მკლავის სამკაული, სამაჯური*)
ლუვ. *iššara/i-* (*c.*) ხელი; *iššarašša/i-* (*adj. gen.* < *iššara/i-*)

iššarašila, *ešarašila* (*c.*, *ახ.*, *მცენარის სახეობა*: ლერწამი ?)
ლუვ. *iššarašila-* (*c.*, *მცენარის სახეობა*)

išsarattana- (*c.*, *სამკაული, მოსართავი*)

iššaši- (*c. ლუვ.*, *ღ.მ.*)

išḥa-, *ešḥa-* (*c.*) ბაგონი, (*იშვიათად*) ქალბაგონი
= EN, *BELU*, (*იშვიათად*) *GAŠAN*, *BELTU*; *adj.* *išḥizzi-*; *denom.* *išḥizziya-* (I); *caus.* *išḥizna-*; *nom. act.* *išḥiznatar* (*dat. loc.* EN-(*izn*)*anni*);
*išḥaššar (*n.*); *išḥaššara-* (*c.*) ქალბაგონი (= *GAŠAN*)
– *parnaš išḥa-* სახლის პაგრონი, მფლობელი; *linkiaš išḥaš* ფიცის უფალი; *išmeriyaš išḥaš* (= *ŠA^{KUŠ}KIR₄.TAB.ANŠE*) მეჯინიბე; *paršuraš išḥeš* (= (*LÚ.MEŠ*)*EN^{HIA}/MEŠ TU₇^{HIA}* *სამშარეულოს პერსონალი*)
➤ *išḥaššar

išḥaḥru- (*ešḥaḥru-*) (*n.*, *აგრეთვე c.*) ცრემლ(ებ)ი, გირილი
denom. *išḥaḥruwai-* (*med.-pass.*) გირილი; *part.* *išḥaḥruwant-* მგირალი

išḥai-/išḥiya- (II) შეკვრა, შებორკვა
➤ *išḥiya-*

iṣḥamai- (c.) სიმღერა, საგალობელი
= SÌR, ZAMARU; *denom.* iṣḥamai-/iṣḥamiya (II) სიმღერა; *iter.* iṣḥamaišk-
/iṣḥamišk-; *nom. agent.* iṣḥamatalla- (c.) მომღერალი (კაცი/ქალი) =
LÚ/MUNUS SÌR, ZAMARU

iṣḥamenašša- ლენტის ფორმის

iṣḥamina-

᠑^(KUS); iṣḥiman-, iṣḥimen-

iṣḥan- (eṣḥar-ის ირიბი ბრუნვის ფუძის უფრო ახალი და იშვიათი ფორმა) სისხლი

iṣḥanalleš-, *eṣḥanalleš- (*med.-pass.*) სისხლისმღვრელად/ მკვლელად ქცევა; iṣḥanant-, eṣḥanant- (c.) სისხლი, სისხლისღვრა (*გასულიერებულო*); iṣḥanatalla-, *eṣḥanatalla- (*nom. agent.*) სისხლისმღვრელი, მკვლელი; iṣḥanuwant-, eṣḥanuwant- სისხლიანი

᠑ eṣḥar, iṣḥar

iṣḥanitar(a)- (c.) საქმრო/საცოლე; მოყვარე

iṣḥanittaratar (*აბსტრ.*) ქორწინებით შეძენილი ნათესაობა; ხელშეკრულება, გაერთიანება (?)

iṣḥar (eṣḥar-ის უფრო ახალი და იშვიათი ფორმა) სისხლი
sg. gen. iṣḥanaš, eṣḥanaš

iṣḥaralli- (c.) ქალღმერთი ისხარას ქურუმი

iṣḥarish- (*denom.* < ^DIṣḥara “ფიცის დელოფალი/ქალბატონი”, *med.-pass.*) ისხარას ავადმყოფობის შეძენა
iter. iṣḥarišk-, iṣḥarešk- (*med.-pass.*)

iṣḥarnu-, eṣḥarnu- (*caus.*) გასისხლიანება, სისხლით დასვრა

᠑ eṣḥar, iṣḥar

iṣḥarnumai-, eṣḥarnumai- (*caus.*) გასისხლიანება, სისხლით დასვრა

᠑ eṣḥar, iṣḥar

iṣḥarnuwant-, eṣḥarnuwant- (*part.*) სისხლიანი, სისხლისფერი
↗ eṣḥar, iṣḥar

iṣḥarwant-, *eṣḥarwant- (*adj.*) სისხლისფერი
↗ eṣḥar, iṣḥar

iṣḥarwatar, *eṣḥarwatar სისხლივით წითელი შეფერილობა
↗ eṣḥar, iṣḥar

iṣḥarwešk-, *eṣḥarwešk- (*iter.*)
↗ eṣḥar, iṣḥar

iṣḥarwil-, eṣḥarwil- (*n.*) სისხლისფერი (საგანი)
↗ eṣḥar, iṣḥar

*iṣḥaššar (*n.*) ბაგონობა, მბრძანებლობა
↗ iṣḥa-, eṣḥa-

iṣḥaššara- (*c.*) ქალბაგონი
= GAŠAN
↗ iṣḥa-, eṣḥa-

iṣḥaššarwai-, iṣḥaššarwiya- (*denom.*) ბაგონობა, მბრძანებლობა
↗ *iṣḥaššar

iṣḥaššarwant- (*part.*) ბაგონკაცური, ღიღკაცური; ბრწყინვალე, ღიღ-
ბული
↗ *iṣḥaššar

iṣḥaššarwatar (*nom. act.*) ბრწყინვალეობა, ღიღებულება
↗ *iṣḥaššar

iṣḥaššarwahḫ- (*caus.*, II) მბრძანებლად/ ხელისუფლად დასმა
iter. iṣḥaššarwahḫešk-
↗ *iṣḥaššar

iṣḥaššarweš- (I) მბრძანებლად ქცევა, ხელისუფლების მოპოვება

↗ *iṣḥaššar

iṣḥaššarwešk- (*iter.*)

↗ *iṣḥašar

iṣḥaškant-, eṣḥaškant- (*adj.*) სისხლიანი; (*აგრეთვე*) სისხლიანი
საქმის/შედეგობის ჩამდენი

↗ eṣḥar

^{GI}**iṣḥauwar** (iṣḥaur) (*n.*, *ძვირფასი სარიტუალო სავანი*: მინიატურული
უღელი ან გუთან ?)

↗ iṣḥiya-

iṣḥieššar (*n.*, *r/n-ფუძ.*) შეერთება, გაერთიანება; გადაბმა,
დაკავშირება

↗ iṣḥiya-

iṣḥiya- (I), iṣḥai-/iṣḥiya- (II) შეკვრა; შებოჭვა, გათოკვა; (*აგრეთვე*)
თავს მოხვევა, დაძალება; დავალება, დაკისრება, დავალებულება
= *RAKĀSU*, (*აგრეთვე*) *EMĒDU*; *part.* iṣḥiyant-; *iter.* iṣḥišk-; *nom. act.*
iṣḥieššar, iṣḥiyawar; (*აბსტრ.*) iṣḥiyal-, iṣḥiul-, iṣḥiman-; *nom. instr.*
iṣḥuzzi-

– ŠU^{III.A} iṣḥiyanzi ხელებს შეუკრავენ; arkammašš-a-kan kuiš... iṣḥianza
ēšdu ბეგარა, რომელიც უნდა დაეკისროს; anda iṣḥiya- შეკვრა, დაბმა,
მიბმა; გახვევა; kattan iṣḥiya- მიბმა

(^{TUG}) **iṣḥiyal-** (*n.*, *l-ფუძ.*) თასმა, ლენგი, ქამარი, ღვედი, სარტყელი

↗ iṣḥiya-

iṣḥiyani- (iṣḥeni-) (*c.*) წვერის ღერი; მოკლე, ხშირი წვერი; ბალანი,
ბანჯგელი (?)

↗ iṣḥiya-

iṣḥiyant- (*part.*) შემოხვეული, გარშემორტყმული

↗ iṣḥiya-

iṣḥiyawar (*nom. act.*) შეერთება, გაერთიანება; გადაბმა, დაკავშირება
↗ iṣḥiya-

(kuṣ) **iṣḥiman-**, iṣḥimen-, (iṣḥamina-) (*c.*) თოკი, ბაწარი, ბაგირი, ღვედი, თასმა
↗ iṣḥiya-

iṣḥišk- (*iter.*)
↗ iṣḥiya-

iṣḥiṣnant- (*c.*) მონარი, თასმა, ლენგი, შესაკრავი
↗ iṣḥiya-

iṣḥiul- გაერთიანება, კავშირი, ვალდებულება, ხელშეკრულება; ინსტრუქცია, მითითება, ღარიგება; (*აგრეთვე*) მეგობრობა, თანხმობა, ერთსულოვნება
denom. iṣḥiulahḥ- ხელშეკრულებით დაკავშირება; ღარიგება; (*ეინმეს-გან რისამე*) კატეგორიულად, დაქინებით მოთხოვნა; *part.* iṣḥiulahḥant-
– iṣḥiul iṣḥiya- ხელშეკრულების დადება; parkuiannaṣ iṣḥiul მითითება (რიტუალური) სიწმინდის შესახებ
↗ iṣḥiya-

iṣḥizzi- (*adj.*) ბაგონისა, საბაგონო; ბაგონკაცური/დიდკაცური
↗ iṣḥa-, eṣḥa-

iṣḥizziya- (*denom.*, I) ბაგონობა, ძლევა, გამარჯვება
– ZI-anza iṣḥizzita nu-kan ...kartimmiyanun [ჩემმა] სულმა იმძლავრა/[მ]ძლია და განწირისხდი; ZI-aṣ iṣḥizziyazi სული იმარჯვებს = სურვილი სძლევს (აღამიანს)
↗ iṣḥa-, eṣḥa-

iṣḥizna- (*caus.*) ბაგონად ქცევა, გადიდკაცება
↗ iṣḥa-, eṣḥa-

iṣḥiznatar (*nom. act.*)
dat. loc. EN-(izn)anni

– nu ANA KUR^{TI} EN-iznanni tuk-pat tittanunun (სწორედ) შენ დაგნიშნე მე (ამ) ქვეყანაში მბრძანებლობისთვის/საბაგონოდ
➤ iṣḥa-, eṣḥa-

iṣḥu- (II), iṣḥuwa- (II, *იშვიათად I და med.-pass.*), iṣḥuwai- (*med.-pass.*) (და)გლება, (და)ღერა, (და)სხმა, (და)ყრა
n. iṣḥueššar; *part.* iṣḥuwant-; *nom. act.* iṣḥuwawar; *iter.* iṣḥuwaišk-/iṣḥuišk-; *durat.* iṣḥuwannai- (II)
– iṣḥueššar iṣḥu- უხვად გაბნევა/მიმოზნევა, გაფანტვა/მიმოფანტვა; (*აგრეთვე*) დაგროვება, დახვევა (?)
მღრ. ➤ laḥḥuwai-, peššiya-, šuḥḥa-

iṣḥueššar (*n., r/n-ფუძ.*) გროვა, ხევი, მასა, სიმრავლე
dat.-loc. iṣḥuešni (*adv.*), *instr.* iṣḥuešnit ჯგუფად; გროვად; უხვად, ბლომად
➤ iṣḥu-, iṣḥuwa-, iṣḥuwai-

iṣḥuišk-/iṣḥuwaišk- (*iter.*)
➤ iṣḥu-, iṣḥuwa-, iṣḥuwai-

iṣḥuna(ḥḥ)- (II) სახელის გატეხა, გაკიცხვა, დაგმობა; დაქვეითება, დაკნინება
➤ iškuna(ḥḥ)-, iṣḥuna(ḥḥ)-

^(UZU)**iṣḥunauwar** (*n., r/n-ფუძ.*; *აგრეთვე* iṣḥunau-, *gen. sg.* ან *pl.* iṣḥunauwaš, iṣḥunaš), iṣḥunauwant- (*c.*, *ვასულიერებელი, მოქმედი სუბიექტი*) მყესი, ღარი, ღამბი (მშვილდის) თუ მხარი (?)
➤ ^{SIG}ištaḡga(i)-

^Ḥ**iṣḥunulli-** (*რადიკ ნაგებობა*)

iṣḥuwa- (II, *იშვიათად I და med.-pass.*), iṣḥuwai- (*med.-pass.*) (და)გლება, (და)ღერა, (და)სხმა, (და)ყრა
➤ iṣḥu-

iṣḥuwaišk-/iṣḥuišk- (*iter.*)
➤ iṣḥu-, iṣḥuwa-, iṣḥuwai-

iṣḥuwannai- (*durat.*)

↗ iṣḥu-, iṣḥuwa-, iṣḥuwai-

iṣḥuwant- (*part.*) დაყრილი/ჩაყრილი, დასხმული/ჩასხმული და ა.შ.

↗ iṣḥu-, iṣḥuwa-, iṣḥuwai-

iṣḥuwawar (*nom. act.*) გადაყრა, გადასხმა, გადაგდება

gen. iṣḥuwawaš

– EZEN₄ zeni iṣḥuwawaš (ჭურჭლის მარაგით) გავსების სამემოლგომო დღესასწაული (თუ შემოდგომის დღესასწაული (ფოთოლ)ცვენისა ?)

↗ iṣḥu-, iṣḥuwa-, iṣḥuwai-

iṣḥuzzi- (*nom. instr., c./n.*) ქამარი, ღვედი, სარტყელი; ჯაჭვი

denom. iṣḥuzziya- (I) შემოჭლობა, (სარტყლის/ქამრის) შემორტყმა;

part. iṣḥuzziyant- (= ^{URUDU}ŠÈR.ŠÈR-ant-?)

– iṣḥuzzin-a-za-kan iṣḥuzziyaizzi სარტყელს/ქამარს შემოირტყამს;

IŠTU GİR-ya-ššan ... iṣḥuzziyanteš (წელზე) ხმალშემორტყმულნი

↗ iṣḥiya-

iṣḥišk- = iṣiyahḥišk-

↗ iṣiyahḥi-

iṣiyahḥi- (I, *ავრეთვე* II და *med.-pass.*) შეტყობინება, გამოცხადება; მოსწავება, წინასწარმეტყველება; აღმოჩენა, გამოაშკარავება, გამოვლენა

iter. iṣiyahḥišk-/iṣiḥišk-; *nom. agent.* iṣiyahḥiškatalalla- ჯამუში,

მზვერავი, მსგოვარი; *nom. act.* iṣiyahḥuwar; *denom.* iṣiyatar (*n., r/n-ფუძ.*)

(მომასწავებელი) ნიშანი

– appa iṣiyahḥi- მიკვლევა, კვალის მიგნება

iškalla- (*med.-pass., I* და II) გაჭრა, გატეხვა, გაბზარვა, გახევა, გახეთქა, გაკვეთა, გახლეჩა, გაპობა; რტყმა, გამათორახება

part. iškallant- გაჭრილი, გატეხილი, გაბზარული, გახეული, გახეთქილი და ა.შ.; ნაცემი, გამათორახებული; *iter.* iškallišk-; *nom. act.* iškallišsar

გაჭრა, გატეხვა, გაბზარვა და ა.შ., *ავრეთვე* ^{TÚG}iškallešsar/^{TÚG}iškallišsar

– arḥa iškalla- (შუაზე) გაპობა, გახერეცა; šer katta iškalla- ჩახევა, ჩაჭრა

išgapuzzi- (*n.*, ძვირფასი საკულტო ობიექტი)

iškar- (II) ჩხვლეტა; ჩასობა, ჩარჭობა; (წვეტიან საგანზე) დარჭობა, წამოცმა, აგება (ხორცის, პურის ან სხვ.); მიბნევა, დამაგრება, მიმაგრება

part. iškarant-; *iter.* iškarešk-; *nom. act.* iškaratar

iškarant- (*part.*) ჩარჭობილი; წამოცმული; მიმაგრებული; მორთული, მოფენილი, მოჭედილი

nom. sg. c. išgaranza; *nom.-acc. sg. n.* iškarān, išgarān; *nom. pl. c.* iškaranteš, išgaranteš

^{NINDA}išgarant- (*c.*, წვეტიან საგანზე წამოცმული საკულტო-სარიტუალო პური?); ^{UZU}išgaranda (ა-ფუძ.?, სხეულის რაღაც ნაწილი თუ წვეტიან საგანზე წამოცმული ხორცის ნაჭერი?)

– *IŠTU* ^{NA4}NUNUZ išgaranza მიივებით მორთული; nu ^{GIŠ}PA kue išgaranta [ხორცი], რომელიც კვერთხზეა წამოცმული; *NINDA.ERÍN* ^{MEŠ}išgaranta (შუბის წვერზე) წამოცმული “ჯარისკაცის” პური

iškaratar, išgaratar (*n.*, *r/n-ფუძ.*) ხვრელი, ნახვრეტი

– (ავრეთვე *nom. act.*) ჩხვლეტა; ჩასობა, ჩარჭობა: *DINGIR* ^{MEŠ}-aš išgaratar ღვთაებების ჩხვლეტა (გადაგანითი მნიშვნელობით: შურის-ძიება ?)

➤ iškar-

iškarranniya- (*durat.*) ბურღვა

➤ iškar-

iškarešk- (*iter.*)

➤ iškar-

^{NA4}**iškarka-** (ა-ფუძ. ?; ქვის სახეობა)

iškaruḥ-/ iškariḥ-/ iškariuḥ- (*n.*, ხათ.?, ლითონის ჭურჭელი, რომელსაც მსხვერპლშესხურებისას იყენებდნენ)

išgašuwant- (< *išgaš ჭუჭყი, სიბინძურე) დასვრილი, გათხუპნილი

išgawanzi (*inf.*)

7 iški/a-

iški/a- (I, *იშეათად* II), iškiya- (I) წასმა, წაცხება, გაპოხვა, გაქონვა, გაზეთვა (*აგრეთვე* *სარიგულო*, *საკრალური*); (გა)თხუპნა, დასვრა =Ī; *inf.* išgawanzi; *iter.* iškešk-; *part.* iškiyant- შეთცხებული (= ხელდასხმული, კურთხეული); *nom. act.* iškiyawar

– Ī.DŪG.GA iškiyawaš კარგი/ სარიგულო გეთი; n-an tuikkuš išgahxi კიღურებზე (მაღამოს) (წა)ეუსვამ; [n-an] ANA LUGAL-TIM iškizzi მას მეფედ აკურთხებს; namma-an Ī.DŪG.GA-it iškizzi შემდეგ მას (= ცხვარს) სარიგულო გეთს წაუსვამს/ სარიგულო გეთით აკურთხებს

(UZU)**iškiš-** (*n., s-ფუძ.*) ზურგი; უკანა, ზურგის მხარე; (*აგრეთვე*) ქელი, მთის კალთა

dat.-loc. iškiša (*adv.*) ზურგში ; *abl.* iškišaz (*adv., აგრეთვე postpos.*) ზურგიდან, უკან, უკანიდან; მთის ფერდობიდან

– iškiša EGIR-an ზურგს უკან; iškiša pai- შეწყვილება, კოპულაცია (*სიგვესიგვეით* ზურგზე ასვლა)

GIŠ**iškiššan-** (*n., არქიფ.*: სახურავის კონსტრუქციის ნაწილი – კიცურა?)

iškidaḫ- (II) სიგნალის, ნიშნის მიცემა (*ძირითადად, შუბით*); ა(მ)ორჩევა, (გამო)რჩევა, (*აგრეთვე* მონიშნა?)

^DEN.ZU-aš NINDA.GUR₄.RA^{HLA} GIŠSUKUR-it iškitaḫxi ის შუბის (წვერით) (გამო)არჩევს (/მონიშნავს ?) მთვარის ღვთაების “სქელ პურებს”

iškuna(ḫ)-, iḫuna(ḫ) (II) (გა)თხუპნა, გასვრა, დასვრა, დალაქავება; სახელის გაგება, გაკიცხვა, დაგმობა; დაქვეითება, დაკინება

part. iškunant- (*nom.-acc. pl. n.* iškunanta) დასვრილი; *iter.* iškunešk-

– GAD^{HLA} iškunanta დასვრილი განსაცემლი

MUNUS**išli-** (*c., კულგის მსახური ქალი*)

išliman- ღუმელი

=? UDUN

LÚ**išmanala-** (*c.*) საჭურველმგვიროველი, მეჯინიბე

ა იშmer-, išman-

*^(KUS)იშmer-, išman-, ^(KUS)იშmeri- (*n.*) აღვირი, ლაგამი, საღავე
LŪ išmeriyaš (= ŠA ^{KUS}KIR₄.TAB.ANŠE) მეეტლე; *denom.* išmeriya- (I);
part. išmeriyant- აღვირამოდებული, ლაგამამოდებული
– LŪ^{MES} išmeriyaš išjaš (= LŪ^{MES} išmeriyaš BELU/EN) მეეტლეთა
უფროსი/მეთაური

იშna-

აიშšana-

^(DUG)იშnura/i- (*c.*) ცომის მოსაზელად გამოსაყენებელი ჭურჭელი,
ვარცლი, გობი

იშpai- (II) გაძღომა (*ძირითადად საჭმლით*), (*ავრეთვე*) წყურვილის
მოკვლა

part. išpiyant-; *nom. act.* išpan- (*n.*), išpiyanumar (*n.*), išpiyatar (*n.*),
išpiningatar (*n.*); *caus.* išpiyanu-

– wetenit išpiyanzi [ცხენებმა] წყლით წყურვილი მოიკვს; eter n-e ŪL
išpiyer ჭამეს, მაგრამ ვერ გაძღნენ

ა შღრ. haššik-², nink-

იშpan- (*nom. act., n.*) გაძღომა

ა იშpai-

იშpant-¹ (*c.*) ღამე

= GE₆^(KAM), MŪŠU; *nom. sg.* išpanza; išpandan (*acc.*), išpantaz, išpandaz,
išpandanz(a) (*abl.*), išpanti (*dat.-loc.*) – (*adv.*) ღამე, ღამით; *adj.*

išpandiya- ღამის, საღამური

– GADA išpandaš საღამური განსაცემელი

იშpant-²/šipant- (II) შესაწირის (ღვინის და სხვ.) დაღვრა, მსხვერპლის
შესხურება, შეწირვა

= BAL; *part.* šipantant-; *iter.* išpanzak-/šipanzak-; *durat.* šipandannai- (II);
nom. act. išpanduwar/šipanduwar; *inf.* šipanduwanzi

– GEŠTIN-an išpantahhi ღვინოს ვღვრი/ვწირავ; išpantanzi-ma natta
ისინი კი მსხვერპლს არ ასხურებენ/ მსხვერპლს არ სწირავენ; zurkia
IŠTU KU₆ šipant- სისხლიანი საქმის თევზის შეწირვით გამოსყიდვა

išpandan/išpantan (*acc.*), išpandez(a), išpandez, išpantaz (*abl.*) ღამით, ღამე

– nu išpandan ħumandan iyahĥat მთელი ღამე დავდიოდი; išpandez-ma iyahĥat ღამით კი დავდიოდი

➤ išpant⁻¹

išpanti (*dat.-loc.*) ღამით, ღამე

– 1-edani GE₆- anti ერთ ღამეში; kedani GE₆^(KAM)- anti ამაღამ; GE₆-ti GE₆-ti (= išpanti išpanti) ყოველღამე

➤ išpant⁻¹

išpa(n)ti- კაპარჭი, საისრე

= ^{KUŠ/GIŠ}É.MÁ.URU₅

^(DUG)išpanduwa-/^(DUG)išpantuwa-, ^(DUG)šipanduwa- (*c.*, (*რკინის, ვერცხლის ან ოქროს*) ჭურჭელი მსხვერპლშესხურებისთვის

acc. sg. išpantuwan/išpanduwan; *instr.* išpanduit; *abl.* išpanduwarz

➤ išpant⁻²/šipant-, išpanduwar

išpanduwar/šipanduwar (*nom. act.*)

gen. išpantuwaš, šipanduwaš

– DUG išpantuwaš მსხვერპლშეწირვის ჭურჭელი > ^(DUG)išpantuwaš (*nom. sg.*); UDU šipanduwaš შესაწირი ცხვარი

➤ išpant⁻²/šipant-, ^(DUG)išpanduwa-

^(DUG)išpanduzzi- (*n.*) შესაწირი (*ძირითადად ღვინო ან სხვ. სითხე, საღვრელი*); ჭურჭელი მსხვერპლშესხურებისთვის

nom. agent. išpanduzziyala/i- (*c.*) (ღვინის ან სხვ. შესაწირი სითხის)

შემწირველი; išpantuzziyaššar (*n.*) (*რკინის, ვერცხლის ან ოქროს*)

ჭურჭელი მსხვერპლშესხურებისთვის

➤ išpant⁻²/šipant-

išpanzak-/šipanzak- (*iter.*)

➤ išpant⁻²/šipant-

^Dišpanzašepa- (^Dišpanza) (*კალმერთებული*) ღამე – ღამის ღემონი

➤ išpant⁻¹

išpar-/išparra- (I, *ახ* II) ღაგება, გაფენა/ღაფენა, გაშლა; მიმოფანგვა, გაფანგვა, მიმოზნევა, მიშხეფ-მოშხეფება; *აგრეთვე* ღამსხვრევა, ღანგრევა, მოსპობა

part. išparrant- გაშლილი, გაფენილი, ღაგებული (მახე, ლოგინი ღა *სხვ.*), გაშვერილი/გაწვედენილი (შამფური); *iter.* išparešk-; *nom. act.* išparriyawar; *caus.* išparnu- (I) ღაგება, გაფენა/ღაფენა, გაშლა; მიმოფანგვა, გაფანგვა, მიმოზნევა, მიშხეფ-მოშხეფება; *iter.* išparnušk-; *inf.* išparrummanzi; *supin.* išparruwan

– ^{GIS}NÁ išpar- ლოგინის გაშლა; n-an GİR-it išparranzi მას ფეხით ღაამსხვრევენ

išpart- (išparz-) (I), išparza- (II) გაქცევა (*ვინმესგან*), გაღარჩენა; გასლგტომა, თავის ღაღწევა/ღაღვრენა, ღაღვრომა

part. išparzant-

– piran arha išpart გაქცევა (*ვინმესგან*), თავის ღაღწევა; šara išpart ახგომა/წამოხგომა; გამოჩენა, გამოსვლა (*საიღანშე*), გამორკვევა/გამომჟღავნება; აღზეება, ასვლა (სამეფო გახგზე), მიღწევა (სრულწლოვანების)

– kappūwanteš-pat-mu-kan antuḫšeš išparter ცოგა აღამიანი გაღამირჩა; nu-wa-za mān [LUGAL-უ]š DINGIR^{LIM}-იშ kišari šarā-ma[-wa ku-i]š kuiš LUGAL-უš išparzazi როღესაც მეფე ღმერთი გახღება (*ე.ი. ვარღა-იგვღება*), ის, ვინც მეფეღ აღზეღება...; GIM-an-ma-kan ūk¹Tu[tḫaliyaš] šarā išparzahḫun როღესაც მე, თუთხალია, სრულწლოვანი გავხღი...

^{GIS}**išparuzzi-** (*n.*, *არქიგ.*: სახურავის კონსტრუქციის ნაწილი – კოჭი, ღირე?)

išparzant- (*part.*) გაღარჩენილი

➤ išpart-

(^{URUDU})**išpatar** (*n.*, *r/n-ფუღ*) შამფური, (*აგრეთვე იარაღი*) სტიღეგი; (*სამკეკული*) ქინღისთავი, სარჭი

išpiya- = išpai-

➤ išpai-

išpiyant- (*part.*) გამღღარი, წყურვიღმოკღული

➤ išpai-

išpiyanu- (*caus.*) გაძღობა

↗ išpai-

išpiyanumar (*n.*) გაძღობა, სიმაძღრე

↗ išpai-

išpiyatar (*n.*) სიმაძღრე

išpiningatār (*r/n-გუძ.*) მაძღრისად ჭამა-სმა

↗ išpai-, nink-

išpištuwara- (= šuppištuwara) მბრწყინავე, ელვარე, კამკაშა

(LÚ/MUNUS)**išpunalla-** (*c.*, *კულგის მსახური*)

ištaḫ-

↗ inštanḫ-, ištaḫ-

MUNUS**ištaḫatalla-** (*nom. agent.*, *კულგის მსახური ქალი, დეგუსტატორი?*)

↗ inštanḫ-, ištaḫ-

^{SIG:}**ištaḡga(i)-** (*c.*) (მშვილდის) ლარი, ლამბი

acc. sg. ^{SIG:}ištaḡgan, ^{SIG:}ištaḡgain

↗ ^(UZU)išḫunauwar

ištalk-/ ištalkiya- (I) გასწორება/მოსწორება, გაბრტყელება

part. ištalkant-, ištalgant- გასწორებული/მოსწორებული (თიხნარი);

iter. ištalkišk-

– nu A.ŠĀ-aš-tišk ištalkiyattari შენი მინდორი (მიწასთან) იქნება გასწორებული; ^IIštalkian (*მამაკაცის საკუთარი სახელი ქიულთეფედან*: “ბრტყელცხვირა”(?). *შდრ. ფრანგ. Camus*)

ištamaḫura- (*c.*) საყურე

< ištaman(a) ყური + *hura (*დ.მ.*)

ištaman(a)-, ištamina- ყური

=^{UZU}GEŠTU, UZNU

– ištamaš-[(š)mit] [<i>ištaman-šmit</i>] [par]ā epten nu-mu ištamaš[tin] ყური მათხოვეთ და მომისმინეთ!

ლუჯ. tumman(t)- (n.) ყური; tūmmantai/i (vb.) სმენა; შდრ. 7 (♣)tum(m)antiya-

7 ištamaš-

^D**Ištamanaššaš** “შემსმენი” (?) ღვთაება

ištamaš- (I) სმენა, გაგონება, მოსმენა, გაგება/წელომა, შეგყობა; დაჯერება/ გაგონება, დამორჩილება

= GEŠTU-aš, ŠEMŪ

part. ištamaššant-; ištamaššar (*dat.-loc.* ^{UZU}ištamašni) სმენა, ხმა(/ჭორი);

iter. ištamašk-; *inf.* ištamaššuwanzi; ištamaššuwar (= GEŠTU-ar, *nom. act.*) სმენა, გაგება; ყურადღება, მორჩილება

– anda ištamaš- (*ვინმესგან*) მოსმენა, შეგყობა; pariyan ištamaš- (*რაიმეს შესახებ*) შეგყობა (*არაპირდაპირი გზით, გადმოცემით*); zig-an le ištamašši ყურს ნუ დაუგდებ მას; zik mān memian piran parā ištamašti თუ (ამ) საქმის შესახებ წინასწარ შეიგყობ; ištamaššantan (*acc. sg. c.*) GEŠTU-an მსმენელი/ გამგონე ყური; ŪL ištamaššan (*nom.- acc. sg. n.*) uttar გაუგონარი ამბავი; ^{UZU}ištamanaš ^{UZU}ištamašni წაჩურჩულება, ჩურჩულით ლაპარაკი, ჭორაობა

ištamina- = ištaman(a)- ყური

ištanana- (c.) სამსხვერპლო

= ^(GIŠ)ZAG.GAR.RA

ištanḫ- (ištahḫ-) (გემოს) გასინჯვა

iter. ištanḫišk-; *nom. agent.* ^{MUNUS}ištahḫatalla- (c., *კულგის მსახური ქალი, დეკუსტაგორი?*)

ištantai- (I) (*სადმე*) შეყვონება, დარჩენა; დაყოვნება, გაჭიანურება; ყოყმანი, მერყეობა

part. ištantant- დაყოვნებული, შეჩერებული; გაჭიანურებული, გადავადებული; დაგვიანებული, მოძველებული, დროგადასული; (*ავრეთვე*) ვადაგასული (სარჩელი); *caus.* ištantanu- (I) შეჩერება/ დაყოვნება/ გადაღება (*iter.* ištantanušk-); *nom. act.* ištandawar

– arḫa ištantai- დაყოვნება, ყოყმანი, მერყეობა; kuit INA É.GAL^{LIM} šarā ištantāit რადგან ის სასახლეში ზევით დარჩა; n-at le ištantanuškatenni ნუ გადადებთ/ დაყოვნებთ მას

^DIštu- (^DAštu-) (c.) მზე, მზის ღვთაება

= ბათ. Eštu; ^DUTU; ŠAMŠU

– ^DUTU^{URU} Arinna ქ. არინას მზის ქალღმერთი (ხეთების პანთეონის უზენაესი ქალღმერთი); ^DUTU^{ŠI}(-mi-) = ŠAMŠI = Ištu- + -mi- “ჩემი მზე” – ხეთების მეფის ტიტული; ^DUTU-az (abl.) “მზის მხარიდან” = აღმოსავლეთიდან ან “მზის მხარეს” = სამხრეთით ან მზისქვეშეთში/ საღაც კი მზე ანათებს/ ყველგან; ^{URU}Ištuwa, ^{URU}Aštuwa (ქლაქი) იშთანუვა, აშთანუვა; ištumnili (adv.) იშთანუ(ვ)ურად/ ქ. იშთანუს დიალექტზე

ištanzan(a)- (c.) სული, სამშენიველი; (ავრეთვე) ნება, სურვილი, ხასიათი, გუნება-განწყობილება

= (ხშირად) ZI; (იშვითად) NAPIŠTUM

– acc. pl. ištanzanas ცოცხალი არსებები, მოძრავი ქონება, ადამიანები, ხალხი; nu-mu ... ZI-aš (= ištanzanas, gen. sg.) iyaddu დაე, მათ ჩემი სურვილი შეასრულონ; ZI-za (abl.) le eššatenni თვითნებურად/გუნება-განწყობილების მიხედვით ნუ იმოქმედებთ!

ištapp- (II, ახ. ხშირად I) დახურვა, დაკეცვა, ჩაკეცვა, დაცობა; ალყის შემორტყმა, გარემოცვა, შემობლუღვა; კაშხალით გადაღობვა, მდინარის დაგუბება

part. ištappant- ჩაკეცილი, დახმული, დაცობილი; ალყაშემორტყმული, გარემოცული; (^{KUS}E.SIR) ištappant- (n.) დახურული/ყელიანი (ფესხაც-მელი) = ŠAHUPATUM; nom. act. ištappēššar (n., r/n-ფუძ.) დამბა; დაგუბებული წყალი, საგუბარი; ištappinu- (I) დახურვა, ჩაკეცვა, შემოღობვა

– anda ištapp(p)- გარემოცვა, გარშემორტყმა, შემობლუღვა; appa ištapp(p)- ჩაკეცვა; para ištapp(p)- დაჭერა, გამოძწყვედევა; DINGIR^{MES} EGIR-pa/appa ištapp(p) “ღვთაებების ჩაკეცვა” = კულტმსახურების დასრულება

ištappul(l)i- (n.) თავსახური, სახურავი, ხუფი, საცობი

denom. *ištappulliya- (რაიძებს) თავსახურად, საცობად გამოყენება;

part. ištappulliyant- – NINDA.GUR₄.RA ištappullianza (nom. sg. c.) ღვე-ზელი/“სქელი პური”, რომელშიც შიგთავსია ჩადებული(?)

➤ ištap(p)-

ištark(ia)- (ištarakk(ia)-) (I) დაავადება, (*იშეითად med.-pass.*) ავად გახდომა, ავადმყოფობა

= GIG; *iter.* ištarkišk-; *caus.* ištarnink-; *nom. act.* ištarni(n)gai-

– mān-mu ištarakzi kuwapi თუ ის მე ოღესმე ავად გამხდის; mān antuḥšan SAG.DU-ŠU ištarakzi თუ ის აღამიანს თავს აატკივებს; EN-YA-pat kuwapi^{URU} Ankuwa ištarkit როღესაც ჩემი ბატონი ქ. ანქუეაში ავად გახდა/ავადმყოფობდა

შდრ. ➤ armaliya-/irmaliya-

ištarna, ištarni შუაგული, შუა ნაწილი/ადგილი, შიგნითა ნაწილი

= ŠĀ; *შდრ.* ^{UZU}ŠĀ, LIBBU გული

dat.-loc. ištarni, ištarniya შუაგულში, შორის, istarna (*adv., postpos.*) inmitten შუაში, შორის, შუა, ამაში/ მასში; ištarniya- (ištarniyaš *nom. sg c.*, ištarniya *nom.-acc. sg. n.*) შუა, ცენტრალური, შიდა

– ištarna pai- შუაში, (*ვიღაცეებს ან რაღაცეებს*) შორის გავლა; (დროის) გასვლა; ištarna tiya- შუაში ჩადგომა; ჩარევა, შუამავლობა; ištarna tekkušsa(nu)- (*გობამე*) გამორჩევა, აღიარება, (თანამდებობაზე) დანიშვნა; ištarna arḫa შიგნიდან გარეთ; შორს, იქით, განმე; შიგნით (და) გარეთ = ყველგან; შუაგულიდან, შუიდან; შუაზე (გაჭრა, გავლა, გადაკვეთა); -დან,-გან (შორს), -ში, -ზე; ištarna pedi შიგნით, შიგ, -ში, შუაგულ/ცენტრალურ ადგილას; ištarna šiwatti შუადღეს; DINGIR^{MEŠ}-aš-kan ištarna ღმერთებს შორის; ištarni-šmi ჩვენ (ან მათ) შორის/ ორმხრივად/ თანაზიარად

ištarnink- (*caus.*, I, *ავრეთვე med.-pass.*) დაავადება; წყენინება; შეწუხება; ტკივილის, ტანჯვის მიყენება

➤ ištark(ia)-

ištarni(n)gai- (*nom. act., c.*) ავადმყოფობა, შეუძლოდ ყოფნა; სენი, სნეულება

➤ ištark(ia)-

išteḫa- (*c.*, *სამკაული, მორთულობა*)

išdušdušk- (*iter.*)

➤ išduwa-

iṣḍuwa- (*med.-pass*) (*რისამე*) აშკარად/ ცხადად/ თვალნათლივ გამოვლენა, გამოძევენება; მხილება, გამოაშკარავება
– ¹Huzziyaš kuenta nu uttar iṣḍuwaṯi ხუცია მათ მოკლავდა, მაგრამ საქმე (ე.ი. შეთქმულება) გამოაშკარავდა
ლკვ. ⁴ duṣḍumi- (*c.*) გამოვლენა, გამოსხატვა, დაღასტურება

EZEN₄ (ḫ)iṣuwaš (*ქიკუვათის დღესასწაული*)

iṣuwan- (*n., n-ფუძ.* ?) შლამი, ჭაობი, ჭანჭრობი; ნარჩენები, ნაგავი, უწმინდურობა (?)
denom. iṣuwanai-; iṣuwanalli/a- (ṣuwanalli/a-) ნაგვის გროვა (?); *part.* iṣuwanant- (iṣunant-, iṣuwant-) გახრწნილი, დამპალი

it (*2. sg. imper.*)

⌈ iya⁻²

ფალ. iu მოდი! წადი!

itten (*2. pl. imper.*)

⌈ iya⁻²

iddaḫi- (iḫi-) (*c., რალაც უწმინდურობა*)

idalawaḫḫ- (HUL-aḫḫ- II) ბოროტების ჩაღენა, ზარალის მიყენება, ცუდად მოპყრობა
⌈ idalu-

idalawant- (HUL-ant- *c., ვასულიერებელი*) უვარგისობა, საძაგლობა, ბოროტება
⌈ idalu-

idalawatar, idaluwatar, idalutar (HUL-a/uwatar *n., r/n-ფუძ.*) სისაძაგლე, სიბოროტე

dat.-loc. sg. idalawanni

– nu KUR^{URU} Ḫatti idālawanni ṣanḫiṣkanzi ისინი ხათის ქვეყნისთვის სიბოროტეს განიზრახავენ; idalawanni kittari სისაძაგლედ წარმოჩნდება
⌈ idalu-

idalaweš- (HUL-eš- I) გაფუჭება, წახდენა; გაბოროტება, გააყვება

– mān É-ri-ya kuitki idālawēšzi თუ სახლში რამე (საქმე) გაუუჭდება...;
mān-i-za idalawēššanzi ta-za É-ZUNU šarranzi თუ მათ ჩხუბი მოუვათ
ერთმანეთში და ქონებას გაყოფენ...; nu-šši-kan ZI-za anda idalawēšta
მას გუნება წაუხდა
↗ idalu-

idalu- ბოროტი, ცუდი

= HUL(-lu-); *abl. sg.* idalauwaz; *nom. pl. c.* idalaweš; *acc. pl. c.* idalamuš;
idalawant- (HUL-ant- *c.*); idalaweš- (I) გაბოროტება; idalawahḫ- (II)
ბოროტების ჩადენა, მარალის მიყენება; *აბსტრ.* idalawatar, idaluwatar
(*n., r/n-ფუძ.*) სისამაგლე, სიბოროტე

– idalu ḫark- ბოროტი (განზრახვის) ქონა, idaluš GĪR-aš ცუ-
დი/არასწორი ნაბიჯი, შეცდომა, მარცხი
ლუკ. adduwal- (*n.*) ბოროტება; adduwalī- ბოროტი; adduwalahit- ბო-
როტება; მტრული განწყობა
იერ. atuwati-, atuwari- ცუდი

itar (*n., r/n-ფუძ.* ?) გზა

– itar da- = KASKAL-an ep(p)- გამგზავრება (*სიგყვასიგყვით*: გზის
დაჭერა; *მღრ. აქად.* URĪA/HARRĀNA/GIRRA ŠABĀTU) = KASKAL-an
iya- გზის გაკაფვა/გაკვლევა, კარიერის გაკეთება

^{LÚ}**itaranni-** (ittrann(i)- *c.*, *ხურ.* (?) <*ხურ.* idd- წასვლა) მალემსროლი,
კურიერი, შიკრიკი
= ^{LÚ}KAŠ₄.E

itarki (*ხურ. საკულტო გერმინი ხეთ. კონტექსტში*) (საკულტო-
სარიტუალო) ნარჩენების შესაგროვებელი ადგილი (?)

– ariya itarkiya შესაწირის სახეობა

ithi- (iddahḫi-) (*c.*, *რადაც უწმინდურობა*)

idi¹/edi (*ძვ. adv.*) იმ/სხვა/იქით მხარეს, იქით
↗_a⁻¹

idi²/iti/edi (*ხურ. საკულტო გერმინი, ღ.მ.*)

ittišai- (?) სამართალში მიცემა

itgaḥi (*ხურ. განწმენდის რიტუალი*)

– EZEN itgaḥiyaš – itgaḥi-ს სადღესასწაულო რიტუალი

itkalzi (*ხურ.*)

– SISKUR itkalziyaš – itkalzi-ს რიტუალი; itkalziyaš widar – itkalzi-ს/განწმენდი (?) წყლები

^(D)**itmari-** (*ც., ლუვ. საკულტო დანიშნულების ჭურჭელი*)

idri-

᠗ edri-

idu- (*ც., subst. დ.მ.*)

^{NINDA}**iduri-** (*ც.*), iduriš- (*ნ.*) (*პურის ან ნამცხვრის სახეობა*)

itwarašta < it + (*ნაწ.*)-war- + (*ნაწ.*)-ašta

itwaššan < it + (*ნაწ.*)-wa- + (*ნაწ.*)-šan

iuk-, iuga- (*ნ.*) უღელი

= ŠUDUN

iug- (*წონის ერთეული*)

iuga- (*მუშა საქონელი*) ერთი წლისა/უღლის ასაკისა

– iugašša- (< iuga- უღელი) ერთი წლისა / უღელთან დაკავშირებული (*ანუ შინაური ცხოველის უღელში პირველად შებმის ასაკისა*); tāiuga-
ორი წლისა (*ანუ მეორე სასოფლო-სამეურნეო სეზონში, უღელში მეორე(დ) შებმის ასაკისა*)

^{MUNUS}**iwant-** (*ც., კულტის მსახური ქალი*)

iwar (*ვისიმე, რისამე*) მსგავსად/ ყაიდაზე, ისე/ასე, იმგვარად/ამგვარად, როგორც (მაგალითად), თითქოს, ვითომც, -ვით, -ნაირად, -ებრ

iwaru- (*ნ.*) საჩუქარი, სამემკვიდრეო წილი, მზითევი

= ŠIRIGDU/ŠERIQTU; *denom.* iwarwai- (I) ჩუქება, ბოძება, წყალობა, მინიჭება; *nom. act.* iwarwawar

– iwaruaš iṣṭaš/EN-aš მზუქებელი, სამემკვიდრეო წილის/ მზითევის გამცემი

iwarwalli- (*c.*, მოსამსახურე/ მოხელე)

iwarwawar (*nom. act.*) ჩუქება, ბოძება
↗ iwaru-

izzan-
↗ ezzan-

izziḫi (*ხურ.*, მოხმობის გერმინი ?)

izziya- (*vb. დ.მ.*)

3. *sg. praes. med.-pass.* izziattari

– mān GIDIM kuedani izziattari თუ ვინმეს მოჩვენება გამოეცხადება (?)

მღრ. ↗ išiyahḫ-

izzurše (*ხურ.*) შეგყობინება/ ცნობა/ წერილი (?)